

Міністерство
молоді та спорту
України

Цінності української молоді

Результати репрезентативного
соціологічного дослідження
становища молоді

Київ 2016

ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Результати репрезентативного
соціологічного дослідження
становища молоді

Київ - 2016

Публікація містить результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді України, проведеного у 2016 році, зокрема аналіз соціального розвитку сучасної молоді, механізмів самореалізації, залучення та участі молоді у суспільних процесах та громадському житті, аналіз поточного стану молоді і діяльності молодіжних організацій, рівня національно-патріотичного виховання, а також соціальних проблем, що стоять перед молоддю, зокрема фінансової безпеки молодих людей та їх сімей, зайнятості молоді, доступу до якісної освіти, забезпеченості житлом, стану здоров'я та практики дотримання здорового способу життя.

Дослідження проведене Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України

Автори: *Наталія Дмитрук, Ганна Падалка, Сергій Кірсєв,
Ірина Мостова, Олена Бікла, Владислав Шелепа*

Координаційна команда: *Олександр Ярема, Ірина Беляєва,
Валентина Коляда, Микола Ляхович,
Наталія Тілікіна*

ЗМІСТ

Мета та методологія дослідження	4
Розділ 1. Ціннісні орієнтації.....	6
Розділ 2. Здоров'я та здоровий спосіб життя.....	15
Розділ 3. Сімейний стан, ставлення до шлюбу та народження дітей....	20
Розділ 4. Освіта, навчання та дозвілля.....	26
Розділ 5. Робота та працевлаштування.....	34
Розділ 6. Економічні потреби молоді.....	45
Розділ 7. Мобільність та міграційні настанови.....	52
Розділ 8. Патріотична свідомість та національно-патріотичне виховання.....	61
Розділ 9. Громадянська та політична активність. Ефективність молодіжної політики.....	73
Висновки.....	83

Мета та методологія дослідження

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Молодь – це стратегічний ресурс соціально-економічного розвитку будь-якої держави в найближчій перспективі. Вона являє собою головну рушійну силу у суспільстві й державі, їх творенні та функціонуванні. За останні декілька років в Україні відбулися глибокі суспільно-політичні перетворення, що внесли суттєві корективи в життєві орієнтації молоді, її поведінку, соціально-економічне становище тощо. Досвід останніх десятиліть переконливо доводить, що політичних та економічних успіхів досягають саме ті держави, які приділяють посилену увагу розвитку молодого населення, країни, що інвестують в молодь як у власне майбутнє. Отже, дане дослідження ціннісних орієнтацій сучасної української молоді є своєрідною інвестицією у майбутнє, оскільки результати дослідження мають вплинути на державну молодіжну політику вже сьогодні.

Об’єкт дослідження:

молодь України віком від 14 до 35 років.

Мета:

визначення цінностей та життєвих пріоритетів української молоді, а також чинників, що впливають на формування цінностей в молодіжному середовищі.

Завдання дослідження

1. Визначити цінності української молоді в цілому та в окремих цільових групах.
2. Побудувати рейтинг ціннісних пріоритетів сучасної української молоді.
3. Вивчити чинники, що впливають на формування життєвих цінностей молоді.

Тип дослідження: репрезентативне опитування населення України віком 14 – 34 років.

Вибірка: 1200 респондентів, репрезентативна для населення України (без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій) відповідної вікової категорії за статтю, віком, областю проживання, розміром населеного пункту. Достовірність даних – 95%, похибка – 2%.

Дизайн вибірки ґрунтується на розподілі населення віком 14-34 років за областями, типом населеного пункту, статтю та віком згідно з даними Державної служби статистики України станом на 1 січня 2016 року¹. Вибірка національна, територіально-поселенська (місто/село) – випадкова, стратифікована, репрезентативна для населення України від 14 до 35 років, з випадковим відбором на кожному кроці. Використані наступні інтервали 14 – 19, 20 – 24, 25 – 29, 30 – 34 роки.

¹ Статистичний збірник «Розподіл постійного населення України за статтю та віком» на 1 січня 2016 року. – <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Географія дослідження: 24 адміністративні одиниці України (за виключенням АР Крим, м. Севастополя та населених пунктів Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, що визначені відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 428-р від 05.05.2015).

Метод дослідження: стандартизоване інтерв'ю («віч-на-віч»).

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Етичні засади дослідження розроблені на базі кодексу професійної етики соціолога САУ та Гельсінської декларації етичних принципів для проведення досліджень.

Основні етичні засади:

- соціолог відповідальний за етичне проведення дослідження не тільки зі свого боку, а й з боку тих осіб, якими він керує або яких контролює;
- соціолог не припускає використання методів, техніки, процедур, які вражають гідність особистості респондентів (обстежуваних) та порушують їхні інтереси;
- соціолог, котрий проводить дослідження, має діставати згоду від учасників дослідження;
- соціолог інформує учасників дослідження про характер дослідження, звертає їхню увагу на те, що їхня участь є добровільною і будь-якої миті може бути перервана за бажанням обстежуваного (респондента);
- при плануванні та проведенні дослідження соціолог визначає його сумісність із Кодексом професійної етики соціолога;
- ставлення соціолога до інших ідей і людей – авторів або прихильників цих ідей – визначається толерантністю й повагою ([Кодекс професійної етики соціолога [Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/codex.html>]).

Всі респонденти були повідомлені про те, що участь в дослідженні є конфіденційною. Це означає, що інформація, яку надає респондент, використовується без ідентифікації особи та в узагальненому вигляді. Усі дані дослідження будуть зберігатися із дотриманням усіх принципів конфіденційності.

Щодо опитування дітей. Відповідно до Етичних засад проведення соціальних досліджень серед дітей в Україні, які затверджені на засіданні правління САУ (протокол № 7 від 10 грудня 2008 р.), «українське законодавство не вимагає батьківської згоди на участь дитини в соціальному дослідженні».

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЗБОРУ ДАНИХ

Здійснено 15% контролю зібраних даних методом телефонного опитування.

Розділ 1. Ціннісні орієнтації

Основними пріоритетами в житті для більшості молодих людей є сімейне щастя (71,7%) та кар'єра (48,1%). На третє та четверте місце у своїх вподобаннях молодь ставить можливість бути вільними і незалежними у своїх рішеннях та вчинках (38%) та мати можливість реалізувати свій талант, здібності (32,1%) (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1

*Розподіл відповідей на питання «**Чого найбільше Ви хотіли б досягти в житті**» (серед усіх респондентів, N=1200), %*

Сімейного щастя	71,7
Зробити кар'єру	48,1
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	38,0
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	32,1
Багатства	25,0
Стати кваліфікованим спеціалістом	18,6
Принести користь своїй країні	12,7
Спокою та можливості ні в що не втручатися	10,5
Влади	5,2
Слави	3,8
Важко відповісти	0,8
Нічого	0,6
Інше	0,3

Молодь, яка мешкає у міських поселеннях, у порівнянні із сільською молоддю, більшою мірою говорить про свою орієнтованість на сімейне щастя (73,5% та 67,6% відповідно), наміри зробити кар'єру (51,6% та 40,5% відповідно) та мати можливість реалізувати свій талант та здібності (33,5% та 28,9% відповідно). Сільська молодь, у порівнянні із молоддю, що проживає у міських поселеннях, є більш орієнтованою на досягнення свободи та незалежності у своїх рішеннях та вчинках (41,8% та 36,2% відповідно) (Табл. 1.2).

Таблиця 1.2

*Розподіл відповідей на питання «**Чого найбільше Ви хотіли б досягти в житті**» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від типу поселення, у якому проживає молодь, %*

	Міське населення	Сільське населення
Сімейного щастя	73,5	67,6
Зробити кар'єру	51,6	40,5
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	36,2	41,8
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	33,5	28,9
Багатства	23,9	27,4

Продовження таблиці 1.2

Стати кваліфікованим спеціалістом	19,8	16,1
Принести користь своїй країні	12,3	13,4
Спокою та можливості ні в що не втручатися	10,2	11,1
Влади	5,5	4,5
Слави	4,1	3,2
Важко відповісти	0,2	2,1
Нічого	0,5	0,8
Інше	-	0,9

Молоді жінки, порівняно із чоловіками, є більшою мірою орієнтовані на досягнення сімейного щастя (79,8% та 63,7% відповідно) та бути кваліфікованим спеціалістом (20,4% та 16,8% відповідно). Молоді чоловіки, порівняно із молодими жінками, частіше хотіли б зробити кар'єру (46,8% та 49,3% відповідно), мати можливість реалізувати свій талант і здібності (34% та 30% відповідно), бути багатими (27,9% та 22,1% відповідно) (Табл. 1.3).

Таблиця 1.3

*Розподіл відповідей на питання «**Чого найбільше Ви хотіли б досягти в житті**» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від статі, %*

	Чоловіки	Жінки
Сімейного щастя	63,7	79,8
Зробити кар'єру	49,3	46,8
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	36,6	39,4
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	34,0	30,1
Багатства	27,9	22,1
Стати кваліфікованим спеціалістом	16,8	20,4
Принести користь своїй країні	13,9	11,4
Спокою та можливості ні в що не втручатися	10,6	10,4
Влади	6,8	3,5
Слави	5,1	2,5
Важко відповісти	0,8	0,8
Нічого	1,0	0,2
Інше	0,2	0,4

Для більшості молоді сьогодні насамперед є найважливішим здоров'я (55,8%), матеріальний добробут (53,8%) та досягнення поставленої мети (44,3%). У другу чергу, молодь найважливішим вважає для себе мир та спокій на українській землі (39,9%), досягнення соціального статусу/кар'єри (37,9%), наявність хороших і вірних друзів (35,2%), народження та виховання дітей (34,3%), пошук коханої людини та створення сім'ї (32,3%). У третю чергу – отримання задоволень від життя (28,2%), пошук роботи за фахом (20,4%) та будь-якої роботи (19,3%), власне самовдосконалення (20%), здобуття вищої освіти (15,9%) (Табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Розподіл відповідей на питання «Що з переліченого нижче є для Вас найважливішим зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Здоров'я (здоровий спосіб життя, подолання певної хвороби)	55,8
Матеріальне становище, гроші (відсутність матеріальних труднощів)	53,8
Досягнення поставленої мети	44,3
Мир та спокій на українській землі (відсутність збройного конфлікту)	39,9
Досягнення соціального статусу, кар'єри	37,9
Наявність хороших і вірних друзів	35,2
Народження та виховання дітей	34,3
Пошук коханої людини, створення сім'ї	32,3
Отримати від життя більше задоволень / розваг	28,2
Пошук роботи за фахом	20,4
Власне самовдосконалення (постійний духовний і фізичний розвиток)	20,0
Пошук будь-якої роботи, підробіток	19,3
Здобуття вищої освіти	15,9
Дотримуватися звичаїв, традицій народу України	6,7
Релігійний або духовний розвиток	6,5
Воля та єдність українського народу	6,3
Громадська активність	6,1
Зробити щось значуще для свого народу, майбутнього країни	5,1
Захист національних інтересів України	5,1
Перекваліфікація, підвищення кваліфікації	4,7
Сімейне щастя	0,3

Оцінюючи свої цінності у найближчі три роки, молодь віддає переваги майже тим самим життєвим цінностям, однак народження та виховання дітей стає домінуючою цінністю. Окрім цього, молодь вважає найважливішим для себе у найближчі три роки підвищити кваліфікацію/отримати перекваліфікацію, приділити увагу релігійному або духовного розвитку, громадській активності, захисту національних інтересів України, а також зробити щось значуще для свого народу, волі та єдності українського суспільства, майбутнього країни (Табл. 1.5., рис. 1.1).

Таблиця 1.5

Розподіл відповідей на питання «Що з переліченого нижче для Вас буде найважливішим у найближчі 3 роки?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Матеріальне становище, гроші (відсутність матеріальних труднощів)	49,3
Народження та виховання дітей	46,2
Здоров'я (здоровий спосіб життя, подолання певної хвороби)	43,4
Досягнення поставленої мети	40,7
Досягнення соціального статусу, кар'єри	39,5
Мир та спокій на українській землі (відсутність збройного конфлікту)	34,8
Отримати від життя більше задоволень / розваг	26,9
Наявність хороших і вірних друзів	25,8
Пошук коханої людини, створення сім'ї	25,0

Продовження таблиці 1.5

Власне самовдосконалення (постійний духовний і фізичний розвиток)	23,8
Пошук роботи за фахом	23,3
Здобуття вищої освіти	14,0
Зробити щось значуще для свого народу, майбутнього країни	13,8
Пошук будь-якої роботи, підробіток	13,5
Перекваліфікація, підвищення кваліфікації	12,7
Громадська активність	10,5
Релігійний або духовний розвиток	9,3
Воля та єдність українського народу	9,1
Дотримуватися звичаїв, традицій народу України	6,9
Захист національних інтересів України	6,7
Сімейне щастя	0,3

Рис. 1.1. Порівняння відповідей на питання «Що з переліченого нижче для Вас є найважливішим зараз?» та «Що з переліченого нижче для Вас буде найважливішим у найближчі 3 роки?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Опитана молодь в більшості випадків розуміє, що їх доля та подальше життя залежить, в основному, від них самих, а вже потім – від зовнішніх обставин (Рис. 1.2).

Рис. 1.2. Розподіл відповідей на питання «Як Ви вважаєте, від чого залежить те, як складеться Ваше життя?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

За результатами дослідження, молодь достатньо високо оцінює свої можливості щодо дотримання звичаїв та традицій свого народу (35,4%), власних дій відповідно до сумління та переконань (33,9%), досягнення для себе та своєї сім'ї матеріального благополуччя, добробуту (32,4%) та отримання інформації, важливої для молоді (31,5%). Достатньо низько молодь оцінює свої можливості щодо впливу на прийняття рішень, що стосуються життя свого міста, села (41,3%), отримання у випадку необхідності судового захисту (40,6%), можливості відкрити «свою справу» (38,5%), отримання кваліфікованої медичної допомоги (35,1%) та влаштування на хорошу роботу за своєю спеціальністю (33,1%) (Табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Розподіл відповідей на питання «Як Ви сьогодні оцінюєте свої можливості...?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

	Достатньо високо	Середньо	Достатньо низько	Не бажано цього
Отримати хорошу освіту, спеціальність, професійну підготовку, які визнавалися б у всьому світі	29,2	42,2	21,4	7,3
Влаштуватися на хорошу роботу за своєю спеціальністю	24,8	37,6	33,1	4,5
Досягти для себе (своєї сім'ї) матеріального благополуччя, добробуту	32,4	37,4	29,1	1,1

Продовження таблиці 1.6

Вільно та публічно висловлювати свої політичні погляди, вимоги	27,0	41,7	22,8	8,6
Отримувати інформацію, важливу для молоді	31,5	44,3	19,6	4,7
Діяти відповідно з сумліннями та переконаннями	33,9	45,9	17,1	3,1
Відкрити “свою справу”	18,9	36,2	38,5	6,4
Отримувати кваліфіковану медичну допомогу	20,5	41,1	35,1	3,3
Реалізувати творчі здібності	21,3	43,6	29,8	5,3
Дотримуватися звичаїв, традицій свого народу	35,4	44,8	14,5	5,3
Отримати у випадку необхідності судовий захист	17,0	36,9	40,6	5,5
Впливати на прийняття рішень, що стосуються життя Вашого міста, села	11,3	38,0	41,3	9,5

Молодь, яка проживає у міській місцевості, за всіма параметрами актуальних перспектив життєдіяльності оцінює свої можливості вище за молодь, яка проживає у сільській місцевості (Рис. 1.3).

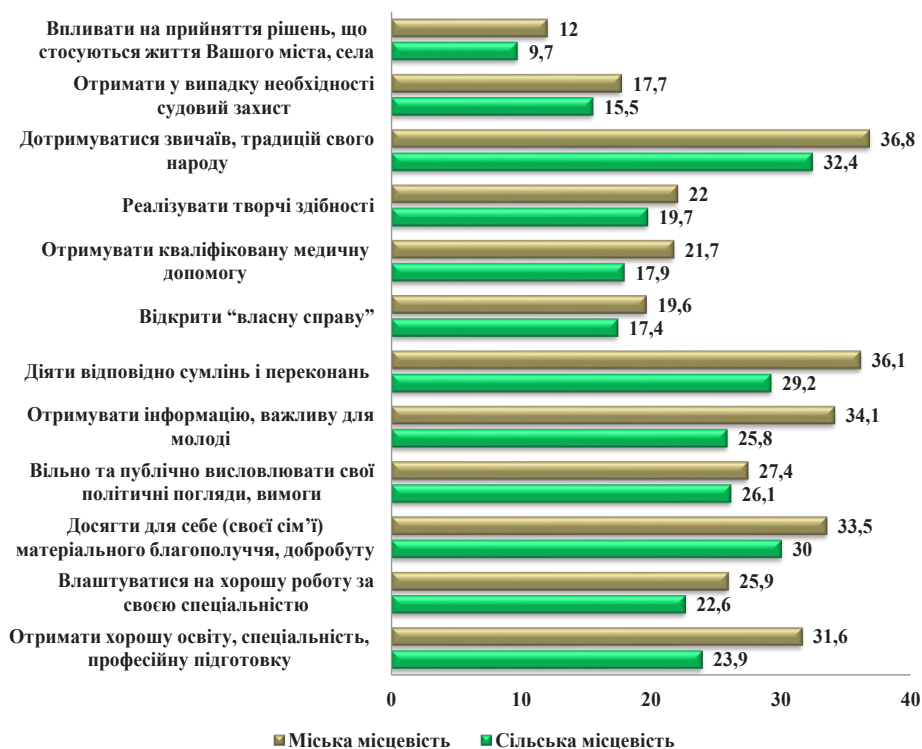

Рис. 1.3. Розподіл відповідей на питання «Як Ви сьогодні оцінюєте свої можливості...?» - градація шкали «достатньо високо», (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від типу поселення, у якому проживає молодь, %

Основними проблемами, які турбують молодь, є стан економіки в країні (63,3%), загальне падіння рівня життя населення (60,0%), проблема працевлаштування (52,0%), корупція та некомпетентність влади (50,5%), а також військові дії на Сході України (49,2%) (Табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Розподіл відповідей на питання «Які з перерахованих нижче проблем турбують Вас найбільше?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Стан економіки в країні	63,3
Загальне падіння рівня життя населення	60,0
Працевлаштування	52,0
Корупція та некомпетентність влади	50,5
Військові дії на Сході України	49,2
Зростання рівня злочинності	23,7
Падіння рівня моральності	22,6
Стан політичних реформ в країні	21,1
Відносини із Російською Федерацією	15,7
Дотримання конституційних прав та свобод громадян	15,1
Відсутність можливостей для навчання	14,5
Стан національної культури	11,2
Відносини із Європейським Союзом/країнами ЄС	10,9
Стан демократичних процесів в Україні	10,1
Вступ України до НАТО	5,2
Міжконфесійні конфлікти/розкол церков	4,6
Важко відповісти	1,2
Мене нічого не турбує	1,2

73,6% опитаної молоді є віруючими, третина молоді (29,5%) відвідує церкву кілька разів на рік (Табл. 1.8, 1.9).

Таблиця 1.8

Розподіл відповідей на питання «Незалежно від того, відвідуєте Ви церкву чи ні, чи можна сказати, що Ви є: ...» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Віруючий	73,6
Невіруючий	14,9
Переконаний атеїст	3,4
Важко відповісти	8,1

Таблиця 1.9

Розподіл відповідей на питання «Як часто Ви відвідуєте храм (церкву, костел, мечеть, молитовний будинок, синагогу, кірху)?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Кілька разів на рік	29,5
Тільки на свята	28,4
Раз на місяць	8,6
Щотижня	9,1
2-4 рази на тиждень	1,0
Не відвідую взагалі	23,4

Молодь, яка мешкає у Центрі (36,8%) та на Заході (26,7%) країни переважно відвідує церкву кілька разів на рік, молодь Півночі (34,2%), Півдня (37,3%) та м. Києва (31,4%) – тільки на свята, молодь Сходу країни² (39,1%) переважно не відвідує церкву (Рис. 1.4).

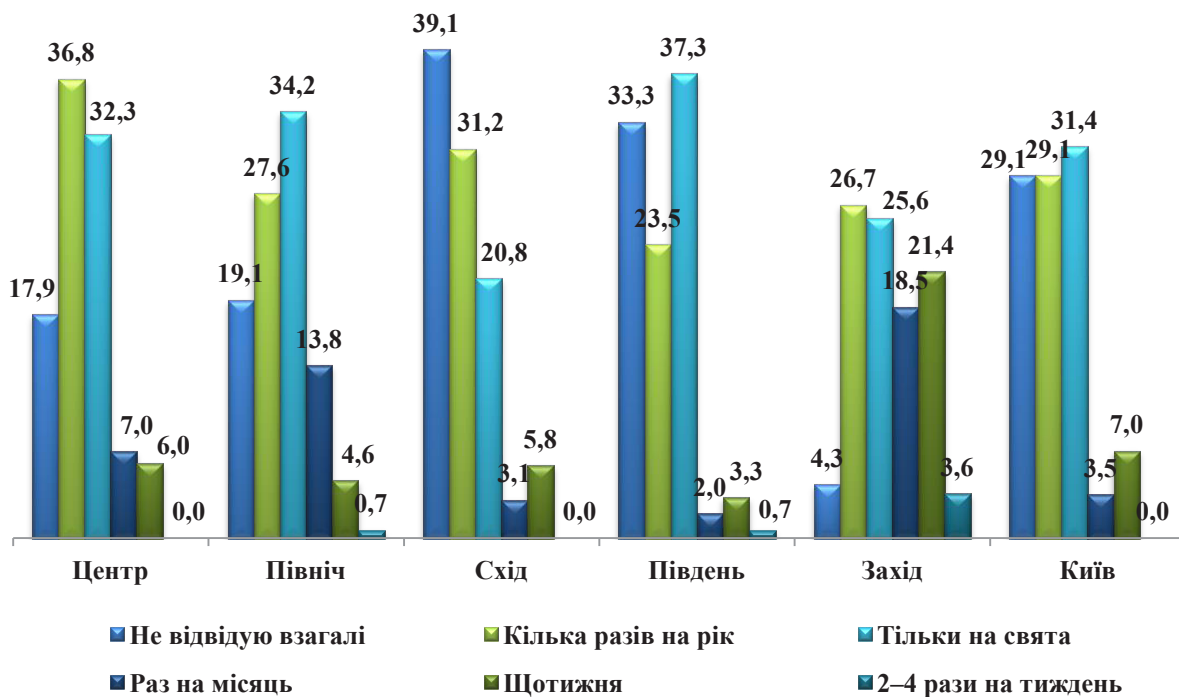

Рисунок 1.4. Розподіл відповідей на питання «Як часто Ви відвідуєте храм (церкву, костел, мечеть, молитовний будинок, синагогу, кірху)?» (серед усіх респондентів, N=1200) в розрізі регіонів, %

Серед тих, хто відвідував храм, 36,3% молоді належать до Української православної церкви Київського патріархату, 19,0% – Української православної церкви Московського патріархату (Табл.1. 10).

² Макрорегіони України згідно з даним дослідженням: Захід – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; Центр – Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області; Північ – Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області; Схід – Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська, області; Південь – Миколаївська, Одеська, Херсонська області; м. Київ

Таблиця 1.10

Розподіл відповідей на питання щодо релігійної приналежності респондентів (серед респондентів, які відвідували храм, N=919), %

	Скажіть, до якої конфесії/церкви Ви належите	Яку з церков Ви відвідували раніше (1-2 роки тому)	Яку з церков Ви відвідуєте зараз (наприклад, останні 6-12 місяців)
Українська православна церква (Київський патріархат)	36,3	36,9	39,7
Українська православна церква (Московський патріархат)	19,0	21,9	19,5
Українська православна церква (не має значення якого патріархату)	12,6	14,1	13,6
Українська автокефальна православна церква	0,3	0,3	0,3
Українська греко-католицька церква	8,8	9,6	9,7
Римо-католицька церква	0,5	0,7	0,4
Протестантські християнські церкви	1,8	1,8	2,0
Мусульманська	0,1	0,1	0,1
Інша конфесія	0,3	0,3	0,3
<i>Віруючий, але не належу до жодної конфесії</i>	9,2	4,8	4,8
<i>Інша відповідь*</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Невіруючий, атеїст</i>	4,5	1,1	1,3
<i>Важко сказати / Не знаю</i>	6,3	8,4	8,3

Розділ 2. Сімейний стан, ставлення до шлюбу та народження дітей

Серед опитаних в офіційно зареєстрованому шлюбі перебуває 36,7% молодих осіб, не реєстрували свої відносини 8,6% молоді та 51,3% респондентів є не одружені/незаміжні (Табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл відповідей на запитання «Вкажіть Ваш сімейний стан» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Незаміжня/не одружений	51,3
В офіційно зареєстрованому шлюбі	36,7
Живемо разом, але без реєстрації	8,6
Розлучений(-а) (розлучення оформлене офіційно)	2,9
Шлюб розпався, але розлучення не оформлене	0,3
Удова/удівець	0,2

Закономірно, що із збільшенням віку респондентів, збільшується частка молоді, яка перебуває у зареєстрованому шлюбі, та зменшується частка молоді, яка взагалі не є одруженими/не заміжніми (Рис. 2.1).

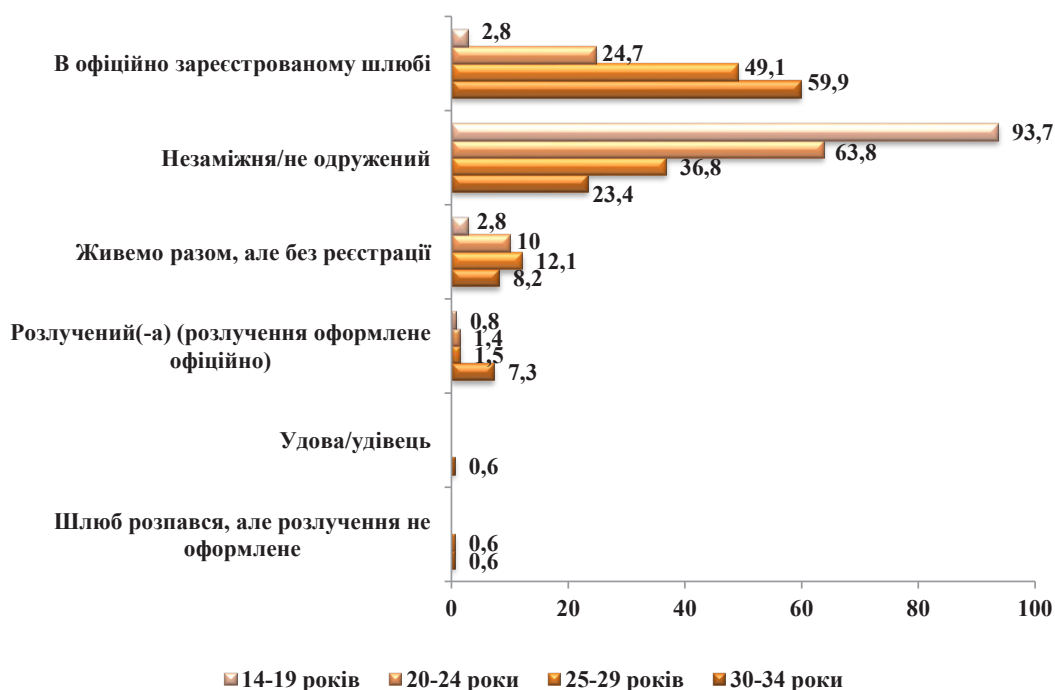

Рис. 2.1. Розподіл відповідей на запитання «Вкажіть Ваш сімейний стан» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від віку, %

Більшість опитаних молодих людей, які перебували у зареєстрованому або незареєстрованому шлюбі, цілком задоволені своїми відносинами і лише 0,7% молоді повністю не задоволені своїм шлюбом (Рис. 2.2). При цьому в розрізі статево-вікових груп найвища частка цілком задоволених серед респондентів у віковій групі 20-24 років (71,1%) та респондентів чоловічої статі (73,9%).

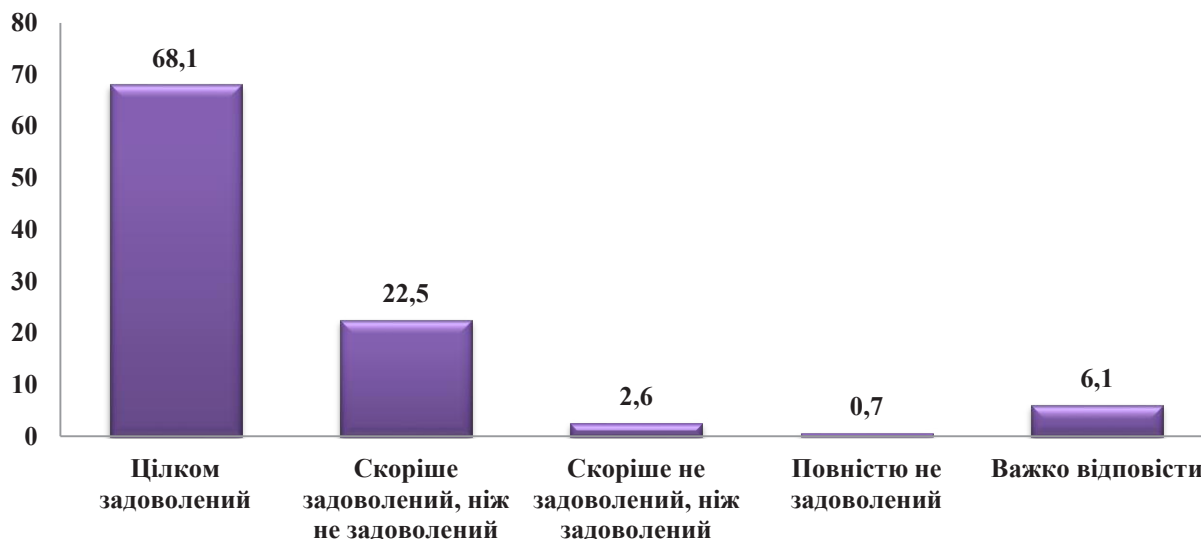

Рис. 2.2. Розподіл відповідей на запитання «Оцініть, будь-ласка, рівень задоволення Вашим шлюбом» (серед респондентів, що знаходяться в офіційному або неофіційному шлюбі, N=543), %

Більше половини опитаної молоді вважає, що для щасливого сімейного життя необхідний, перш за все, матеріальний добробут (63,9%), взаємне кохання (58,4%) та взаєморозуміння між подружжям (57,0%) (Табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Розподіл відповідей на запитання «На Вашу думку, які умови необхідні для щасливого сімейного життя?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Матеріальний добробут	63,9
Взаємне кохання	58,4
Взаєморозуміння між подружжям	57,0
Окрема квартира (будинки)	55,4
Діти	54,8
Спільні цінності	36,8
Цікаве дозвілля	21,3
Важко відповісти	2,7
Цікава робота	0,1

З усіх опитаних 36,1% молоді має дітей, серед них 64,0% – одну дитину та 31,6% – двох дітей (Табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Розподіл відповідей на запитання «Якщо так, то вкажіть, будь ласка, скільки у Вас дітей?» (серед респондентів в яких є діти, N=433), %

1 дитина	64,0
2 дитини	31,6
3 дитини	3,9
4 дитини	0,5

За результатами опитування, більше половини усіх молодих людей хотіли б мати двох дітей (54,8%) і 1,5% опитаної молоді говорить про відсутність у них планів щодо народження дітей³ (Рис. 2.3).

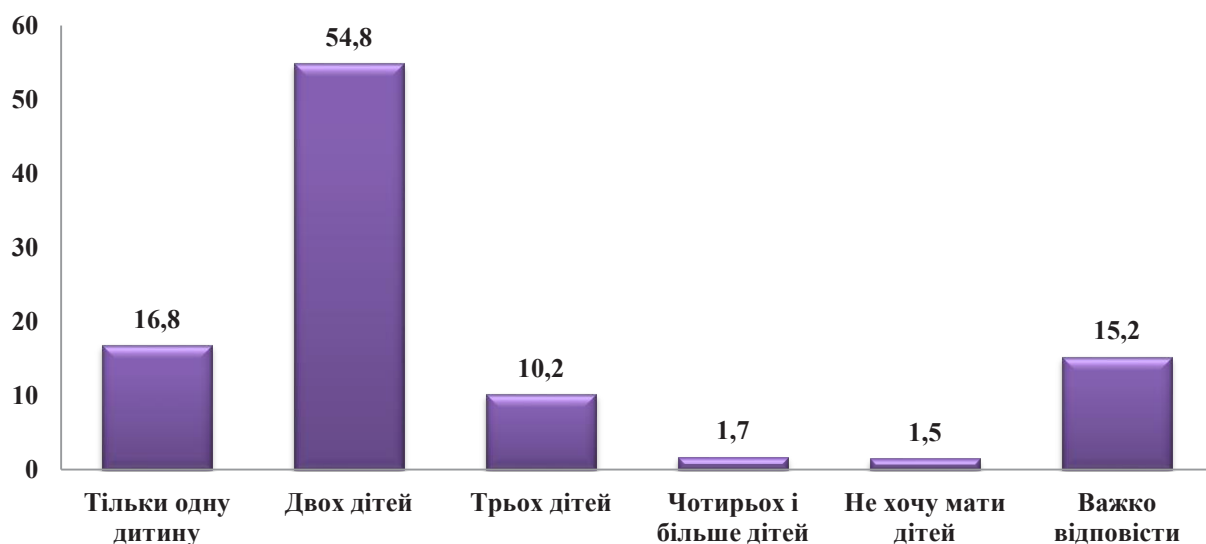

Рис. 2.3. Розподіл відповідей на запитання «Скільки дітей Ви хотіли б мати?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

³ За результатами дослідження «Молодь України-2015» одну дитину хотіли б мати 13,3% молоді, двох – 53,1%, трьох – 14%, чотирьох і більше – 2%, не хочу мати дітей – 0,96%, важко відповісти – 16,4%/ Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Значної різниці у репродуктивних настроях міської та сільської молоді не спостерігається (Рис. 2.4).

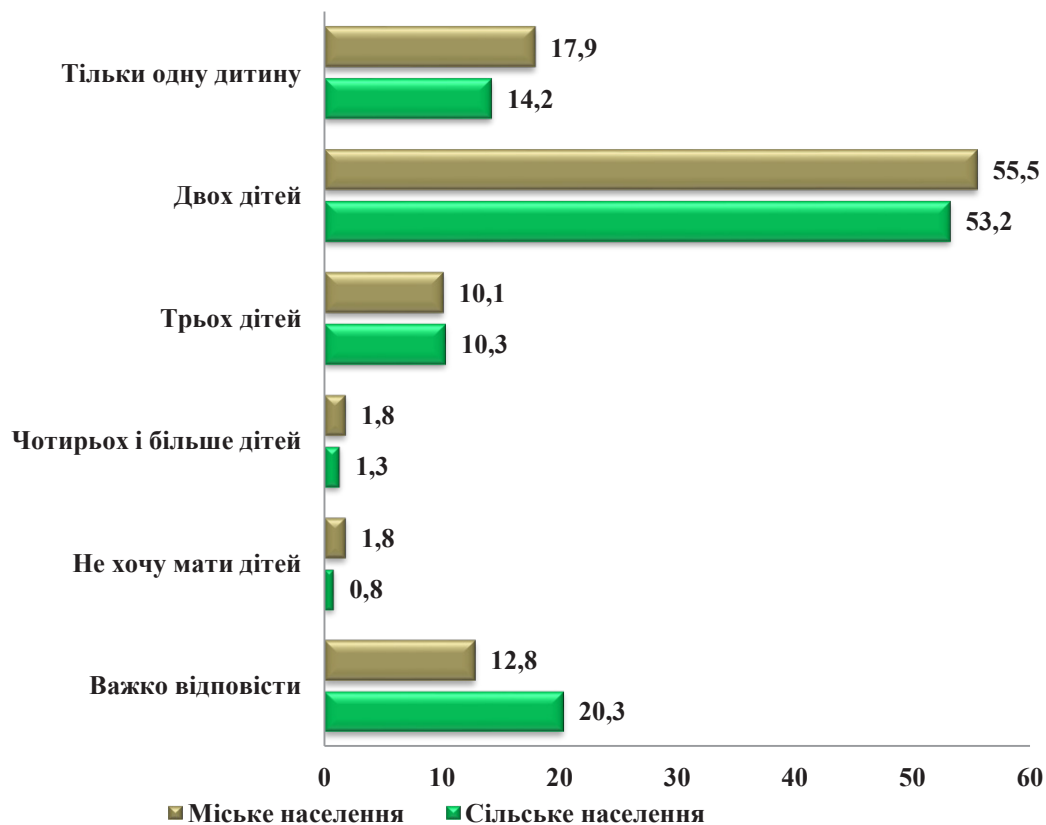

Рис. 2.4. Розподіл відповідей на питання «Скільки дітей Ви хотіли б мати?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від типу поселення у якому проживає молодь, %

Молодь Центру (57,7%), Півночі (57,2%), м. Києва (57%), Заходу (56,6%), Півдня (54,9%), порівняно із молоддю, яка мешкає на Сході країни (49,5%), оцінюючи свої репродуктивні наміри, має більшу готовність мати двох дітей (Табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Розподіл відповідей на питання «Скільки дітей Ви хотіли б мати?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від макрорегіону країни, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Тільки одну дитину	15,4	16,4	25,4	14,4	9,6	15,1
Двох дітей	57,7	57,2	49,5	54,9	56,6	57,0
Трьох дітей	5,0	9,9	10,4	6,5	15,7	10,5
Чотирьох і більше дітей	1,0	1,3	1,5	1,3	1,4	5,8
Не хочу мати дітей	2,5	0,7	1,5	2,0	0,7	2,3
Важко відповісти	18,4	14,5	11,6	20,9	16,0	9,3

Підвищення розмірів допомоги на дітей (63,5%) і надання молодим сім'ям кредитів на будівництво та придбання житла (56,1%) є найнеобхіднішими заходами з боку держави задля допомоги молодим сім'ям, на думку більшості опитаної молоді. Крім того, молодь вважає, що держава повинна розширити та покращити роботу мереж дошкільних закладів (31,3%), надавати разову матеріальну допомогу малозабезпеченим сім'ям (24,2%), а також земельні ділянки і кредити для ведення особистого господарства (20,9%), кредити на придбання предметів довготривалого використання (20,7%) та скорочувати робочий день або робочий тиждень батькам (20,6%) (Табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Розподіл відповідей на запитання «Які види допомоги молодій сім'ї з боку держави Ви вважаєте найбільш необхідними?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Підвищення розмірів допомоги на дітей	63,5
Надання молодим сім'ям кредитів на будівництво, на придбання житла	56,1
Розширення та покращення роботи мережі дошкільних закладів	31,3
Разова матеріальна допомога малозабезпеченим сім'ям	24,2
Надання земельних ділянок і кредитів для ведення особистого господарства	20,9
Надання кредитів на придбання предметів довготривалого використання	20,7
Скорочення робочого дня або робочого тижня батькам	20,6
Інше (допомога з пошуком роботи, покращення медичної допомоги для дітей, психологічний супровід)	0,6
Важко відповісти	8,3

Розділ 3. Здоров'я та здоровий спосіб життя

80,6% опитаної молоді оцінюють своє здоров'я як добре (47,8% «добре» та 32,8% «скоріше добре, ніж погано»), 16,8% молоді вважає стан свого здоров'я задовільним, а 2,6% респондентів сказали, що мають погане здоров'я (1,8% «скоріше погано, ніж добре» та 0,8% «погано») (Табл. 3.1).

Таблиця 3.1

*Розподіл відповідей на питання «Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я?»
(серед усіх респондентів, N=1200), %*

Добре	47,8
Скоріше добре, ніж погано	32,8
Задовільно	16,8
Скоріше погано, ніж добре	1,8
Погано	0,8

Із збільшенням віку поступово зменшується частка молоді, яка оцінює стан свого здоров'я як «добрий» (Рис. 3.1).

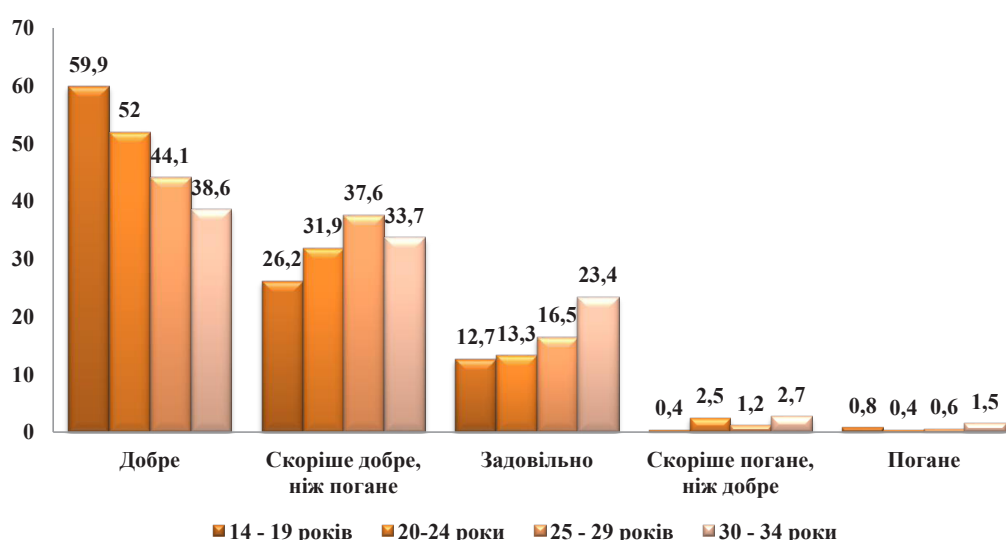

Рис. 3.1. Розподіл відповідей на питання «Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я?» в розрізі вікових груп (серед усіх респондентів, N=1200), %

7 годин на тиждень і більше витрачає на фізичні вправи та активний вид спорту лише 3,8% опитаної молоді, а 40,7% - взагалі не витрачають жодної години на фізичні вправи та активний вид спорту. Третина опитаної молоді (29,1%) витрачає на фізичні вправи та активний вид спорту приблизно годину на тиждень, 16,4% - від двох до трьох годин⁴ (Табл. 3.2).

⁴ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 10,6% молоді вказало що не витрачають жодної години на фізичні вправи та активний вид спорту, 28,4% - витрачають приблизно годину, 31,2% - приблизно від 2 до 3 годин, 17,1% - приблизно від 4 до 6 годин, 10, 4% витрачають на фізичні вправи та активний вид спорту 7 годин і більше / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 3.2

Розподіл відповідей на питання «Скільки годин Ви витрачаєте на будь-які фізичні вправи або будь-який активний вид спорту протягом останнього тижня (7 днів)?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Жодної	40,7
Приблизно годину	29,1
Приблизно від 2 до 3 годин	16,4
Приблизно від 4 до 6 годин	6,5
7 годин і більше	3,8
Важко відповісти	3,5

Із збільшенням віку зменшується частка молоді, яка є фізично активною та займається спортом. Найбільш активними щодо фізичної діяльності та занять спортом є молоді люди у віці від 14 до 19 років (Рис. 3.2).

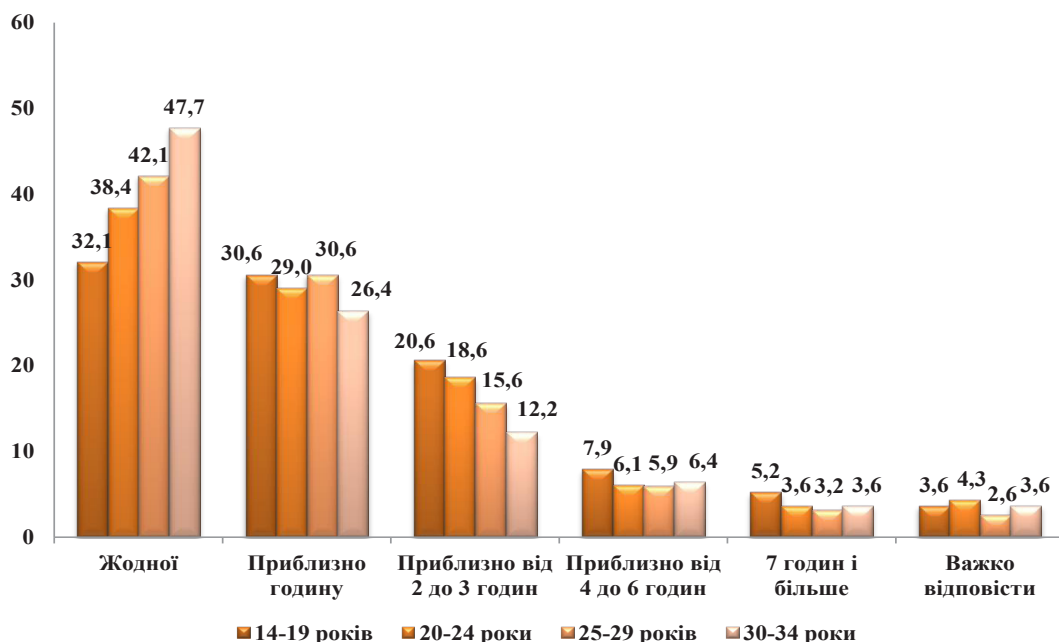

Рис. 3.2. Розподіл відповідей на питання «Скільки годин Ви витрачаєте на будь-які фізичні вправи або будь-який активний вид спорту протягом останнього тижня (7 днів)?» в розрізі вікових груп (серед усіх респондентів, N=1200), %

Половина з усіх опитаних респондентів (50,8%) взагалі ніколи не палили цигарки, 27,6% – палять кожного дня, 6,7% – палили хоча б один раз протягом місяця та 14% – не палили впродовж останніх 30 днів, але палили раніше (Табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Розподіл відповідей на питання «Чи палили Ви цигарки хоча б один раз впродовж 30 днів?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так, щодня	27,6
Так, протягом місяця	6,7
Ні, не палив впродовж останніх 30 днів, але палив раніше	14,0
Ні, я ніколи не палив	50,8
Важко відповісти / Не пам'ятаю	1,0

Із віком збільшується частка осіб, які палять щодня та зменшується частка тих, які ніколи не пробували палити (Рис. 3.3). Крім того, молодих жінок, що палять щодня, на момент опитування було приблизно втричі менше, ніж чоловіків (14,1% та 40,8% відповідно).

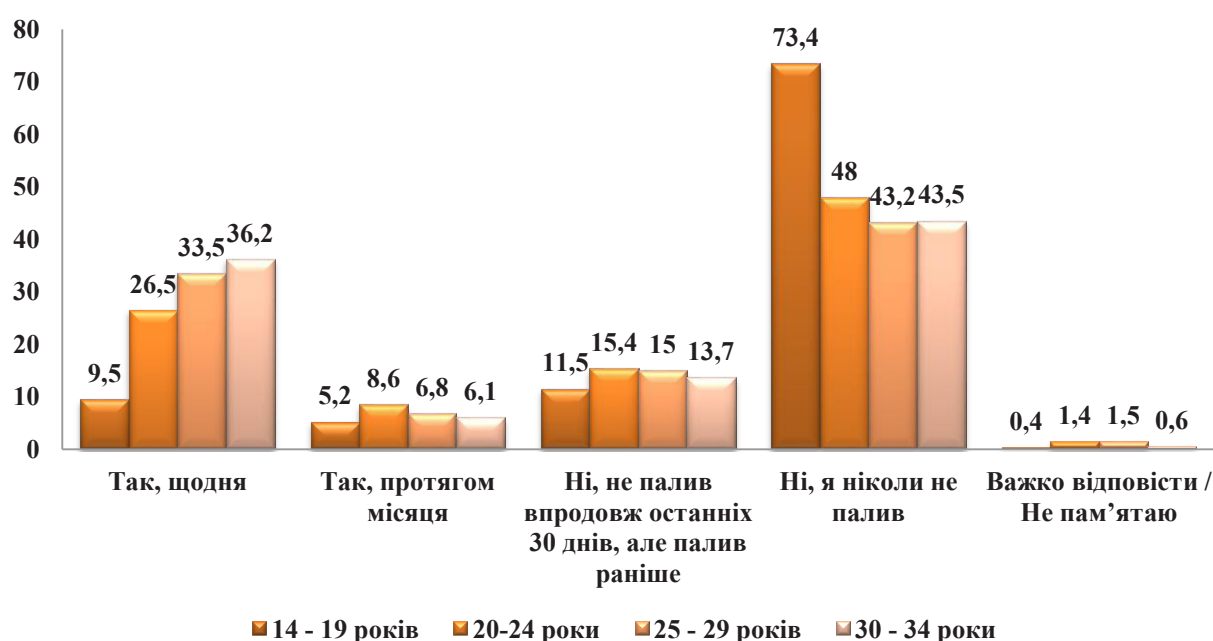

Рис. 3.3. Розподіл відповідей на питання «Чи палили Ви цигарки хоча б один раз впродовж 30 днів?» у розрізі вікових груп (серед усіх респондентів, N=1200), %

Більше половини молоді (56,5%) з усіх опитаних вживали будь-які алкогольні напої хоча б один раз протягом 30 днів (Табл. 3.4). Частка молодих жінок серед цих осіб становила 47,1%, 65,7% – молодих чоловіків та 30,6% – молоді у віці від 14 до 19 років.

Таблиця 3.4

Розподіл відповідей на питання «Чи вживали Ви будь-які алкогольні напої хоча б один раз протягом 30 днів?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	56,5
Ні	42,4
Важко відповісти	1,1

Що стосується наркотиків, то більшість молодих осіб (89,0%) серед усіх респондентів ніколи в житті не вживали наркотики (за результатами попереднього дослідження у 2015 році таких осіб було 88,6%) та 2,0% молодих людей вживали марихуану протягом останніх 30 днів. Жодна молода людина не зізналася у тому, що вона має досвід вживання наркотиків за допомогою шприца (Табл. 3.5-3.7).

Таблиця 3.5

Розподіл відповідей на питання «Чи пробували Ви протягом життя наркотики?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Ніколи	89,0
Один раз спробував(ла)	7,3
Вживаю наркотики час від часу	1,5
Вживав наркотики декілька разів	2,2
Вживаю наркотики регулярно	0,1

Таблиця 3.6

Розподіл відповідей на питання «Чи вживали Ви протягом останніх 30 днів марихуану?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	2,0
Ні	98,0

Таблиця 3.7

Розподіл відповідей на питання «Деякі люди вживають наркотики за допомогою шприца. Чи вживали Ви наркотики в такий спосіб протягом останніх 12 місяців?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Ні	100,0
----	-------

Переважає більшість опитаної молоді мала перший сексуальний контакт у 18 років (13,8%) (Рис. 3.4). Середній вік першого сексуального контакту становить 17,6 років, для міської молоді – 17,6 років, для сільської – 17,7 років; для молодих чоловіків – 17,3 років, для молодих жінок – 18,0 років.

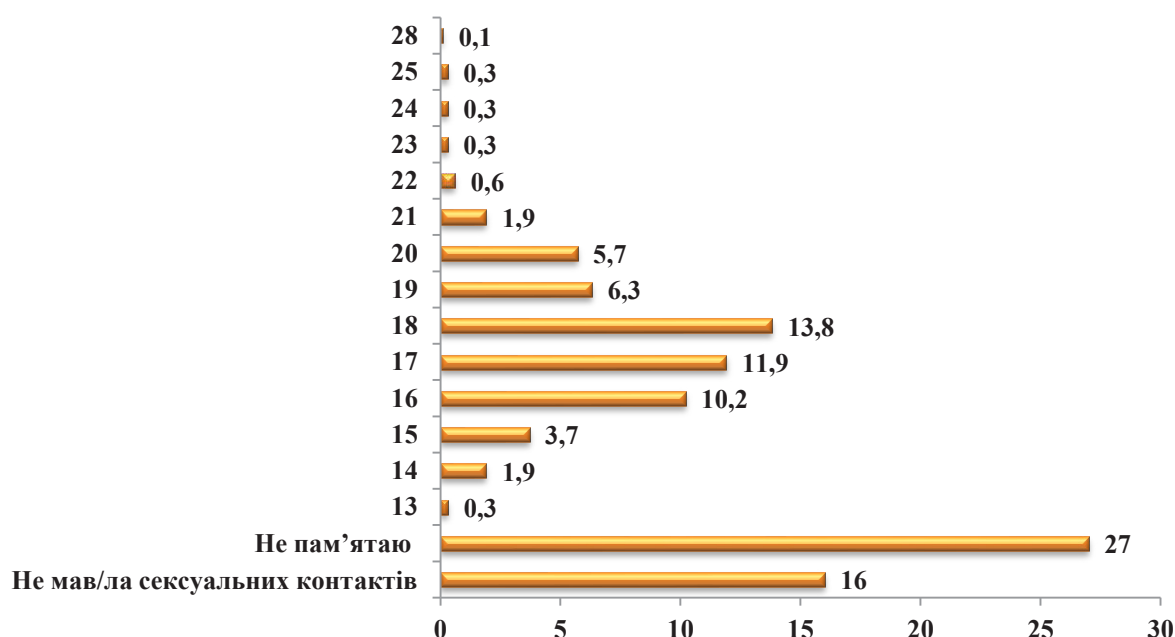

Рис. 3.4. Розподіл відповідей на питання «У якому віці Ви мали перший сексуальний контакт?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Серед молоді, хто мав сексуальний контакт за останні 12 місяців (80%), мали зв'язок із нерегулярним партнером 21,4%; з них 53,1% молоді, відповідаючи на запитання, казали про використання ними презервативу (Табл. 3.9-3.11).

Таблиця 3.9

Розподіл відповідей на питання «Згадайте, будь ласка, останні 12 місяців. Чи мали Ви за цей час сексуальні контакти з представниками протилежної статі?» (серед респондентів, які мали сексуальний контакт взагалі, N=1008), %

Так	80,0
Ні	5,0
Не хочу відповідати	15,0

Таблиця 3.10

Розподіл відповідей на питання «Чи мали Ви сексуальні контакти з нерегулярним (непостійним) сексуальним партнером (з яким не перебуваєте у шлюбі і не живете спільно) протягом останніх 12 місяців?» (серед респондентів, які мали сексуальний контакт взагалі, N=1008), %

Так	21,4
Ні	63,6
Не хочу відповідати	15,0

Таблиця 3.11

Розподіл відповідей на питання «Чи використовували Ви або Ваш партнер/партнерка презерватив під час останнього контакту з нерегулярним, непостійним сексуальним партнером/кою?» (серед тих респондентів, хто мав сексуальні контакти з нерегулярним партнером, N=367), %

Так	53,1
Ні	7,4
Не пам'ятаю	3,3
Не хочу відповідати	36,2

Розділ 4. Освіта, навчання та дозвілля

Задоволені рівнем своєї освіти 66,5% молоді («цілком задоволені» та «скоріше задоволені»), не задоволені («скоріше не задоволені» та «не задоволені») – 28,7%⁵ (Рис. 4.1). Цілком задоволена рівнем своєї освіти молодь, яка має повну вищу освіту (43,5%) та базову вищу освіту (41,3%) (Рис. 4.2).

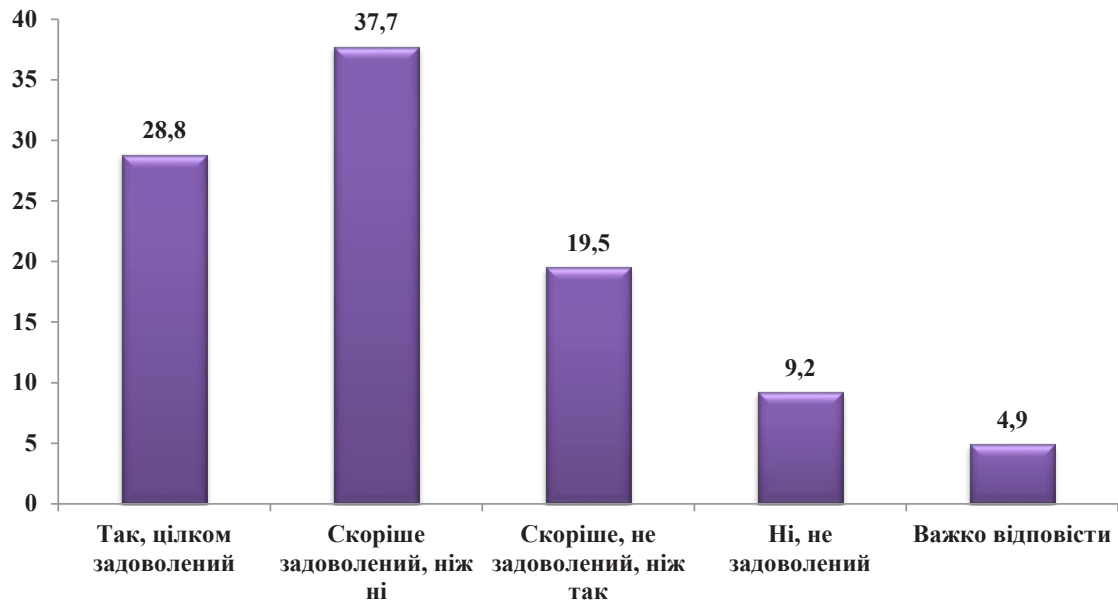

Рис. 4.1. Розподіл відповідей на питання «Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

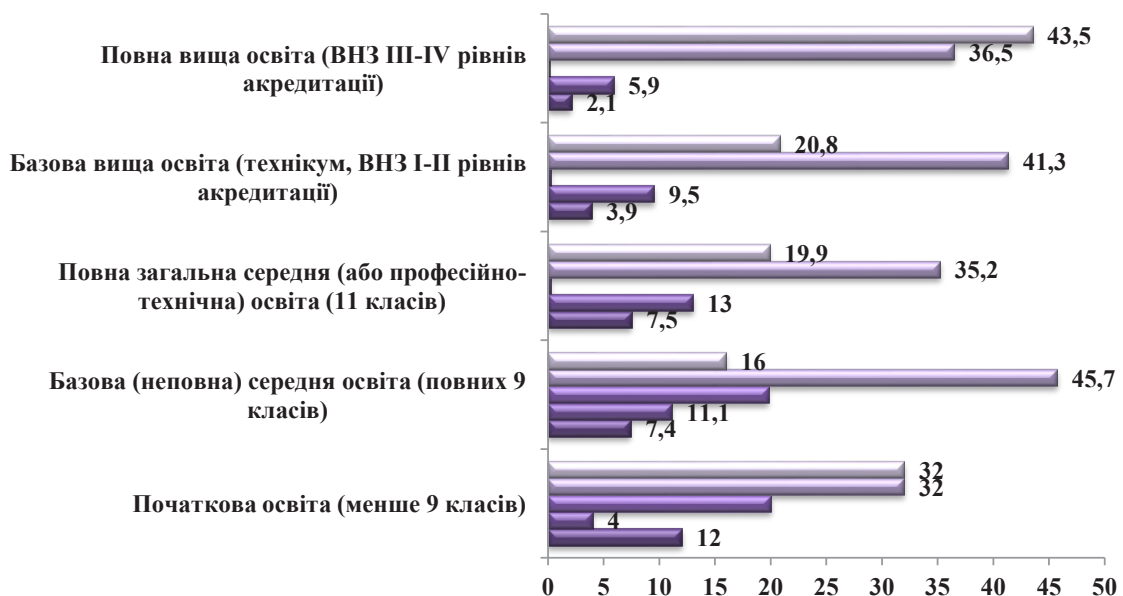

Рис. 4.2. Розподіл відповідей на питання «Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти?» (серед усіх респондентів, N=1200), за рівнем освіти, %

⁵ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 39,6% молоді є цілком задоволені рівнем своєї освіти, 27,1% - скоріше задоволені, ніж ні, 15,9% - скоріше не задоволені, ніж так та 5,1% – не задоволені / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Майже половина опитаних респондентів вважає, що навчання дозволяє отримати професію та зробити кар'єру (47,3%). 21,9% молоді вважає, що освіта дозволяє стати освіченим та 15,3% респондентів вважають, що навчання допомагає підготуватися до самостійного життя. 8,3% молоді пов'язують із навчанням утвердження в житті, 3,5% опитаної молоді вважають навчання марно витраченим часом (Рис. 4.3).

Рис. 4.3. Розподіл відповідей на питання «Що для Вас означає отримати освіту/пройти навчання?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Найбільш привабливими професіями для молоді є бізнесмен/підприємець (44,4%), юрист (40,6%), лікар (37,2%) та спеціаліст з програмного забезпечення і комп'ютерної техніки (30,5%). Вказані професії за оцінками молоді також забезпечують успіх у житті. Найменш привабливими для молоді є професії фермера/фахівця у галузі сільського господарства (7,3%), інженера (8,7%), військового (12,1%) (Табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Розподіл відповідей на питання «Відмітьте, будь ласка, три привабливі для Вас професії в 1-му стовпчику і три професії, що, на Ваш погляд, дають можливість досягнути успіху в житті – в 2-му» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Професія	Приваблива для мене	Забезпечує успіх
Бізнесмен, підприємець	44,4	58,3
Юрист	40,6	46,4
Лікар	37,2	32,1

Продовження таблиці 4.1

Спеціаліст з програмного забезпечення і комп'ютерної техніки	30,5	37,7
Державний службовець	21,9	25,5
Працівник творчої професії (актор, артист, художник і т.п.)	19,6	14,2
Банківський працівник	18,0	18,6
Вчитель, викладач	17,8	6,3
Бухгалтер, економіст	17,8	17,0
Працівник торгівлі	13,7	14,2
Військовий	12,1	9,1
Інженер	8,7	4,3
Фермер, фахівець у галузі сільського господарства	7,3	7,4
Інші спеціальності	3,0	1,1

Переважно більша частина молоді проводить свій вільний час у себе вдома (71,3%), у гостях чи у друзів (54,8%) та на природі (42,8%) (Табл. 4.2).

Таблиця 4.2

*Розподіл відповідей на питання «**Де Ви, як правило, проводите свій вільний час?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %*

У себе вдома (у квартирі, гуртожитку)	71,3
У гостях, у друзів	54,8
На природі (парк, ліс, річка тощо)	42,8
За комп'ютером	26,5
На вулиці, на подвір'ї, у під'їзді з приятелями	22,8
У кінотеатрі, театрі, на концертах тощо	10,9
У спортивному залі, на стадіоні	8,3
На дискотеці, у нічному клубі	5,6
У секціях, гуртках за інтересами, фан-клубах	2,7
У бібліотеці	1,9
Разом із сім'єю/дітьми	0,8
Важко відповісти	0,7
Граю на гральних автоматах	0,5

До того ж більшість респондентів проводить вільний час з друзями (62,5%), а також з батьками (38,0%) та зі своєю дружиною/чоловіком (37,1%). 8,2% опитаних надають перевагу проведенню свого вільного часу наодинці (Табл. 4.3).

Таблиця 4.3

*Розподіл відповідей на питання «**З ким Ви зазвичай проводите свій вільний час?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %*

Із друзями	62,5
Із батьками	38,0
Зі своєю/їм дружиною/чоловіком	37,1
Із людьми, близькими Вам за інтересами	24,9

Продовження таблиці 4.3

Зі своєю дівчиною/хлопцем	20,3
Із колегами по роботі, навчанню	18,3
Наодинці	8,2
Із сусідами	5,0
Із сім'єю/дітьми	4,2
Важко відповісти	0,5

Більшість опитаної молоді зазначило, що в їх населеному пункті не вистачає місць для безоплатного проведення дозвілля (65,4%) (Табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Розподіл відповідей на питання «Чи вистачає Вам за місцем Вашого проживання місць, де молодь може безоплатно збиратися для проведення дозвілля?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	25,5
Ні	65,4
Важко відповісти	9,1

Молодь, яка мешкає у сільській місцевості (21,8%) у меншій мірі, порівняно із молоддю, що проживає у міській місцевості (27,2%), вважає, що за місцем проживання вистачає місць для проведення дозвілля, де молодь може безоплатно збиратися (Рис. 4.4).

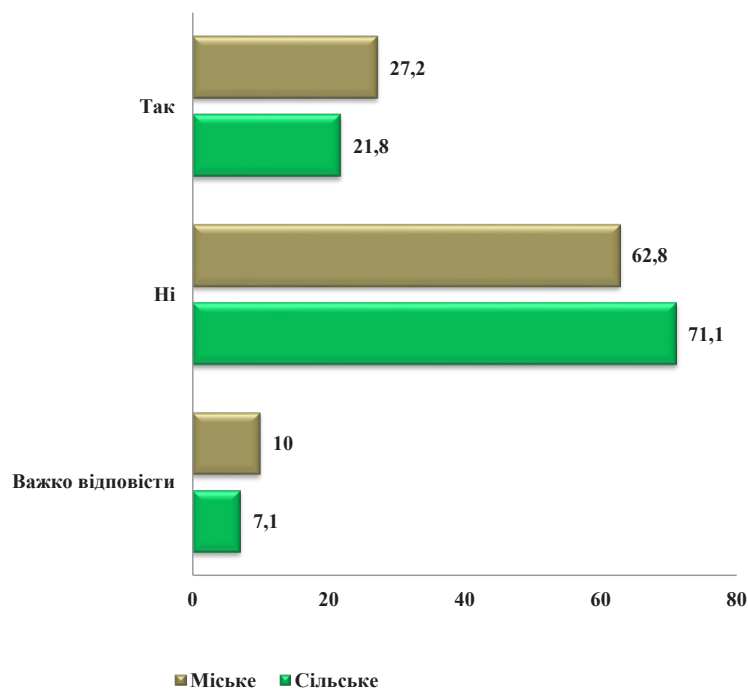

Рис. 4.4. Розподіл відповідей на питання «Чи вистачає Вам за місцем Вашого проживання місць, де молодь може безоплатно збиратися для проведення дозвілля?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від типу поселення у якому проживає молодь, %

88,5% молоді регулярно користуються комп'ютером вдома та 90,4% – використовують Інтернет. Для порівняння, комп'ютером та Інтернетом на роботі користуються лише 21,8% та 22,6% опитаних молодих осіб. При цьому основною метою використання Інтернету частіше всього є пошук різної тематичної інформації, інформації для навчання чи роботи (53,2%), спілкування у соціальних мережах (45,5%) та ознайомлення з новинами (45,3%) (Рис. 4.5, табл. 4.5.).

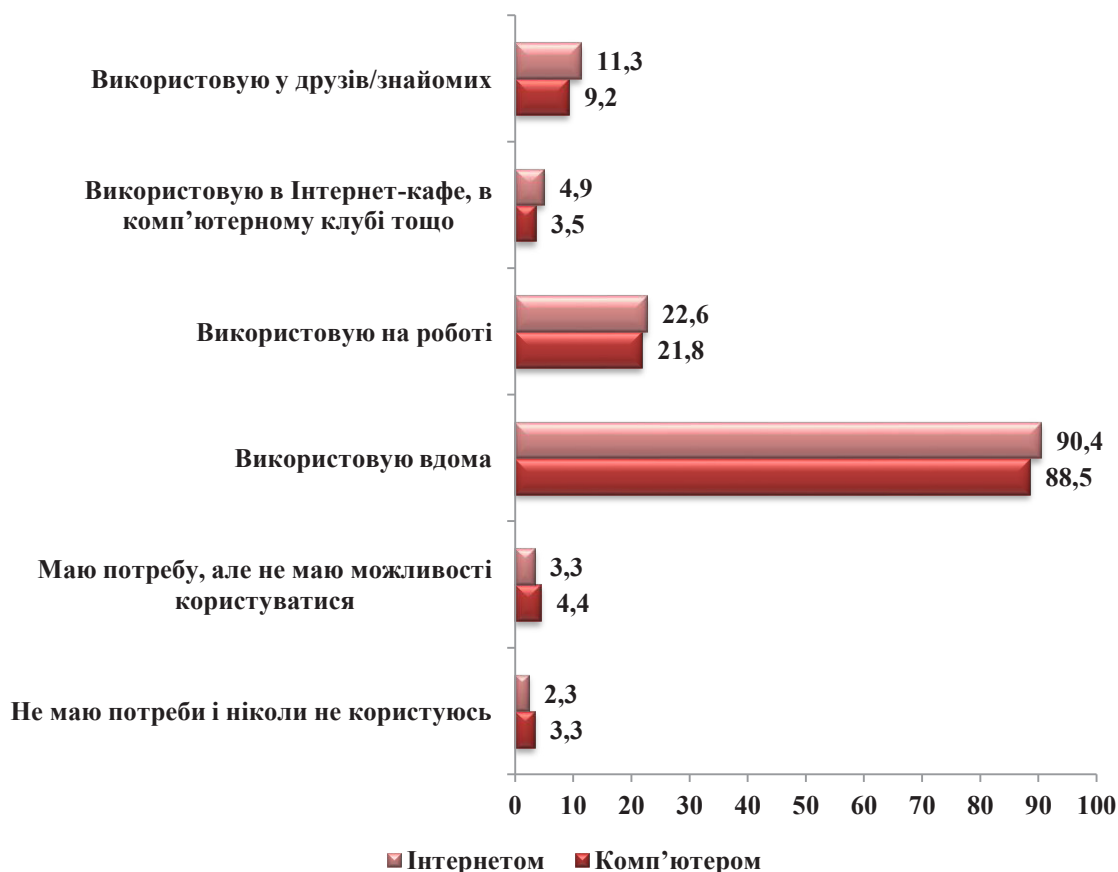

Рис. 4.5. Розподіл відповідей на питання «**Чи користуєтесь Ви...?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Таблиця 4.5

*Розподіл відповідей на питання «**З якою метою Ви найчастіше використовуєте Інтернет?**» (серед респондентів, які користуються Інтернетом, N=1134), %*

Шукаю різну тематичну інформацію, інформацію для навчання, виконання професійних обов'язків тощо	53,2
Спілкуюсь у соціальних мережах	45,5
Знайомлюся з останніми новинами	45,3
Скачую або слухаю музику, дивлюся фільми	38,7
Спілкуюся в чатах, Skype тощо	26,1

Продовження таблиці 4.5

Граю в комп'ютерні ігри або скачую їх	22,1
Надсилаю та отримую повідомлення електронною поштою	18,5
Шукаю та скачую електронні книжки	7,8
Важко відповісти	0,6
Роблю покупки, сплачую комунальні послуги	0,4
Працюю через мережу	0,4

Найпопулярнішими соціальними мережами серед молоді за результатами дослідження є мережі «Вконтакте» (61%), «Facebook» (25,4%) та «Однокласники» (19,2%).

12,8% молодих осіб, які користувалися Інтернетом, використовували його з метою отримання грошей. Також із діяльністю, яка була пов'язана з продажем чи перепродажем речей (51,0% – з тих осіб, які здійснювали діяльність в Інтернет, за яку отримували гроші). Серед іншого - розробка програм, сайтів тощо (17,9%) та робота з текстами (15,9%). 18,0% серед тих, хто користувався Інтернетом, здійснювали в ньому діяльність, за яку самі платили гроші (Табл. 4.6, 4.7).

Таблиця 4.6

Розподіл відповідей на питання «Чи здійснювали Ви будь-яку діяльність в Інтернеті, за яку отримували гроші?» (серед респондентів, які користуються Інтернетом, N=1134), %

Так	12,8
Ні	86,2
Важко відповісти	1,1

Таблиця 4.7

Розподіл відповідей на питання «У чому полягала ця діяльність?» (серед респондентів, які здійснювали діяльність в Інтернеті, за яку отримували гроші, N=145), %

Продаж/ перепродаж речей, товарів тощо	51,0
Розробка програм, сайтів тощо	17,9
Робота з текстами (рерайтинг, копірайтинг, набір тексту тощо)	15,9
Написання студентських робіт на замовлення (дипломні, курсові, контрольні тощо)	13,1
Супровід, наповнення та адміністрування сайтів, форумів, сторінок	11,7
Програмування (написання програм, вірусів тощо)	11,0
Просування товарів/послуг або реклама у мережі Інтернет (соціальні мережі, e-mail маркетинг тощо)	10,3
Переклад текстів на інші мови	10,3
Плата за перегляд реклами / сайтів	6,2
Робота з аудіо та відео (обробка аудіо та відео, транскрибація тощо)	6,2
Гра на біржі або в інші азартні ігри, які приносять гроші	5,5
Участь у платних он-лайн опитуваннях на сайтах	5,5

Продовження таблиці 4.7

Перепродаж атрибутики, отриманої та прокачаної в іграх	4,8
Участь у Форекс	2,8
Флуд в мережі, заробітки за лайки (click-to-action) та інші дії у соц. мережах, розсилка спаму	0,7

Впродовж останніх 7-ми днів на момент опитування, 86,3% респондентів користувалися комп'ютером чи ноутбуком⁶, 91,5% – користувалися Інтернетом⁷, 94,4% – щоденно користуються мобільним телефоном чи смартфоном⁸ (Табл. 4.8 - 4.10).

Таблиця 4.8

Розподіл відповідей на питання «Чи користувалися Ви комп'ютером/ноутбуком впродовж останніх 7 днів?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	86,3
Ні	13,1
Важко відповісти	0,7

Таблиця 4.9

Розподіл відповідей на питання «Чи користувалися Ви Інтернетом впродовж останніх 7 днів?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	91,5
Ні	8,1
Важко відповісти	0,4

Таблиця 4.10

Розподіл відповідей на питання «Чи користується Ви мобільним телефоном/смартфоном щоденно?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	94,4
Ні	5,1
Важко відповісти	0,5

Представниками різних субкультур чи неформальних рухів серед опитаної молоді були лише 5,4% (Табл. 4.11).

⁶ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 90,7% молоді користувалися комп'ютером чи ноутбуком / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88с.

⁷ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 93,0% користувалися Інтернетом / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

⁸ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 92,4% щоденно користуються мобільним телефоном чи смартфоном / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 4.11

Розподіл відповідей на питання «Чи належите Ви до будь-якої субкультури чи неформального руху?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Я не відношу себе до жодного руху чи субкультури	94,6
Футбольні фанати	2,8
Байкери	0,7
Стрітворкаут	0,4
Паркур	0,3
Металісти	0,3
R'n'b	0,3
Хіп-хоп	0,3
Альтернативний рух	0,3
Панки	0,3
Готи	0,2
Діггери	0,1
Емо	0,1

Розділ 5. Робота та працевлаштування

За результатами дослідження, 44,9% опитаної молоді мають постійну роботу, 10,3% працювали тимчасово та 13,7% не працювали зовсім або вели домашнє господарство⁹ (Табл. 5.1.).

Таблиця 5.1

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Маєте постійну роботу	44,9
Учень, студент	24,3
Маєте тимчасову роботу	10,3
Не працюю, але активно зайнятий (а) пошуками роботи	6,4
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	5,8
Веду домашнє господарство та (або) виховую дітей (домогосподарка)	4,3
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	2,7
Не працюю і не зайнятий (а) пошуками роботи в теперішній час	2,4
Підприємець	1,4
Не працюю за станом здоров'я, є особою із особливими потребами	0,6

Найкраща ситуація із працевлаштуванням була у молоді, яка мешкає в Центральному та Східному макрорегіонах країни та у м. Києві (Табл. 5.2).

Найбільша кількість безробітних молодих осіб, які не працювали, але активно шукали роботу та тих, які не працювали і не шукали роботу, зафіксована на Заході України (9,6% та 3,6% відповідно). Для порівняння, згідно з офіційними даними Державної служби статистики, в Україні у січні-березні 2016 року рівень зареєстрованого безробіття за методологією МОП серед осіб віком 15-70 років становив 9,9%.

Таблиця 5.2

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Маєте постійну роботу	47,3	45,4	47,4	45,8	39,9	44,2
Маєте тимчасову роботу	9,5	6,6	9,8	11,1	11,4	16,3
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	1,0	2,0	3,4	1,3	3,9	3,5
Підприємець	0,5	0,7	1,5	1,3	1,8	3,5
Учень, студент	22,9	27,0	26,0	21,6	21,7	30,2

⁹ За результатами дослідження «Молодь України-2015» постійну роботу мали 48,1% опитаних молодих осіб, 12,1% осіб працювали тимчасово, 13,7% не працювали зовсім або вели домашнє господарство / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Продовження таблиці 5.2

У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	5,0	9,9	4,3	7,2	6,4	1,2
Веду домашнє господарство та (або) виховую дітей (домогосподарка)	4,5	5,9	4,3	5,9	3,6	1,2
Не працюю за станом здоров'я, є особою із особливими потребами	0,5	0,0	1,2	0,0	0,4	1,2
Не працюю, але активно зайнятий (а) пошуками роботи	9,0	3,3	4,0	4,6	9,6	8,1
Не працюю і не зайнятий (а) пошуками роботи в теперішній час	3,0	2,6	1,5	2,0	3,6	1,2

Крім того, 60% молоді, яка проживає в містах має постійну або тимчасову роботу, тоді як частка таких осіб серед сільського населення становила лише 45,0%. Проте саме серед молоді, яка проживає у сільських населених пунктах було більше осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю (3,9% в селах та 2,1% в містах), а серед молоді, що проживає у місті – осіб, які займалися підприємницькою діяльністю (1,5% та 1,3% відповідно) (Табл. 5.3.).

Таблиця 5.3

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), за населеними пунктами, %

	Міське населення	Сільське населення
Маєте постійну роботу	48,8	36,6
Учень, студент	23,2	26,8
Маєте тимчасову роботу	11,2	8,4
Не працюю, але активно зайнятий (а) пошуками роботи	6,2	6,8
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	5,6	6,1
Веду домашнє господарство та (або) виховую дітей (домогосподарка)	3,3	6,6
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	2,1	3,9
Не працюю і не зайнятий (а) пошуками роботи в теперішній час	2,0	3,4
Підприємець	1,5	1,3
Не працюю за станом здоров'я, є особою із особливими потребами	0,4	1,1

У віковому розрізі найвища частка постійно працевлаштованих була серед молодих осіб 30-34 років (67,8%), а найнижча – серед осіб 14-19 років (6%) (Табл. 5.4.).

Таблиця 5.4

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки
Маєте постійну роботу	6,0	39,1	56,5	67,8
Маєте тимчасову роботу	4,8	13,3	10,9	11,6
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	2,0	1,4	3,2	3,6
Підприємець	0,8	0,7	1,5	2,4
Учень, студент	77,0	30,5	2,4	1,5
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	0,8	4,3	10,9	5,5
Веду домашнє господарство та (або) виховую дітей (домогосподарка)	1,2	3,9	7,1	4,3
Не працюю за станом здоров'я, є особою із особливими потребами	0,4	0,0	1,2	0,6
Не працюю, але активно зайнятий (а) пошуками роботи	4,0	10,4	6,8	4,6
Не працюю і не зайнятий (а) пошуками роботи в теперішній час	5,6	1,4	2,1	1,2

Частка зайнятих серед чоловіків була вищою, ніж серед жінок. Так, 49,3% молодих чоловіків мають постійну роботу, 11,7% – тимчасову, 3,1% займаються індивідуальною трудовою діяльністю та 2,5% є підприємцями. Серед молодих жінок частка таких осіб відповідно становила 40,4%, 8,9%, 2,2% та 3,0% (Табл. 5.5.).

Таблиця 5.5

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %

	Чоловіки	Жінки
Маєте постійну роботу	49,3	40,4
Учень, студент	25,1	23,6
Маєте тимчасову роботу	11,7	8,9
Не працюю, але активно зайнятий (а) пошуками роботи	7,4	5,4
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	0,0	11,6
Підприємець	2,5	3,0
Веду домашнє господарство та (або) виховую дітей (домогосподарка)	1,3	7,4
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	3,1	2,2
Не працюю і не зайнятий (а) пошуками роботи в теперішній час	1,5	3,4
Не працюю за станом здоров'я, є особою із особливими потребами	0,7	0,5

Серед не працевлаштованої молоді лише 3,2% осіб перебувають на обліку в службі зайнятості¹⁰, а найбільше таких було серед молодих осіб віком від 25 до 29 років, які проживають у Східному макрорегіоні країни (Табл. 5.6, 5.7).

Таблиця 5.6

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи перебуваєте Ви зараз на обліку в державній службі зайнятості?» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки
Так	6,9	2,2	3,7	2,7
Ні	93,1	97,8	96,3	97,3

Таблиця 5.7

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чи перебуваєте Ви зараз на обліку в державній службі зайнятості?» (серед усіх респондентів, N=1200), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Так	3,6	4,4	5,5	2,0	1,0	1,7
Ні	96,4	95,6	94,5	98,0	99,0	98,3

Переважно, своє перше робоче місце серед тих, хто коли-небудь працював або працює, молоді люди знайшли за допомогою друзів чи знайомих та батьків чи родичів(47,4% та 24,3% відповідно)¹¹ і лише 0,5% респондентів самі «створили» собі роботу (Рис. 5.1.).

¹⁰ За результатами дослідження «Молодь України - 2015» 20,2% не працевлаштованих молодих осіб перебували на обліку в державному центрі зайнятості/Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

¹¹ Відповідно до дослідження «Формування економічної активності молоді» у 2013 році 64,0% молодих осіб знайшли своє перше робоче місце за допомогою родичів та знайомих / Формування економічної активності молоді. О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Т. О. Паладійчук, О. П. Шестаковський – К. : ФОП «Михальська», 2013. – 50 с.

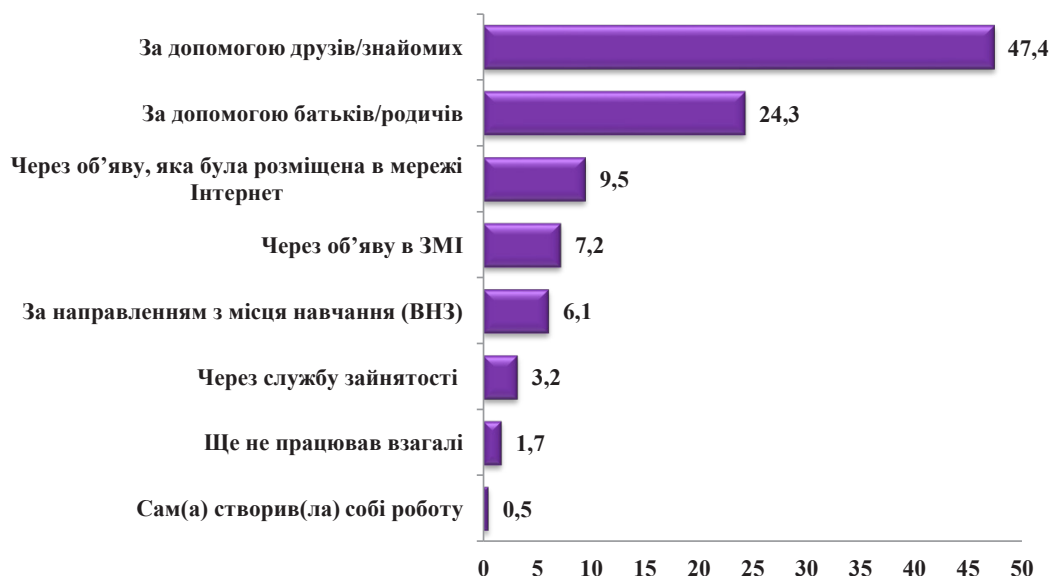

Рис. 5.1. Розподіл відповідей на запитання «Як Ви знайшли своє перше робоче місце?» (серед тих респондентів, які коли-небудь працювали або працюють, N=802), %

На запитання щодо форми зайнятості, серед тих, хто має постійну роботу, 80,0% молоді зазначили, що мають повну зайнятість, 11,7% – працювали на неповну ставку, а 0,6% – працюють на вихідних. При чому різної різниці стосовно форм зайнятості молоді не спостерігається ні в розрізі макрорегіонів, ні за типом поселення, де мешкають респонденти, ні в розрізі статево-вікових груп (Табл. 5.8).

Таблиця 5.8

Розподіл відповідей на запитання «Яка форма Вашої зайнятості?» (серед тих респондентів, хто мав постійну роботу, N=700), %

Повна зайнятість	80,0
Неповна ставка	11,7
Змінна робота	3,7
Фрілансер	2,3
Дистанційна	1,0
Вечірня або нічна	0,7
Робота на вихідних	0,6

Більше половини працевлаштованої молоді на момент опитування були оформленими по трудовій книжці (56,6% працюючої молоді), 12,3% – за трудовим договором та 19,0% респондентів, що працювали, взагалі не оформлювали офіційно свої трудові відносини із роботодавцем¹² (Табл. 5.9.).

¹² Відповідно до дослідження «Формування економічної активності молоді» у 2013 році 36,3% молодих осіб працювали без офіційного оформлення трудових відносин з роботодавцем / Формування економічної активності молоді. О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Т. О. Паладійчук, О. П. Шестаковський – К.: ФОП «Михальська», 2013. – 50 с.

Таблиця 5.9

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, Ви оформлені на цій роботі офіційно, тобто по трудовій книжці, трудовому договору?» (серед тих респондентів, хто працює, N=700), %

Ви оформлені по трудовій книжці	56,6
Ніяк не оформлені, є усна домовленість з керівництвом/роботодавцем	19,0
Ви оформлені за трудовим договором	12,3
Ніяк не оформлені, оскільки Ви самозайнятий, працюєте без патенту/ліцензії	6,7
Ніяк не оформлені, оскільки Ви підприємець	2,4
Важко відповісти	2,0
Не знаєте, як Ви оформлені	1,0

Серед молоді, яка проживає у містах, офіційно оформлених по трудовій книжці було на 5 відсоткових пункти більше, ніж серед молоді, яка проживає у селах (57,9% та 52,9%) (Табл. 5.10.), а в розрізі вікових груп, найвища частка таких осіб була у віці 30-34 років (85,7%). Лише на основі усного договору працювали 32,4% людей 14-19 років та 21,9% – 25-29 років (Рис. 5.2).

Таблиця 5.10

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, Ви оформлені на цій роботі офіційно, тобто по трудовій книжці, трудовому договору?» (серед тих респондентів, хто працює, N=700), за населеними пунктами, %

	Міське населення	Сільське населення
Ви оформлені по трудовій книжці	57,9	52,9
Ніяк не оформлені, є усна домовленість з керівництвом/роботодавцем	19,2	18,5
Ви оформлені за трудовим договором	12,7	11,1
Ніяк не оформлені, оскільки Ви самозайнятий, працюєте без патенту/ліцензії	5,1	11,1
Ніяк не оформлені, оскільки Ви підприємець	2,3	2,6
Важко відповісти	1,6	3,2
Не знаєте, як Ви оформлені	1,2	0,5

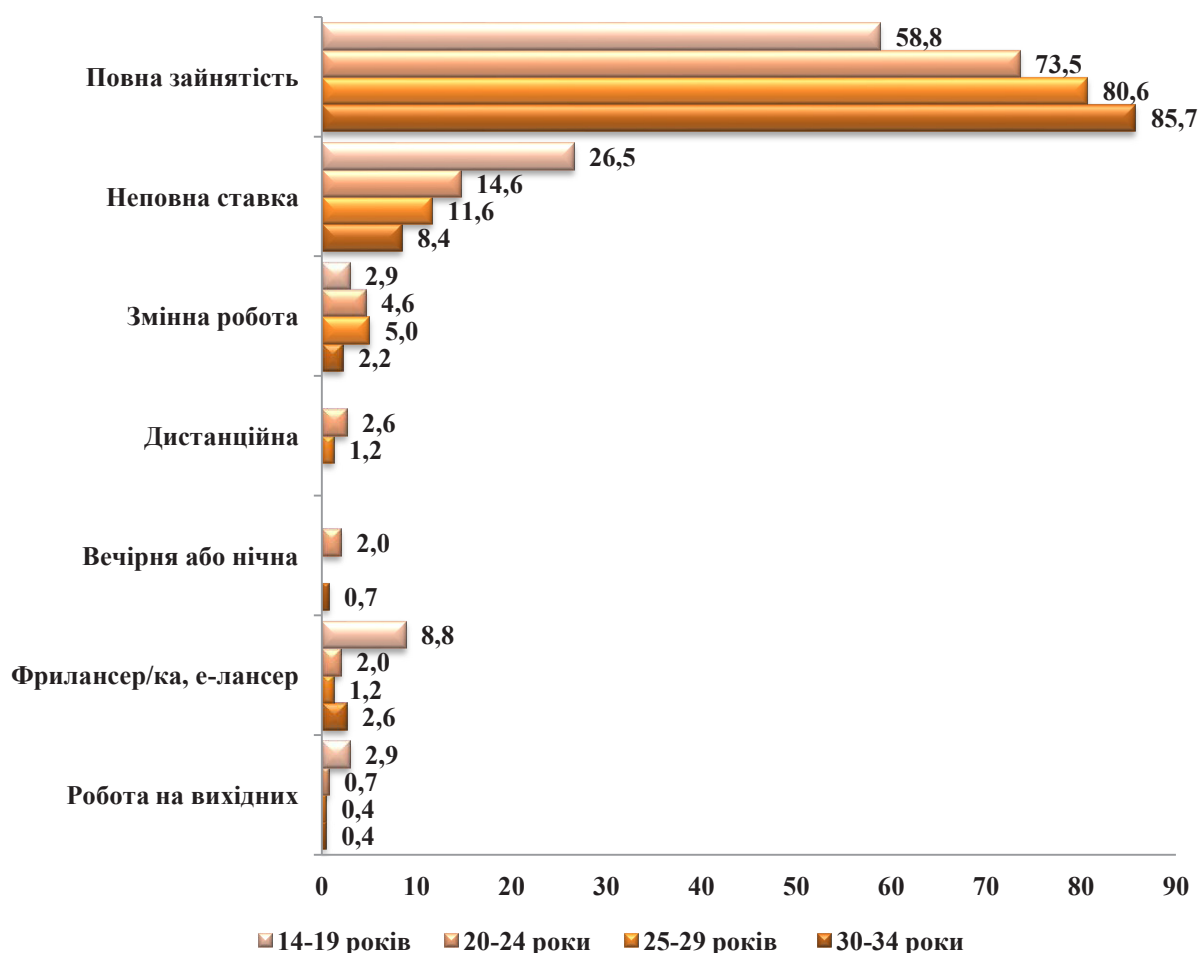

Рис. 5.2. Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, Ви оформлені на цій роботі офіційно, тобто по трудовій книжці, трудовому договору?» (серед тих респондентів, хто працює, N=700), за віковими групами, %

Виконувана робота подобається 76,1% працевлаштованих опитаних осіб, а серед основних причин, чому трудова діяльність не подобається, респонденти вказали на невисоку заробітну плату, відсутність перспектив кваліфікаційного росту та фізично важку працю (Табл. 5.11.). Потрібно зазначити, що більшість молодих осіб сприймає неофіційну зарплату досить позитивно.

Таблиця 5.11

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Вам не подобається Ваша робота, то чому?» (серед респондентів, яким не подобається їх робота, N =167), %

Робота малооплачувана	83,2
Немає перспективи кваліфікаційного росту	33,5
Робота фізично важка	30,5
Відсутні комфортні умови праці	19,2
Надто довгий робочий день	10,2

Продовження таблиці 5.11

Незадовільна організація праці	9,6
Нерегулярно надаються вихідні дні, відпустка	7,8
Нерівномірність завантаження роботою залежно від пори року	7,8
Важко сказати	4,8
Не офіційна зарплатня	0,6

Загалом на низьку оплату праці найбільше скаржились працюючі респонденти віком від 25 до 29 років (92,1%), на відсутність перспектив кваліфікаційного росту – віком від 20 до 24 років (41,5%), на фізично важку роботу – віком від 14 до 19 років (50%), на відсутність комфортних умов праці – від 20 до 24 та від 30 до 34 років (24,4% та 23,6%) тощо (Табл. 5.12.). У регіональному розрізі всі жителі Києва відповіли, що їм не подобається їх робота через низьку оплату праці (Табл. 5.13.).

Таблиця 5.12

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Вам не подобається Ваша робота, то чому?» (серед респондентів, яким не подобається їх робота, N = 167) за віковими групами, %

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки
Робота малооплачувана	75,0	80,5	92,1	76,4
Немає перспективи кваліфікаційного росту	25,0	41,5	27,0	36,4
Робота фізично важка	50,0	24,4	22,2	41,8
Відсутні комфортні умови праці	-	24,4	14,3	23,6
Надто довгий робочий день	-	2,4	15,9	10,9
Незадовільна організація праці	25,0	2,4	9,5	12,7
Нерегулярно надаються вихідні дні, відпустка	12,5	9,8	11,1	1,8
Нерівномірність завантаження роботою залежно від пори року	-	9,8	7,9	7,3
Важко сказати	12,5	4,9	1,6	7,3
Не офіційна зарплатня	-	-	-	1,8

Таблиця 5.13

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Вам не подобається Ваша робота, то чому?» (серед респондентів, яким не подобається їх робота, N = 167) за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Робота малооплачувана	93,9	80,0	85,5	73,7	70,0	100,0
Немає перспективи кваліфікаційного росту	42,4	13,3	32,3	36,8	33,3	37,5
Робота фізично важка	12,1	60,0	45,2	21,1	16,7	12,5
Відсутні комфортні умови праці	9,1	6,7	22,6	31,6	16,7	37,5
Надто довгий робочий день	12,1	20,0	9,7	10,5	0,0	25,0

Продовження таблиці 5.13

Незадовільна організація праці	12,1	6,7	9,7	10,5	6,7	12,5
Нерегулярно надаються вихідні дні, відпустка	12,	6,7	8,1	5,3	6,7	0,0
Нерівномірність завантаження роботою залежно від пори року	0,0	0,0	14,5	0,0	13,3	0,0
Важко сказати	3,0	0,0	1,6	10,5	13,3	0,0
Не офіційна зарплатня	0,0	0,0	0,0	5,3	0,0	0,0

Впродовж останніх 12 місяців додатковою роботою займалися 24,7% респондентів, а найпоширенішими видами додаткових робіт були надання послуг (репетиторство, ремонти, таксування та ін.), робота на приватних або державних підприємствах у якості найманого робітника та підробітки через мережу Інтернет (Табл. 5.14 5.15.).

Таблиця 5.14

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, впродовж останніх 12 місяців Ви займалися якою-небудь додатковою роботою?» (серед усіх респондентів, N =1200), %

У мене ніякої додаткової роботи не було і немає	75,3
Так, у мене є тимчасова додаткова робота	17,0
Так, у мене є постійна додаткова робота	7,7

Таблиця 5.15

Розподіл відповідей на запитання «Які види додаткових робіт Ви виконували впродовж останніх 12 місяців?» (серед тих респондентів, які мали додаткову роботу, N =297), %

Надання послуг (репетиторство, ремонти, таксування, прибирання домівок, догляд за людьми похилого віку та дітьми тощо)	20,5
На приватних або державних підприємствах у якості найманого робітника	17,5
Підробітки через Інтернет	16,2
Літні або сезонні підробітки	15,8
Інші види послуг приватним особам	13,8
Інші види неофіційної трудової діяльності	12,1
Власний незареєстрований бізнес	8,1
Продаж харчів на базарах	6,4
Відмова від відповіді	5,7
Виготовлення власноруч речей та їх продаж	5,4
Заробітки за кордоном	5,1
Вулична торгівля	4,4
Економічний туризм (робота “човником”)	1,7
Трудові загани	0,3

Серед молоді міст найпоширенішими видами додаткових робіт були надання різних видів послуг (репетиторство, ремонти тощо), а серед молоді сіл – робота на державних або приватних підприємствах у якості найманого працівника (Рис. 5.4).

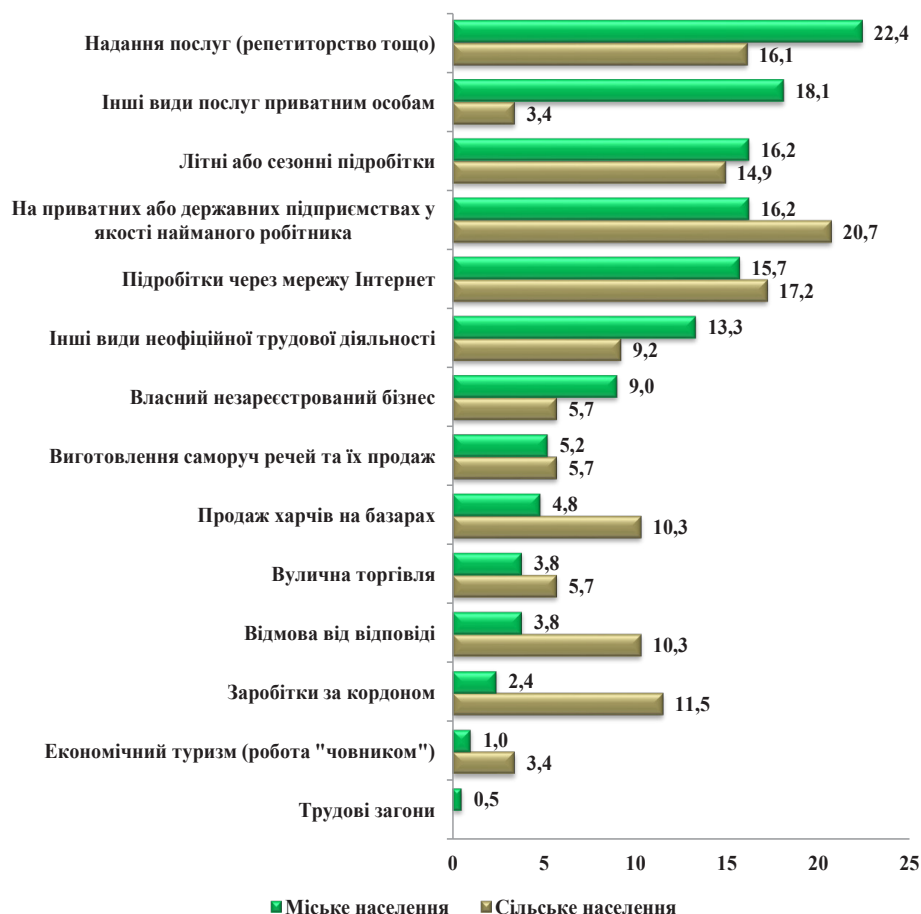

Рис. 5.4. Розподіл відповідей на запитання «Які види додаткових робіт Ви виконували впродовж останніх 12 місяців?» (серед тих респондентів, які мали додаткову роботу, N =297), %

Крім того, жінки, які мали додаткову роботу, займались наданням різних видів послуг (репетиторство, прибирання домівок, догляд за людьми похилого віку та дітьми) – 21,8% опитаних, а чоловіки, які мали додаткову роботу – називали роботу на державних чи приватних підприємствах у якості найманого робітника (20,8%) (Табл. 5.16.).

Таблиця 5.16

Розподіл відповідей на запитання «Які види додаткових робіт Ви виконували впродовж останніх 12 місяців?» (серед тих респондентів, які мали додаткову роботу, N =297), за статтю, %

	Чоловіки	Жінки
Надання послуг (репетиторство, ремонти, таксування, прибирання домівок, догляд за людьми похилого віку та дітьми тощо)	19,7	21,8
На приватних або державних підприємствах у якості найманого робітника	20,8	12,9
Підробітки через Інтернет	16,2	16,1

Продовження тааблиці 5.16

Літні або сезонні підробітки	17,9	12,9
Інші види послуг приватним особам	15,0	12,1
Інші види неофіційної трудової діяльності	11,6	12,9
Власний незареєстрований бізнес	8,7	7,3
Продаж продуктів харчування на базарах	3,5	10,5
Відмова від відповіді	6,9	4,0
Виготовлення власноруч речей та їх продаж	3,5	8,1
Заробітки за кордоном	6,9	2,4
Вулична торгівля	4,6	4,0
Економічний туризм (робота “човником”)	2,3	0,8
Трудові загони	0,6	0,0

Розділ 6. Економічні потреби молоді

Оцінюючи своє матеріальне становище, 49% молоді зазначили, що в цілому на життя їм вистачає, але придбання речей тривалого вжитку (таких як меблі, холодильник, телевізор) уже викликає труднощі¹³. Найвища частка молоді, яка таким чином оцінює своє матеріальне становище, належить до вікової категорії 25-29 років (54,1%) та проживає у сільській місцевості (56,3%)¹⁴. Лише 11,8% молоді вважає себе матеріально забезпеченими¹⁵ (Табл. 6.1. – 6.3.).

Таблиця 6.1

Розподіл відповідей на запитання «Яке в цілому матеріальне становище Вашої сім'ї?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

В цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі	49,0
Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	29,3
Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)	11,8
Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	6,2
Важко відповісти	2,7
Ми можемо собі дозволити придбати практично все, що хочемо	1,0

Таблиця 6.2

Розподіл відповідей на запитання «Яке в цілому матеріальне становище Вашої сім'ї?» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки
В цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі	46,4	47,0	54,1	47,4
Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	28,2	29,7	28,2	31,0
Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)	13,9	12,9	10,3	10,9
Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	4,4	6,1	5,9	7,9
Важко відповісти	5,6	3,6	1,2	1,2
Ми можемо собі дозволити придбати практично все, що хочемо	1,6	0,7	0,3	1,5

¹³ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 42,4% респондентів відповіли, що в цілому грошей їм на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор уже викликає труднощі / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

¹⁴ За результатами Мультиіндикаторного кластерного обстеження домогосподарств в Україні у 2012 році 56,0% осіб у віці 15-24 років були в цілому задоволені своїм життям, але не задоволені рівнем своїх доходів / Мультиіндикаторне кластерне обстеження домогосподарств в Україні. Державна служба статистики. – Київ: К.І.С., 2013. – 432 с.

¹⁵ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 8,1% респондентів вважали себе матеріально забезпеченими та 0,4% респондентів взагалі не мали проблем із придбанням будь-яких речей України / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 6.3

Розподіл відповідей на запитання «Яке в цілому матеріальне становище Вашої сім'ї?» (серед усіх респондентів, N=1200), за населеними пунктами, %

	Міське населення	Сільське населення
В цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі	45,6	56,3
Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	29,5	28,9
Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)	12,8	9,7
Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	8,4	1,3
Важко відповісти	2,6	2,9
Ми можемо собі дозволити придбати практично все, що хочемо	1,1	0,8

Своїм матеріальним становищем задоволені лише 27,8% молоді (Табл. 6.4.).

Таблиця 6.4

Розподіл відповідей на запитання «Чи задоволені Ви своїм матеріальним становищем?» (серед усіх респондентів, N=1200) %

Так	27,8
Ні	72,2

Та молодь, яка не задоволена своїм теперішнім матеріальним становищем (72,3%), вважає, що для його поліпшення необхідно, в першу чергу, вимагати від Уряду підвищення зарплати, зниження цін, зниження податків (60,7%), в другу чергу – змінити роботу на більш оплачувану (34,3%), в третю чергу – поїхати з країни (17,4%) (Табл. 6.5.).

Таблиця 6.5

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви не задоволені своїм матеріальним становищем, то що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб поліпшити його?» (серед респондентів, які не задоволені своїм матеріальним становищем, N=867)

Вимагати від Уряду підвищення зарплати, зниження цін, зниження податків	60,7
Змінити роботу на більш оплачувану	34,3
Поїхати з країни	17,4
Організувати приватне підприємство	15,3
Знайти роботу за сумісництвом	13,0

Терпіти поки можна	3,6
Створення нових робочих місць	1,7
Важко відповісти	0,7
Змінити місце проживання	0,1

Молоді особи, які проживали в містах та не були задоволені своїм матеріальним становищем, вважали, що для його покращення необхідно змінити роботу на більш оплачувану (36,2%). Молодь Південного макрорегіону вважала, що потрібно вимагати від Уряду підвищення зарплат, зниження цін та податків (70,3%), молодь Півдня та Сходу країни відповіла, що для покращення матеріального становища необхідно поїхати з країни (21,5% та 21,9%) та молодь столиці України вважала організацію приватного підприємництва засобом покращення свого матеріального становища (29,6%) (Табл. 6.6, 6.7).

Таблиця 6.6.

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви не задоволені своїм матеріальним становищем, то що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб поліпшити його?» (серед респондентів, які не задоволені своїм матеріальним становищем, N=867), за населеними пунктами, %

	Міське населення	Сільське населення
Вимагати від Уряду підвищення зарплати, зниження цін, зниження податків	60,1	62,0
Змінити роботу на більш оплачувану	36,2	29,4
Поїхати з країни	18,2	15,5
Організувати приватне підприємство	16,9	11,4
Знайти роботу за сумісництвом	12,9	13,5
Терпіти поки можна	3,2	4,5
Створення нових робочих місць	1,6	2,0
Важко відповісти	0,6	0,8
Змінити місце проживання	0,2	0,0

Таблиця 6.7

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви не задоволені своїм матеріальним становищем, то що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб поліпшити його?» (серед респондентів, які не задоволені своїм матеріальним становищем, N=867), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Вимагати від Уряду підвищення зарплати, зниження цін, зниження податків	61,1	52,0	60,0	70,3	66,1	40,7

Змінити роботу на більш оплачувану	34,9	31,4	36,2	42,3	26,9	37,0
Поїхати з країни	21,5	9,8	21,9	13,5	15,6	13,0
Організувати приватне підприємство	16,8	19,6	17,4	8,1	9,1	29,6
Знайти роботу за сумісництвом	12,8	12,7	11,7	16,2	14,5	9,3
Терпіти поки можна	6,0	0,0	3,8	1,8	4,8	1,9
Створення нових робочих місць	2,0	2,0	0,4	0,9	2,2	7,4
Важко відповісти	0,0	0,0	1,5	1,8	0,0	0,0
Змінити місце проживання	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0

Цікавим є те, що із зменшенням віку збільшується кількість тих людей, які вважають еміграцію найкращим способом вирішення проблем із незадовільним матеріальним станом, а ідею організації власного підприємництва найбільше вважають вдалим рішенням особи у віковій категорії 20-24 років (18,5%)¹⁶ (Рис. 6.1.). Також варіанти «поїхати з країни» та «організувати власне підприємництво» найпоширенішими були серед жителів міських поселень, ніж сільської місцевості (18,2% і 16,9% у містах, а 15,5% і 11,4% у селах).

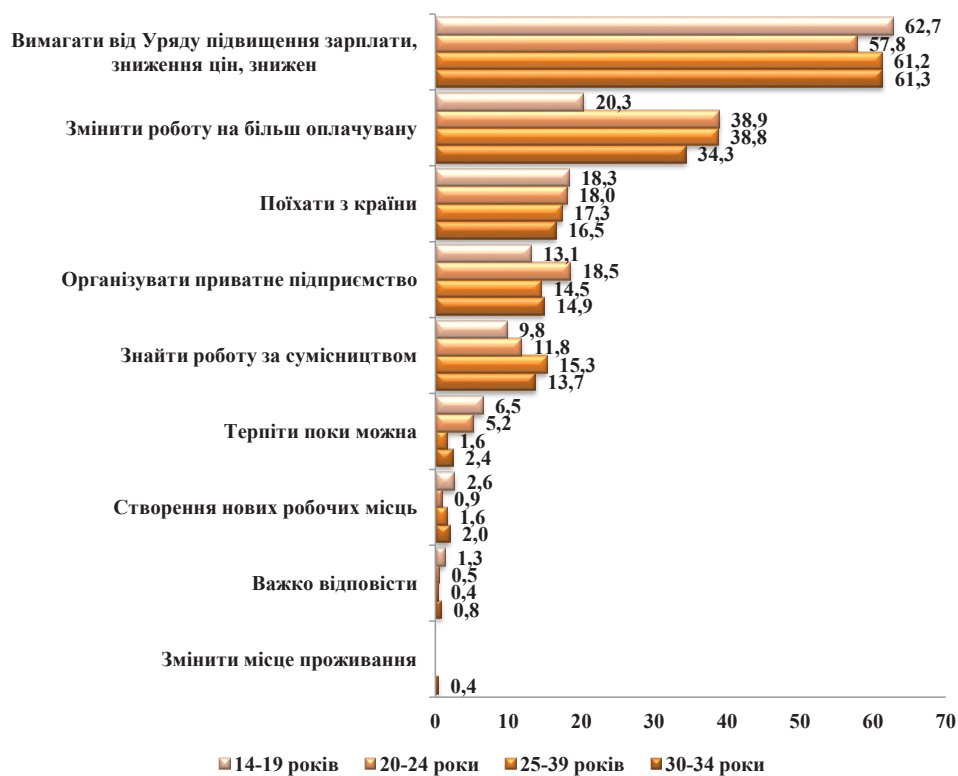

Рис. 6.1. Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви не задоволені своїм матеріальним становищем, то що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб поліпшити його?» (серед респондентів, які не задоволені своїм матеріальним становищем, N=867), %

¹⁶ За результатами дослідження «Формування економічної активності молоді» у 2013 році 45,5% молодих людей хотіли б працювати на себе, тобто були налаштовані на підприємницьку діяльність / Формування економічної активності молоді. О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Т. О. Паладійчук, О. П. Шестаковський – К. : ФОП «Михальська», 2013. – 50 с.

Згідно з проведеним дослідженням 53,5% усіх молодих осіб мешкають разом з батьками, а 23,7% мають власне житло(Табл. 6.8.).

Таблиця 6.8

Розподіл відповідей на запитання «Де Ви мешкаєте зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200),%

У батьків	53,5
У мене власна окрема квартира (будинок)	23,7
Наймаю квартиру (будинок)	15,0
У гуртожитку	2,9
Наймаю кімнату	2,8
У родичів	2,1

У категорії осіб 14-19 років 84,1% проживають разом з батьками і лише 6% знімають житло. Молоді люди 20-24 років в основному теж проживають з батьками (62,7%), 15,8% їх орендують житло та 11,8% мають власну квартиру чи будинок. Молодь у віковій категорії 25-29 років також частіше проживають у батьків (41,2%), менше – мають власне житло (28,5%), а молоді люди 30-34 років, у своїй більшості, мають власну квартиру або будинок (44,1%)(Рис. 6.2.). Частка респондентів, які проживали у власній квартирі чи будинку, була майже однаковою серед мешканців міст і сіл.

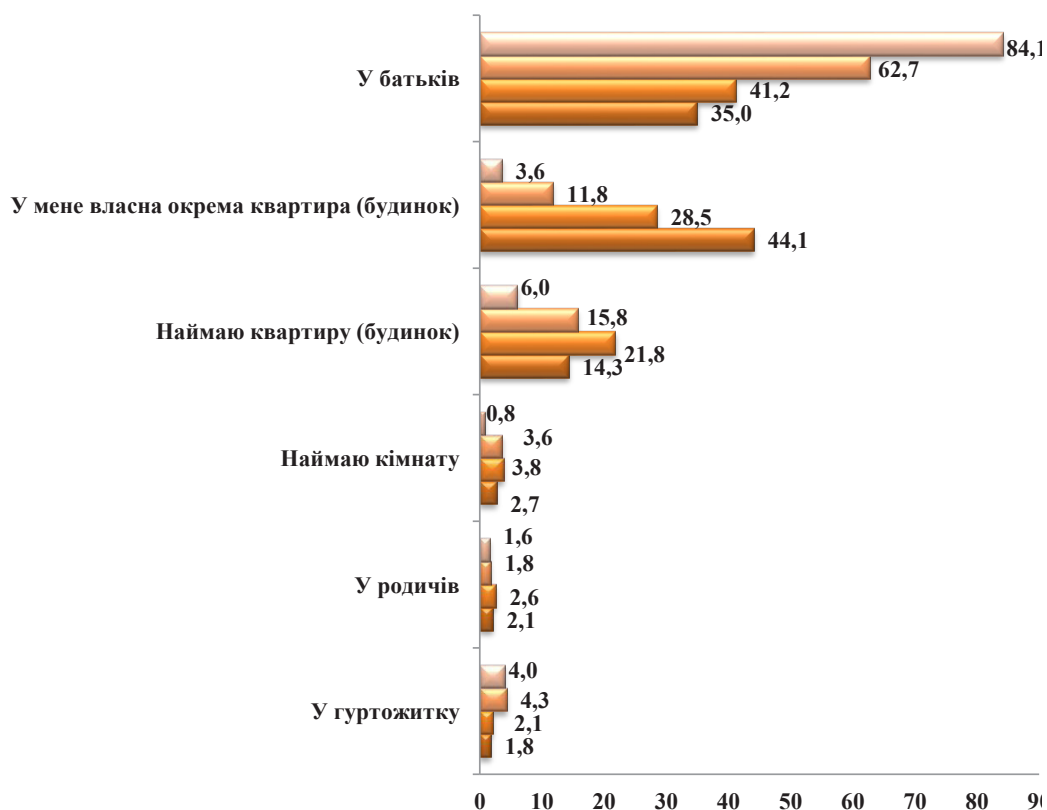

Рис. 6.2. Розподіл відповідей на запитання «Де Ви мешкаєте зараз?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Рівень купівельної спроможності, молоді є різним як в регіональному розрізі, так і відповідно до статево-вікової структури. Наприклад, якщо загалом дозволити собі купити автомобіль може лише 1,4% всієї опитаної молоді, то у містах частка таких осіб є вищою – 1,7%, а у столиці України відносна кількість таких осіб становить 4,7%. Основна ж маса молодих людей в змозі дозволити собі тільки оплату оренди або рахунків за комунальні послуги (63,7%) (Табл. 6.9 - 6.11.).

Таблиця 6.9

Розподіл відповідей на запитання «Чи можете Ви легко дозволити собі наступне?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

	Так	Ні
Оплатити оренду або рахунки за комунальні послуги	63,7	36,3
Кожного дня вживати м'ясо, курку або рибу	54,7	45,3
Дозволити собі непередбачені витрати	42,2	57,8
Поїхати на один тиждень на відпочинок далеко від дому	33,3	66,8
Купити телефон / смартфон	37,6	62,4
Купити комп'ютер / ноутбук	16,6	83,4
Купити телевізор	11,5	88,5
Купити холодильник	8,6	91,4
Купити автомобіль	1,4	98,6

Таблиця 6.10

Розподіл відповідей на запитання «Чи можете Ви легко дозволити собі наступне?» (серед усіх респондентів, N=1200), за типом поселення, %

	Міське населення	Сільське населення
Оплатити оренду або рахунки за комунальні послуги	60,4	70,8
Кожного дня вживати м'ясо, курку або рибу	54,5	55,0
Дозволити собі непередбачені витрати	40,4	46,1
Поїхати на один тиждень на відпочинок далеко від дому	31,7	36,6
Купити телефон / смартфон	38,5	35,5
Купити комп'ютер / ноутбук	16,2	17,4
Купити телевізор	11,1	12,4
Купити холодильник	9,0	7,6
Купити автомобіль	1,7	0,8

Таблиця 6.11

Розподіл відповідей на запитання «Чи можете Ви легко дозволити собі наступне?» (серед усіх респондентів, N=1200), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Оплатити оренду або рахунки за комунальні послуги	50,2	67,1	65,1	58,2	70,1	72,1

Кожного дня вживати м'ясо, курку або рибу	41,3	63,2	60,2	62,7	38,1	89,5
Дозволити собі непередбачені витрати	29,9	34,2	48,6	43,1	43,1	55,8
Поїхати на один тиждень на відпочинок далеко від дому	21,4	28,3	31,8	35,9	39,5	50,0
Купити телефон / смартфон	29,4	34,2	26,9	45,1	49,8	50,0
Купити комп'ютер / ноутбук	13,4	9,2	10,4	24,8	21,7	29,1
Купити телевізор	7,0	7,2	8,0	20,3	14,9	16,3
Купити холодильник	4,0	5,3	4,9	13,1	12,5	18,6
Купити автомобіль	1,0	1,3	1,8	0,7	0,7	4,7

Серед усіх вікових категорій молоді більше 50% осіб можуть собі дозволити повноцінне харчування («кожного дня вживати м'ясо, курку або рибу») та майже третина молоді може поїхати на відпочинок («поїхати на один тиждень на відпочинок далеко від дому») (Рис. 6.3).

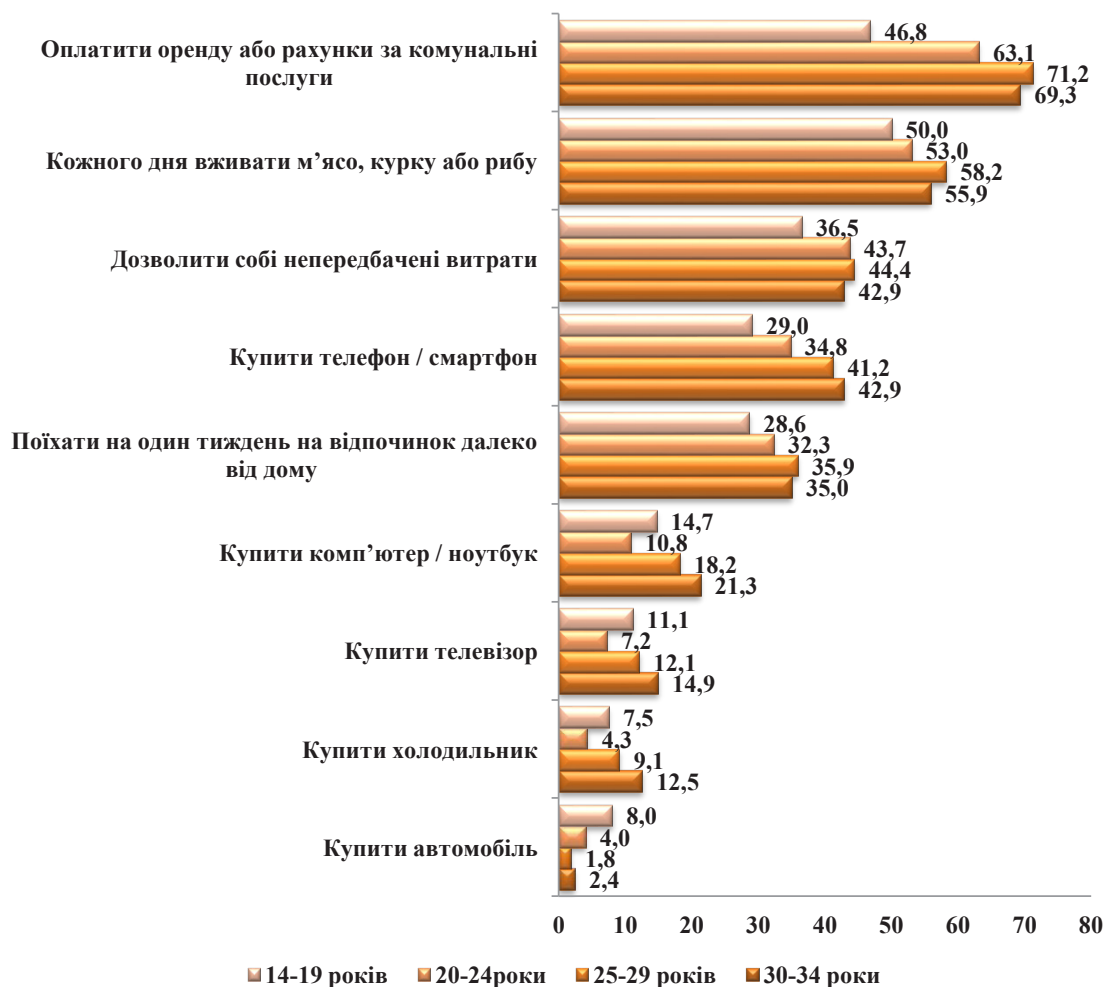

Рис. 6.3. Розподіл ствердних відповідей на питання «**Чи можете Ви легко дозволити собі наступне?**» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %

Розділ 7. Мобільність та міграційні настанови

Протягом усього життя бували в інших населених пунктах своєї області 82,7% респондентів та в інших областях України – 77%¹⁷. Протягом останнього року 80,8% молодих осіб (з числа тих, хто їздив до інших населених пунктів своєї області протягом усього життя) бували в інших населених пунктах своєї області, а 72,7% – в інших областях (з числа тих, хто протягом усього життя їздив до інших областей)(Табл. 7.1.).

Таблиця 7.1

Розподіл відповідей респондентів на запитання «Чи доводилося Вам виїжджати за межі свого населеного пункту?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

	Протягом усього життя			Протягом останніх 12 місяців		
	Бували в іншому населеному пункті (пунктах) тієї ж області, N=1200	Бували в іншій області (областях), N=1200	Бували в інших країнах, N=1200	Бували в іншому населеному пункті (пунктах) тієї ж області, N=992	Бували в іншій області (областях), N=924	Бували в інших країнах, N=355
Так	82,7	77,0	29,6	80,8	72,7	43,1
Ні	17,3	23,0	70,4	19,2	27,3	65,9

Серед іншого, молоді жінки виявилися більш активними у внутрішньорегіональних переміщеннях (84,5% серед усіх опитаних жінок виїжджали за межі свого населеного пункту протягом усього життя), а чоловіки – у міжрегіональних (78,2% опитаних)(Рис. 7.1).

¹⁷ За результатами дослідження «Молодь України-2015» протягом усього життя були в інших населених пунктах своєї області 92,2% усіх респондентів та в інших областях України – 83,2% респондентів / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

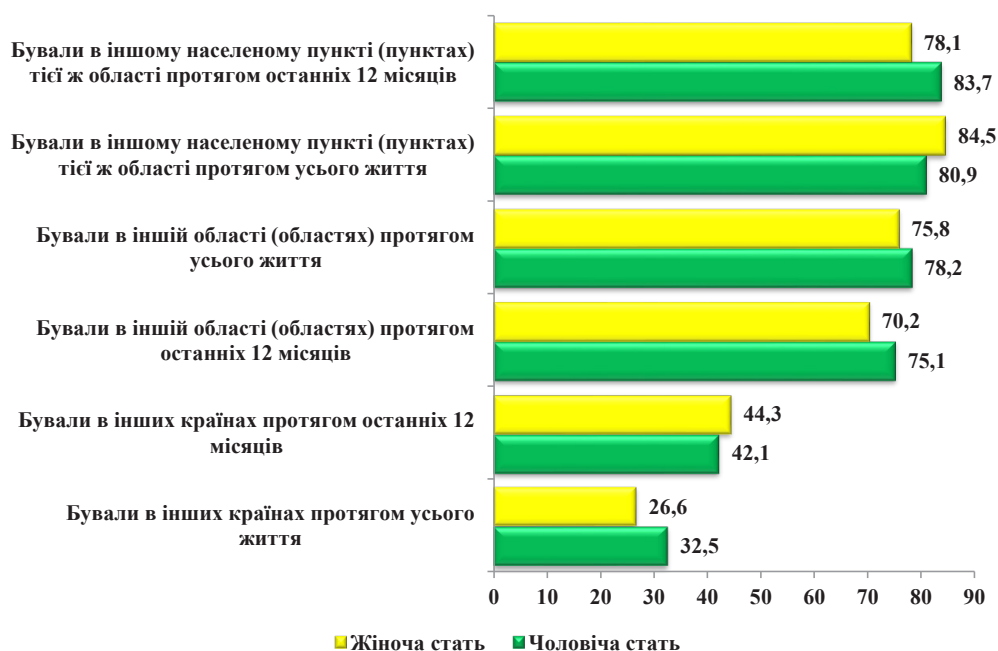

Рис. 7.1. Розподіл відповідей чоловіків і жінок на запитання «Чи доводилося Вам виїжджати за межі свого населеного пункту протягом усього життя та протягом останніх 12 місяців?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

В розрізі вікових груп наймобільнішими у внутрішньорегіональних переміщеннях є молоді особи у віці 20-24 років та 30-34 років (85,4% та 84,6% відповідно), а у міжрегіональних – особи у віці 30-34 та 25-29 років (80,5% та 78,2%) (Рис.7.2.).

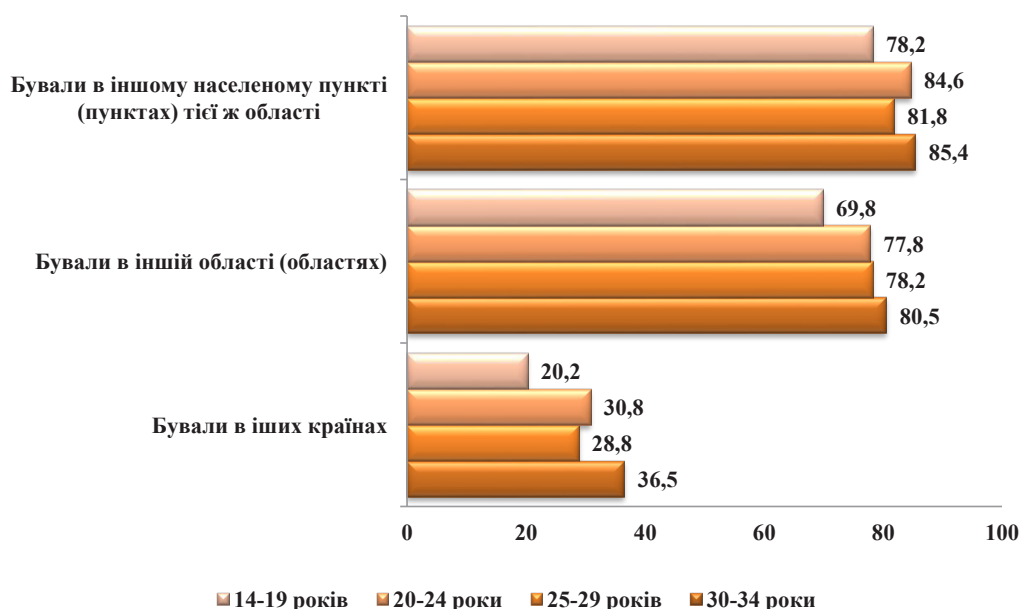

Рис. 7.2. Розподіл відповідей респондентів на запитання «Чи доводилося Вам виїжджати за межі свого населеного пункту протягом усього життя?» (серед усіх респондентів, N=1200) в розрізі вікових груп, %

Основною метою останньої поїздки опитаної молоді до іншого населеного пункту своєї області (серед тих, хто протягом усього життя бував у іншому населеному пункті своєї області) було відвідування родичів або знайомих (45,9%) та відпочинок або подорож (45,8%), а до іншої області (серед тих, хто протягом усього життя бував у іншій області) – подорож або відпочинок (61,4%), відвідування знайомих або родичів (36,9%)¹⁸(Табл. 7.2).

Таблиця 7.2

Розподіл відповідей на запитання «Скажіть, будь ласка, чим Ви переважно займалися під час останнього перебування...» (серед респондентів, які були в інших населених пунктах області, інших областях, інших країнах, N=1200), %

	...в інших населених пунктах області, N=992	...в інших областях, N=924	...в інших країнах, N=355
Відвідував(ла) знайомих/родичів	45,9	36,9	20,6
Подорожував(ла)/відпочивав(ла)	45,8	61,4	65,4
Навчався(лася)	14,3	9,1	4,2
Працював(ла)	12,5	11,5	18,6
У службовому відрядженні	4,3	7,3	3,9
На лікуванні	3,3	2,2	1,1
Покупки	0,3	0,1	0,0
Переїхав через військові дії на Сході України	0,3	1,0	0,0
Оформлення документів	0,2	0,0	0,0
Спортивні змагання	0,1	0,1	0,0

Протягом всього життя в інших країнах були 29,6% респондентів¹⁹, з них 43,1% протягом останнього року. Серед респондентів, які були в інших країнах протягом всього життя, Росія була на першому місці по відвідуванню (40% опитаних)²⁰ (Табл.7.3.).

¹⁸ За результатами дослідження «Молодь України-2015» серед респондентів, які протягом усього життя були в інших населених пунктах своєї області 32,6% молодих осіб подорожували або відпочивали та 38,7% осіб відвідували родичів або знайомих, серед тих, хто бував в інших областях – 44,0% респондентів подорожували та 29,1% відвідували родичів або знайомих / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

¹⁹ Відповідно до «Звіту щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні» у період із 2010 по 2013 рр. серед усіх зовнішніх трудових мігрантів 11,0% становили особи віком 15-24 роки, 15,8% - особи віком 25-29 років, 18,3% - особи віком 30-34 роки / Звіт щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні. МОП. – Будапешт, 2013. – 96 с.

²⁰ За результатами дослідження «Молодь України-2015» протягом усього життя були в інших країнах 37,3% респондентів, а основною країною відвідування була Росія – 42,9% респондентів / Молодь України-2015 / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 7.3

Розподіл відповідей на запитання «В яких саме країнах Ви бували протягом усього життя?» (серед тих респондентів, які були в інших країнах протягом усього життя, N=355; показано країни, які відвідало щонайменше 2,0% опитаних), %

Росія	40,0
Польща	28,2
Туреччина	13,2
Єгипет	7,9
Німеччина	7,3
Болгарія	6,8
Угорщина	6,2
Чехія	6,2
Франція	5,1
Молдова	4,8
Італія	3,9
Білорусь	3,9
Грузія	2,8
Іспанія	2,8
Литва	2,8
Словаччина	2,5
США	2,3
Австрія	2,3

Зокрема, найбільше до Росії їздили жителі Центру, Сходу та Півдня країни (40,8%, 65,9% та 51,4%). Як виявилось, молодь із Північного макрорегіону країни однаково виїжджала до Росії та Польщі (27,8% та 27,8%), Західного макрорегіону, в основному, до Польщі (64,8%), а молодь, що мешкає в Києві – до Туреччини (33,3%) (Табл. 7.4.).

Таблиця 7.4

Розподіл відповідей на запитання «В яких саме країнах Ви бували протягом усього життя?» (серед тих респондентів, які були в інших країнах протягом усього життя, N=355; показано країни, які відвідало щонайменше 2,0% опитаних), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Росія	40,8	27,8	65,9	51,4	24,2	26,3
Польща	16,3	27,8	11,8	8,1	64,8	17,5
Туреччина	14,3	13,9	11,8	0,0	6,6	33,3
Єгипет	18,4	13,9	4,7	2,7	0,0	15,8
Німеччина	6,1	5,6	3,5	18,9	5,5	10,5
Болгарія	6,1	5,6	9,4	0,0	4,4	12,3
Угорщина	4,1	0,0	3,5	5,4	12,1	7,0
Чехія	2,0	11,1	3,5	0,0	7,7	12,3

Продовження таблиці 7.4

Франція	2,0	5,6	3,5	2,7	4,4	12,3
Молдова	14,3	0,0	0,0	18,9	2,2	1,8
Італія	4,1	0,0	2,4	0,0	5,5	8,8
Білорусь	4,1	13,9	2,4	2,7	2,2	3,5
Грузія	4,1	0,0	2,4	0,0	1,1	8,8
Іспанія	2,0	2,8	0,0	2,7	2,2	8,8
Литва	2,0	8,3	1,2	2,7	1,1	5,3
Словаччина	0,0	2,8	0,0	0,0	5,5	5,3
США	2,0	0,0	1,2	2,7	4,4	1,8
Австрія	0,0	2,8	0,0	2,7	2,2	7,0
Хорватія	0,0	2,8	0,0	0,0	5,5	0,0
Ізраїль	2,0	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0
Латвія	0,0	2,8	2,4	0,0	0,0	3,5

Як показало дослідження, чоловіки активніші у зовнішніх переміщеннях, ніж жінки (32,5% та 26,6% опитаних чоловіків і жінок були в інших країнах протягом життя). В розрізі вікових груп наймобільнішими у зовнішніх переміщеннях є особи віком 30-34 роки та 20-24 роки (36,5% та 30,8% серед усіх опитаних респондентів).

При цьому основною метою останньої поїздки опитаної молоді до іншої країни (серед тих, хто протягом усього життя був в інших країнах) була подорож чи відпочинок (65,4%) та відвідування знайомих або родичів (36,9%)²¹.

На момент проведення дослідження 39,4% молоді хотіли б виїхати зі свого населеного пункту²². В регіональному розрізі саме молодь Сходу України виявила найбільше бажання змінити своє теперішнє місце проживання; найменше бажання – молодь Центру країни (Табл. 7.5).

Таблиця 7.5

Розподіл відповідей на запитання «Чи хотіли б Ви виїхати з Вашого населеного пункту?» (серед усіх респондентів за регіонами, N=1200), %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Так	31,3	39,5	53,8	32,0	34,2	33,7
Ні	64,7	52,0	38,2	57,5	56,6	54,7
Важко відповісти	4,0	8,6	8,0	10,5	9,3	11,6

Розподіл відповідей на питання «Якби хотіли виїхати зі свого населеного пункту, то куди?» показав, що виїхати до іншої місцевості в Україні виявили бажання 16,1% респондентів²³. Серед тих, хто хотів би виїхати зі свого населеного пункту 66,6% молодих осіб сказали, що хотіли б поїхати за межі

²¹ За результатами дослідження «Молодь України-2015» основною метою останньої поїздки до іншої країни була подорож (так відповіли 50,9% респондентів) та відвідування родичів або знайомих (21,1%) / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

²² За результатами дослідження «Молодь України-2015» виїхати зі свого населеного пункту хотіли 54,2% респондентів / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

²³ За результатами дослідження «Молодь України-2015» виїхати до іншої місцевості в Україні хотіли 31,3% респондентів / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

України²⁴. При цьому найбажанішими країнами, до яких хотіла б виїхати молодь, є країни ЄС (40,6%)²⁵ (Табл. 7.6.).

Таблиця 7.6

Розподіл відповідей на запитання «Якби хотіли виїхати зі свого населеного пункту, то куди?» (серед респондентів, які хотіли б переїхати, N=572), %

До країн Європейського Союзу	40,6
До інших країн	19,4
До іншої місцевості України	16,1
Важко відповісти	13,6
Ще не знаю куди	12,8
До країн СНД	6,6

Як показало опитування, до міжнародної міграції більш схильними є молоді чоловіки (44,1% чоловіків, які б хотіли переїхати зі свого населеного пункту, припустили, що могли б виїхати до країн ЄС та 20,2% – до інших країн), а до внутрішньої міграції більш схильні молоді жінки, оскільки 17,8% серед усіх опитаних жінок хотіли б переїхати до іншої місцевості в Україні. (Рис. 7.3.).

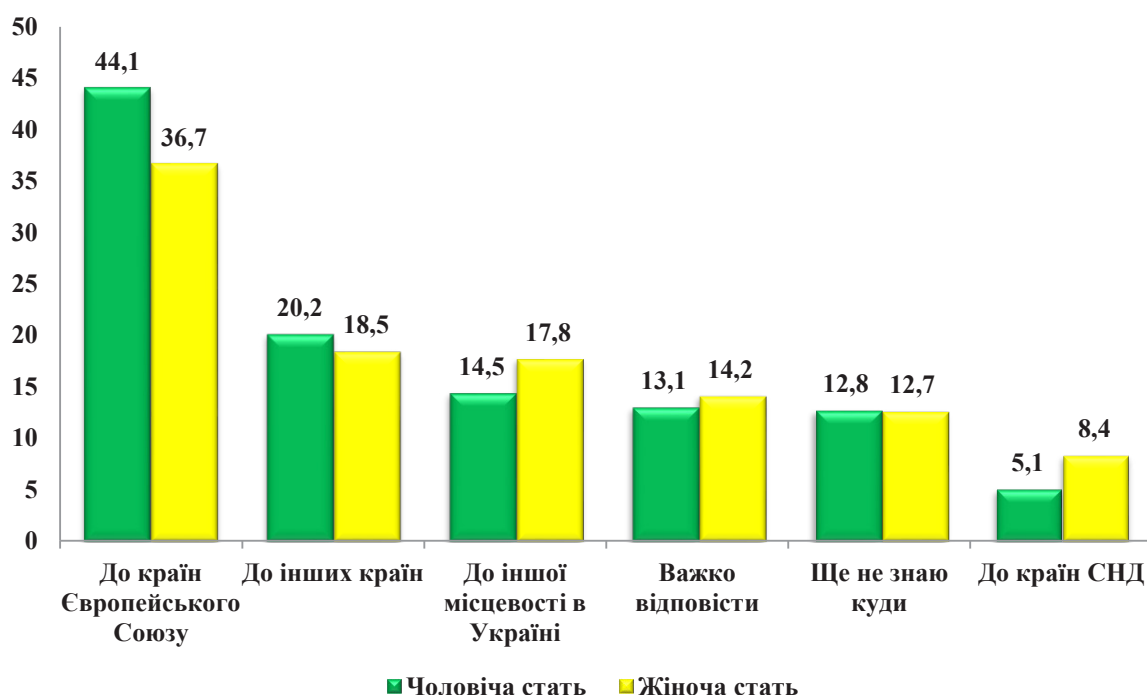

Рис. 7.3. Розподіл відповідей чоловіків і жінок на запитання «Якби Ви хотіли виїхати з Вашого населеного пункту, то куди?» (серед респондентів, які хотіли б переїхати, N=572), %

²⁴ За результатами дослідження «Молодь України-2015» виїхати за межі України хотіли 52,3% респондентів / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

²⁵ За результатами дослідження «Молодь України-2015» виїхати до країн ЄС хотіли 31,9% респондентів / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Загалом 44,9% опитаних молодих осіб на питання «Чи хочете Ви емігрувати з України?» відповіли, що вони хочуть жити в Україні і не планують емігрувати. Крім того, 65,2% опитаних виявили бажання, щоб їх діти теж жили в Україні. Інші 28,3%, можливо, хотіли б попрацювати за кордоном, але з подальшим поверненням до України та 12,3% бажали б навчатися за кордоном, але потім повернутися до України (Табл. 7.7.).

Таблиця 7.7

*Розподіл відповідей на запитання «Чи хочете Ви емігрувати з України?»
(серед усіх респондентів, N=1200), %*

Ні, я хочу жити в Україні	44,9
Можливо, хотіли б попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернулися б в Україну	28,3
Можливо, хотіли б навчатися за кордоном якийсь час, але потім повернулися б в Україну	12,3
Так, я шукаю таку можливість	9,7
Так, я планую це зробити найближчим часом	4,2

Лише 4,2% усіх респондентів відповіли, що планують залишити Україну найближчим часом, а поїхати на тимчасові заробітки за кордон в найближчий рік планують 20% серед усіх опитаних (Табл. 7.8.).

Таблиця 7.8

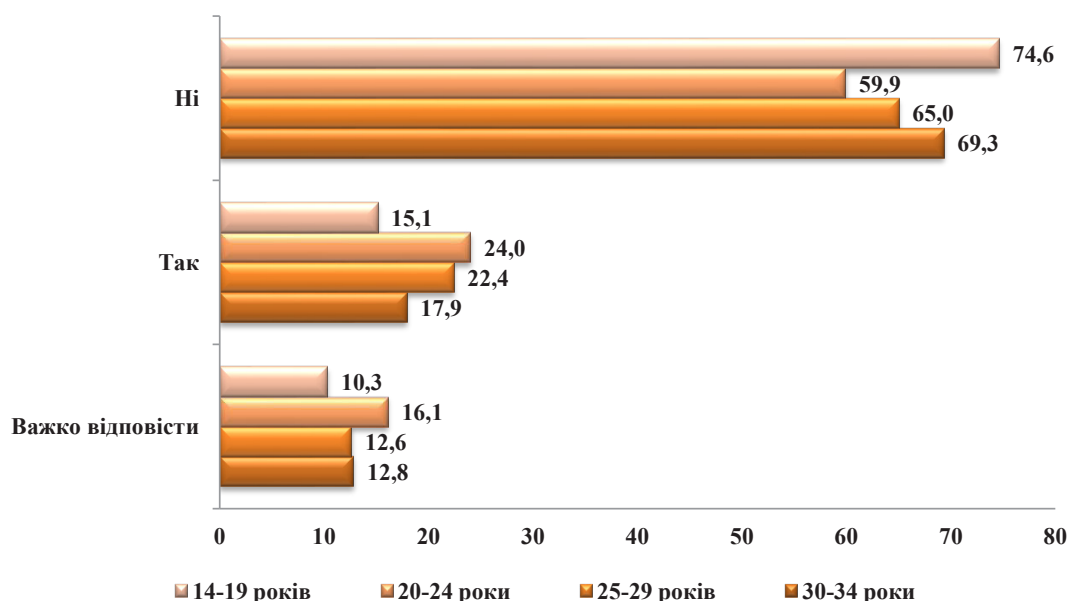
*Розподіл відповідей респондентів на запитання «Чи плануєте Ви у
найближчий рік поїхати на тимчасові заробітки за кордон?» (серед усіх
респондентів, N=1200), %*

Так	20,0%
Ні	67,0%
Важко відповісти	13,0%

У розрізі вікових груп, бажання поїхати за кордон в найближчому майбутньому висловили особи віком 20-24 роки (24% серед усіх опитаних)²⁶ та 25-29 років (22,4% серед усіх опитаних)²⁷ (Рис. 7.4.).

²⁶ Відповідно до «Звіту щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні» у період із 2010 по 2013 рр. 39,6% молодих осіб віком до 29 років планували шукати роботу за кордоном / Звіт щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні. МОП – Будапешт, 2013. – 96 с.

²⁷ Відповідно до дослідження «Міграція як чинник розвитку в Україні» у період 2014-2015 рр. 23,3% молодих осіб у віці 18-29 років були короткостроковими трудовими мігрантами та 23,3% їх – довгостроковими трудовими мігрантами / Міграція як чинник розвитку в Україні. МОМ. – Київ, 2016. – 116 с.

*Рис. 7.4. Розподіл відповідей респондентів на запитання «**Чи плануєте Ви у найближчий рік поїхати на тимчасові заробітки за кордон?**» (серед усіх респондентів, N=1200), за віком, %*

Серед основних причин можливої еміграції з України молоді особи, які бажають емігрувати, назвали покращення матеріального становища (50,3%), наявність робочих місць в інших країнах (46,8%) та бажання проживати в демократичному суспільстві (32,4%)²⁸ (Табл. 7.9.).

Таблиця 7.9

*Розподіл відповідей на запитання «**Чому Ви хочете емігрувати з України?**» (серед респондентів, які планують емігрувати найближчим часом або шукають таку можливість, N=173), %*

Щоб заробити грошей/заради матеріального добробуту	50,3
В Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах	46,8
В Україні немає реальної демократії і законності	32,4
Хочу одержати досвід життя в іншій країні	27,7
Військові дії на Сході України	20,2
В Україні зараз немає таких можливостей для навчання, як в інших країнах	19,1
Через загрозу власного життя, життя моїх близьких	12,7
Мої близькі живуть в іншій країні	12,1
Мені близька інша країна, мені подобається її культура	11,0
Я не почуваю себе українцем(-кою), я не люблю українську мову	5,8
Важко відповісти	1,7
Непрацездатний	0,6

²⁸ За результатами дослідження «Молодь України-2015» причинами, які спонукали молодь змінити постійне місце проживання були: бажання покращити умови життя (68,7%), мати постійну роботу, стабільний дохід (41,5%), дати дітям освіту, краще життя (17,8%), військові дії та загроза для життя від військових дій (13,7%), сімейні та особисті обставини (7,9%), бажання повернутися додому, на своє постійне місце проживання (6,5%) / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Потрібно зазначити, що міграційна мобільність молоді, яка проживає у сільській місцевості, майже не відрізняється від мобільності молоді, яка мешкає у містах, проте міграційні настрої останніх є дещо вищими. Так, 13,5% респондентів із міст зазначили, що хотіли б повчитися за кордоном якийсь час, 4,8% - планують виїхати за межі України найближчим часом, а 11,6% - шукають можливість виїхати за кордон. При цьому 51,1% молодих осіб, які проживають у сільській місцевості зазначили, що хочуть жити в Україні (в містах таких осіб було 42,1%) (Рис. 7.5).

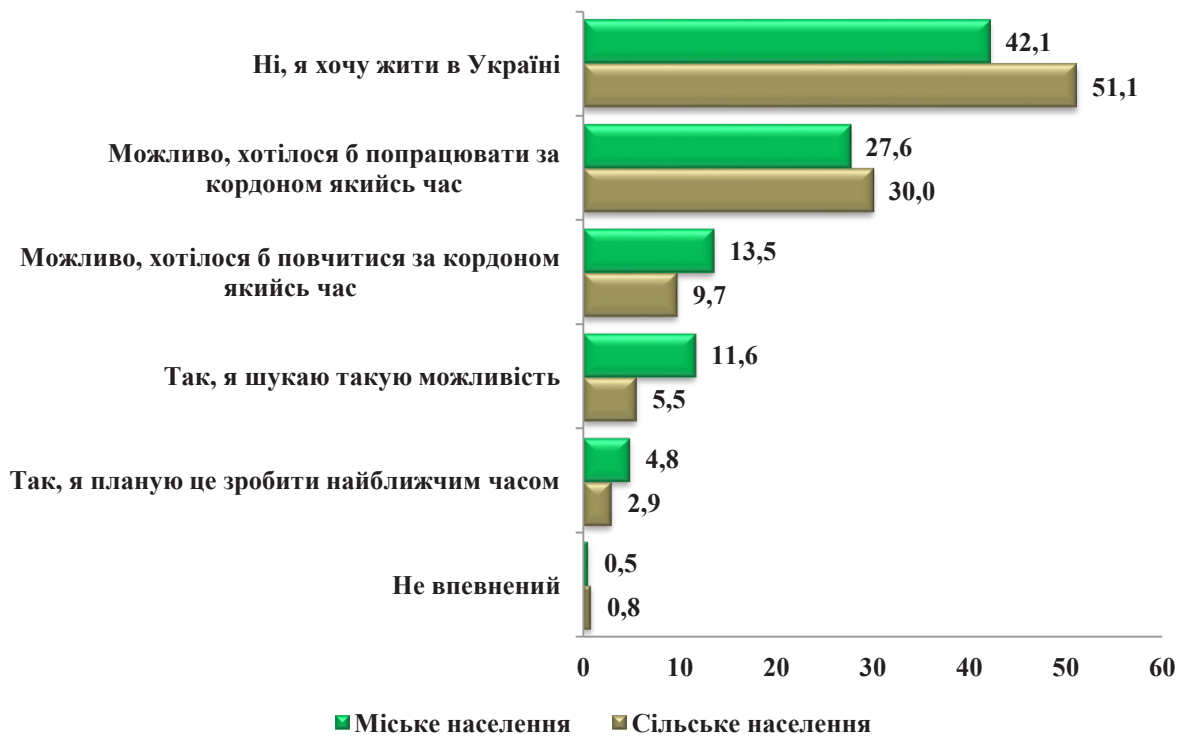

Рис. 7.5. Розподіл відповідей на запитання «Чи хочете Ви емігрувати з України?» (серед усіх респондентів, N=1200), за типом поселення, %

Розділ 8. Патріотична свідомість та національно-патріотичне виховання

За результатами дослідження, молоді люди, відповідаючи на запитання «*Ким Ви себе вважаєте в першу чергу? В другу чергу?*», вважають себе мешканцями України в цілому (39,2%) та мешканцями того населеного пункту, в якому вони проживають (36,1%), а у другу чергу – мешканцями України в цілому (26,3%) та мешканцями регіону країни (21,5%) (Рис. 8.1).

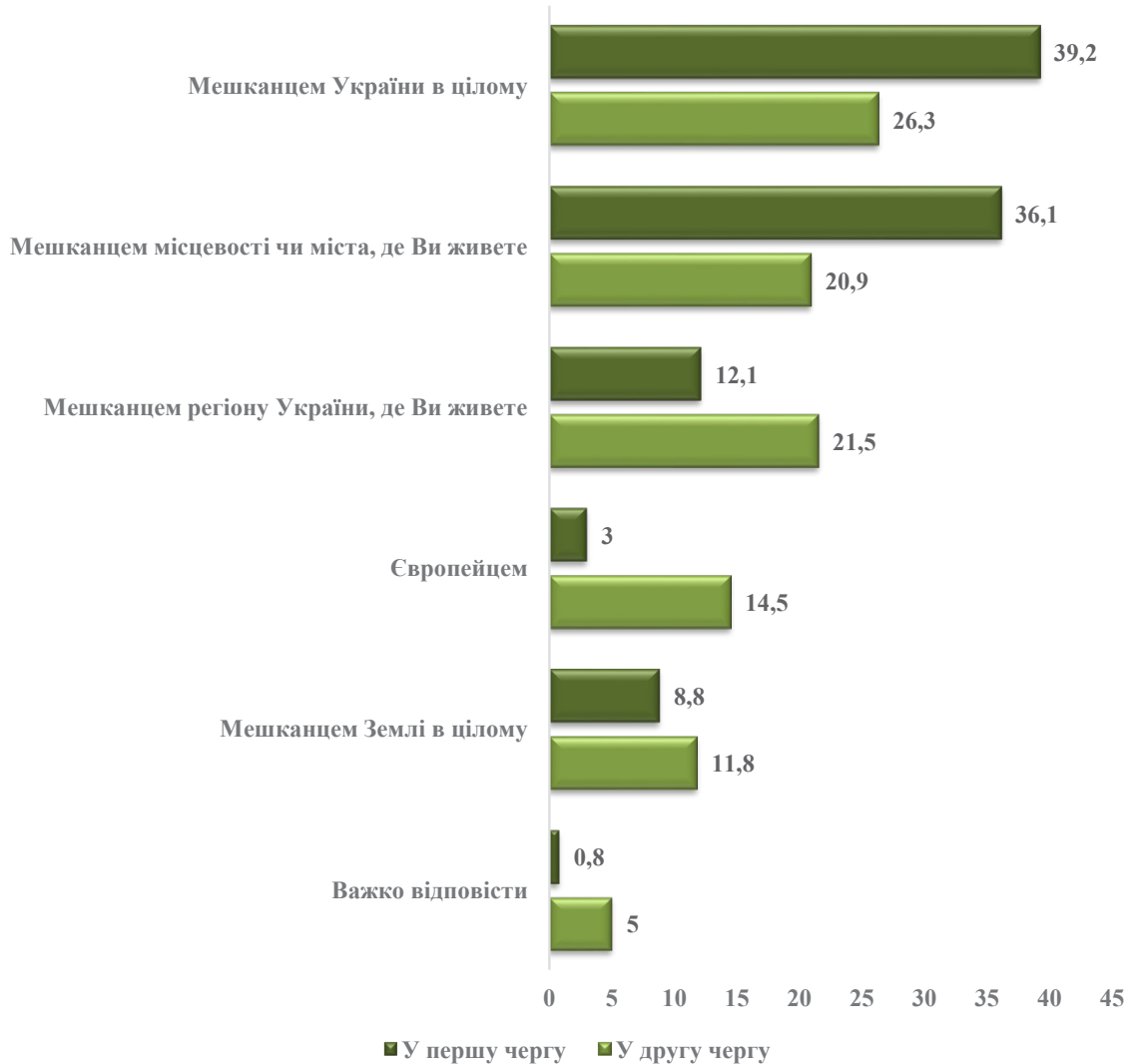

Рис. 8.1. Розподіл відповідей на питання «Ким Ви себе вважаєте в першу чергу? В другу чергу?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Майже всі опитані молоді люди вважають Україну своєю Батьківщиною (91,8%), переважна більшість опитаних знає текст гімну України (78,9%) та пишаються своїм громадянством (78,5%), а також цікавляться історією України (75,3%). Більше половини респондентів вважає, що громадяни України повинні добре володіти українською мовою (64,8%) (Рис. 8.2).

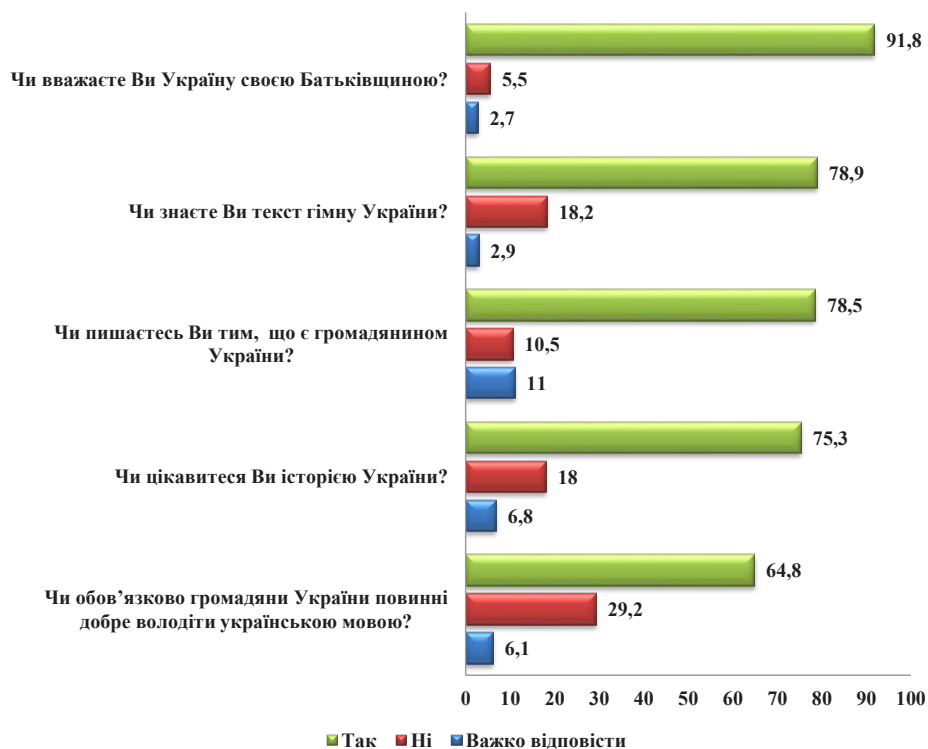

Рис. 8.2. Розподіл відповідей на питання «Дайте відповідь на кожне із зазначених питань» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Майже половина респондентів зазначила, що має особисті речі з української символікою (55,4%) та використовує у побуті речі з українською символікою (52,2%) (Рис. 8.3).

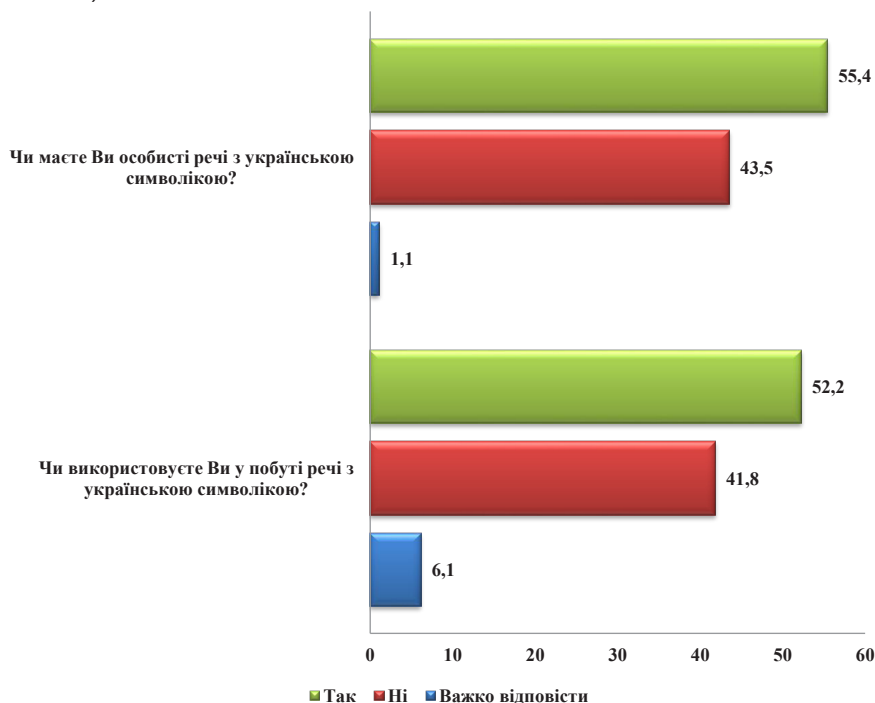
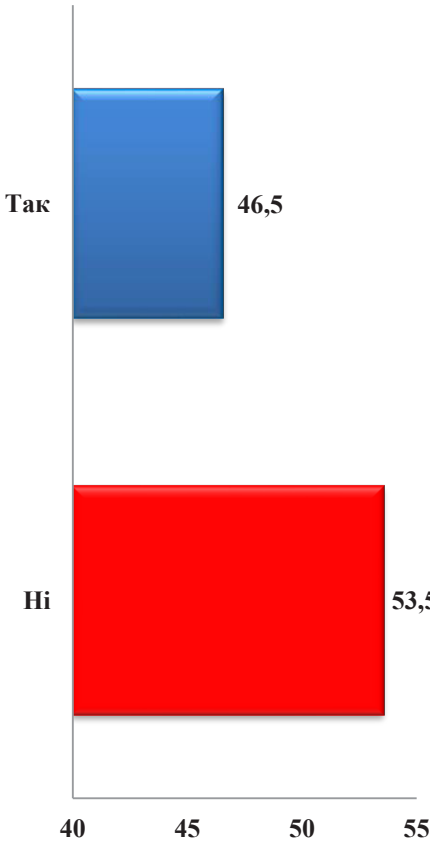
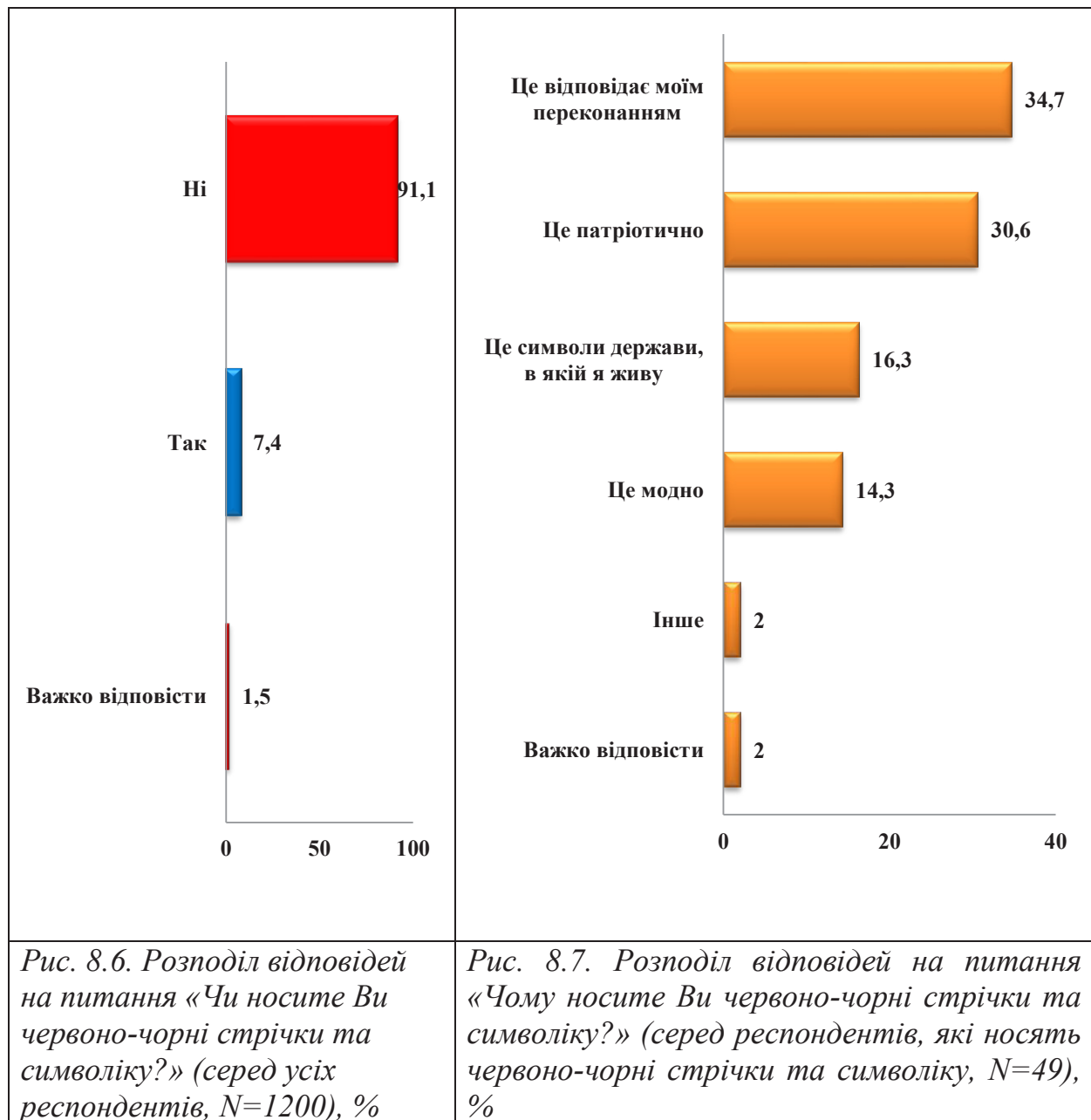

Рис. 8.3. Розподіл відповідей на питання «Дайте відповідь на кожне з зазначених питань» (серед усіх респондентів, N=1200), %

46,5% молоді зазначили, що носить жовто-блакитні стрічки та символіку, в першу чергу тому, що це є символами української держави (36,6%) та зважаючи на те, що це патріотично (35,6%) (Рис. 8.4, 8.5).

 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Так</td> <td>46,5</td> </tr> <tr> <td>Ні</td> <td>53,5</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток (%)	Так	46,5	Ні	53,5	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Це символи держави, в якій я живу</td> <td>36,6</td> </tr> <tr> <td>Це патріотично</td> <td>35,6</td> </tr> <tr> <td>Це відповідає моїм переконанням</td> <td>20,4</td> </tr> <tr> <td>Це модно</td> <td>7,1</td> </tr> <tr> <td>Інше</td> <td>0,3</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток (%)	Це символи держави, в якій я живу	36,6	Це патріотично	35,6	Це відповідає моїм переконанням	20,4	Це модно	7,1	Інше	0,3
Відповідь	Відсоток (%)																		
Так	46,5																		
Ні	53,5																		
Відповідь	Відсоток (%)																		
Це символи держави, в якій я живу	36,6																		
Це патріотично	35,6																		
Це відповідає моїм переконанням	20,4																		
Це модно	7,1																		
Інше	0,3																		
<i>Рис. 8.4. Розподіл відповідей на питання «Чи носите Ви жовто-блакитні стрічки та символіку?» (серед усіх респондентів, N=1200), %</i>	<i>Рис. 8.5. Розподіл відповідей на питання «Чому Ви носите жовто-блакитні стрічки та символіку?» (серед респондентів, які носять українську символіку, N=309), %</i>																		

7,4% молоді зазначили, що носить червоно-чорні стрічки та символіку, зважаючи на те, що це відповідає їх переконанням (34,7%) та це є демонстрацією їх патріотизму (30,6%) (Рис. 8.6.,8.7).

За результатами опитування у разі необхідності захищати Україну зі зброєю в руках, готова майже третина молоді – 27,8% та 2,4% молодих осіб, серед усіх опитаних, вже бере участь у військових діях (Рис. 8.8).

Рис. 8.8. Розподіл відповідей на питання «Чи готові Ви у разі необхідності захищати Україну із зброєю в руках?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

У разі мобілізації 40,8% молодих людей чоловічої статі готові захищати Україну зі зброєю в руках за такої необхідності та 4,1% опитаних респондентів чоловічої статі вже захищає нашу країну²⁹ (Табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Розподіл відповідей на питання «Чи готові Ви у разі необхідності захищати Україну із зброєю в руках?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від статі, %

	Стать респондента	
	Чоловіча	Жіноча
Так, я вже брав (-ла) або беру участь у військових діях	4,1	0,7
Так, якщо мене мобілізують	40,8	14,5
Ні, не готовий (-ва), але з часом можливо розгляну таку необхідності	17,7	17,7
Ні, поки не маю таких намірів	14,7	32,0
Ні, ні за яких обставин	11,7	23,1
Важко відповісти	11,1	12,1

²⁹ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 3,4% молоді вказало що вже бере участь у військових діях, 25,7% - готові у разі необхідності захищати Україну зі зброєю в руках, якщо їх мобілізують, 16,8% - відповіли що не готові, але з часом можливо розглянуть таку необхідність, 29,6% - поки не мають таких намірів, 14,7% - не готові ні за яких обставин / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Захищати незалежність та територіальну цілісність держави ненасильницькими методами готова майже половина опитаної молоді (43,7%) та 8,3% вже це робить (Рис. 8.9).

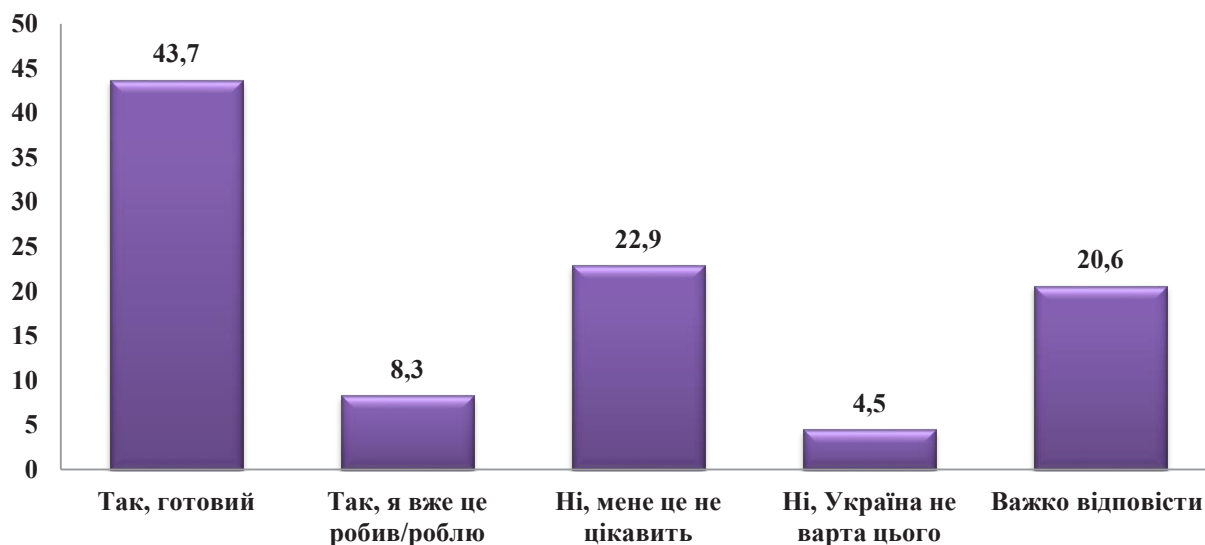

Рис. 8.9. Розподіл відповідей на питання «Чи готові Ви захищати незалежність та територіальну цілісність України ненасильницькими методами, такими як волонтерство, благодійність тощо?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Відповідаючи на запитання «До якої національності Ви себе відносите?» 94,5% усієї молоді віднесли себе до українців та 5,5% опитаних – до інших національностей (Табл. 8.2).

Таблиця 8.2

Розподіл відповідей на питання «До якої національності Ви себе відносите?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Українець/ка	94,5
Росіянин/ка	4,3
Інша національність	1,2

На запитання «Якою мовою Ви, як правило, спілкуєтесь?», 46,3% молоді відповіло, що у сім'ї спілкується українською, 32,3% російською та 20,8% обома мовами; на роботі (у школі, у вузі) – 46,3% українською, 25,9% російською та 27,5% обома мовами; із друзями, – 36,6% українською, 31,8% російською та 30,9% обома мовами³⁰ (Табл. 8.3).

³⁰ За результатами дослідження «Молодь України-2015» 50,7% молоді відповіло, що у сім'ї спілкується українською, 30,8% російською та 17,8% обома мовами; на роботі (у школі, у вузі) – 48,7% українською, 27,8% російською та 22,9% обома мовами; із друзями, – 43,1% українською, 31,2% російською та 25% обома мовами / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

*Розподіл відповідей на питання
«Якою мовою, Ви, як правило, спілкуєтеся?»
(серед усіх респондентів, N=1200), %*

	У сім'ї	На роботі, у школі, у ВУЗі	Із друзями, знайомими
Українською	46,3	46,3	36,6
Російською	32,3	25,9	31,8
Українською та російською однаковою мірою	20,8	27,5	30,9
Іншими мовами	0,6	0,4	0,7

В цілому, 34,5% молоді в сім'ї, школі і вузі, з друзями та знайомими спілкується українською мовою; 20,8% - російською та 16,2% - українською та російською однаково (Рис. 8.10).

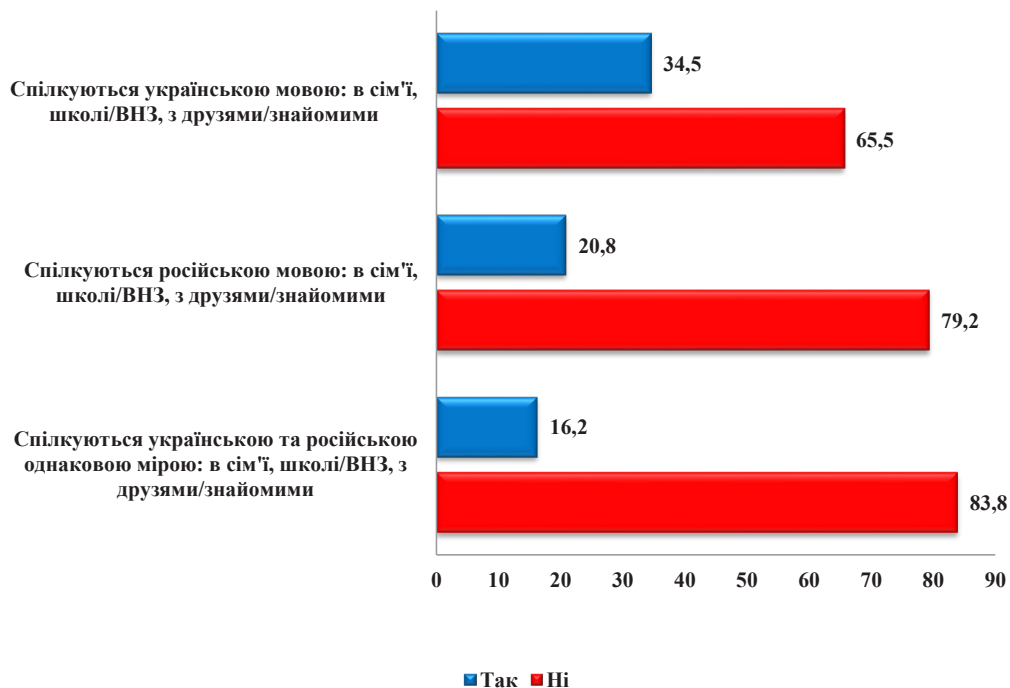

Рис. 8.10. Розподіл відповідей на питання «Якою мовою, Ви, як правило, спілкуєтеся?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

18,4% молоді, яка мешкає у сільській місцевості та 15,1% молоді, що мешкає у містах, більшою мірою спілкується українською мовою в родинному середовищі, під час навчання та зі своїми друзями та знайомими; 27,3% молоді, яка мешкає у містах та 6,6% сільської молоді – спілкується більшою мірою російською мовою у зазначених життєвих просторах; 56,6% сільської молоді і 24,3% міської молоді – українською та російською мовою однаковою мірою (Рис. 8.11).

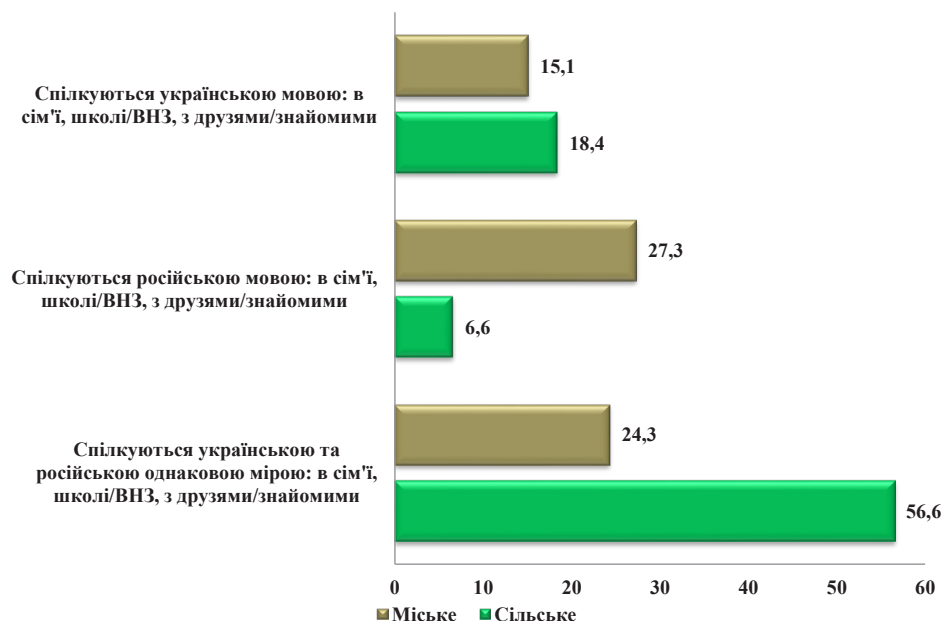

Рис. 8.11. Розподіл відповідей на питання «Якою мовою, Ви, як правило, спілкуєтесь?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від типу поселення у якому проживає молодь, %

Із збільшенням віку молоді збільшується частка молодих людей, які спілкуються виключно українською та російською мовами в родинному середовищі, під час навчання та зі своїми друзями та знайомими. Молодь у віці від 14 до 19 років, порівняно з іншими віковими групами, частіше спілкується українською та російською мовою однаковою мірою (Рис. 8.12).

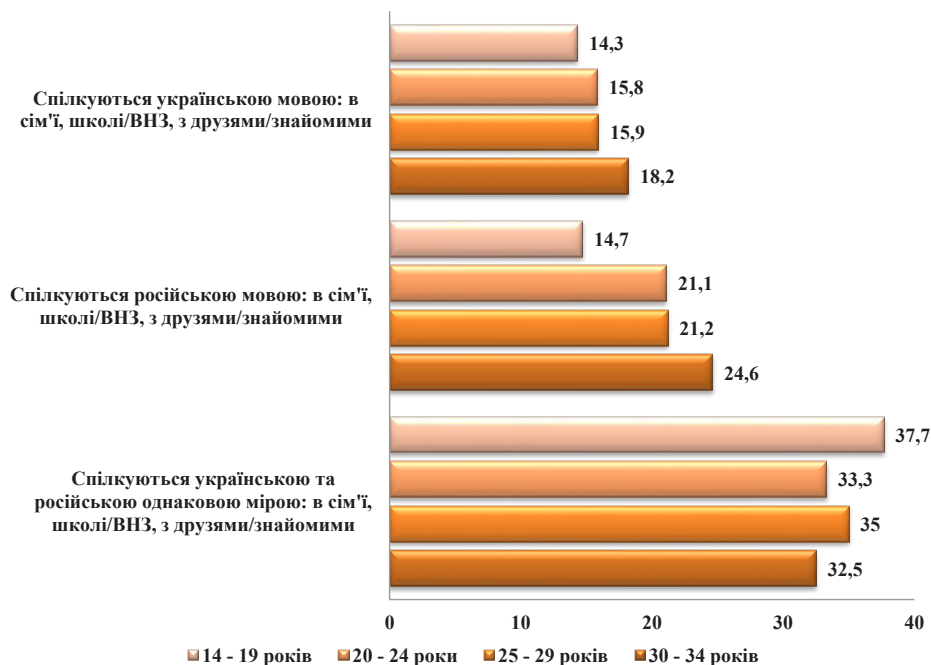

Рис. 8.12. Розподіл відповідей на питання «Якою мовою, Ви, як правило, спілкуєтесь?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від віку респондентів, %

Про те, що в Україні здійснюються заходи з національно-патріотичного виховання, знає 50,2% молоді, 25,4% вважає, що такі заходи є широко розповсюдженими та 24,8% вважає, що такі заходи проводяться дуже рідко (Рис. 8.13).

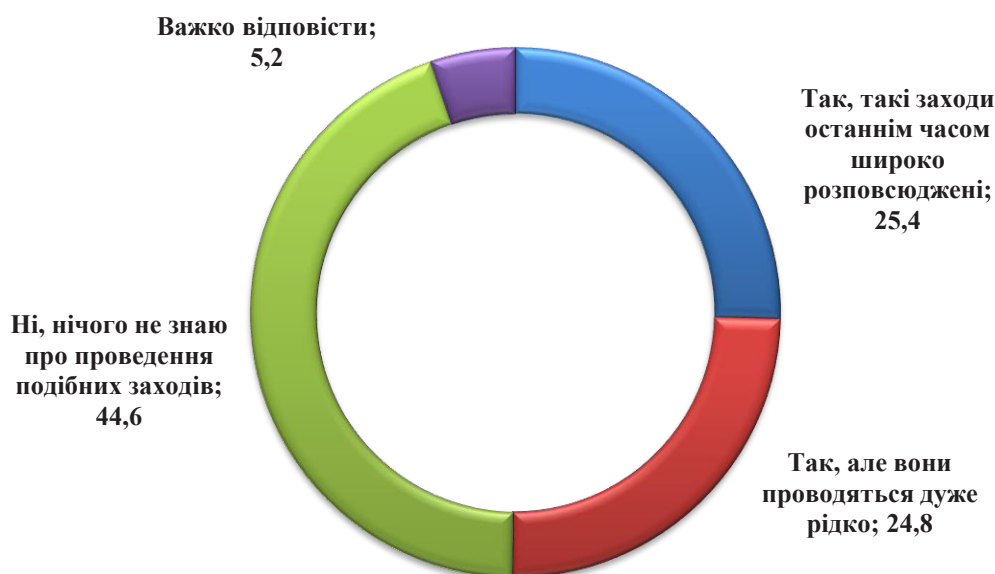

Рис. 8.13. Обізнаність респондентів щодо заходів з національно-патріотичного виховання (серед усіх респондентів, N=1200), %

Найбажанішими заходами з національно-патріотичного виховання для молоді є краєзнавчі та історичні проекти (42,7%), вшанування героїв боротьби за незалежність України (37,8%), відзначення державних та національних свят (34,3%) та навчання правовій культурі (31,8%), а також проекти, спрямовані на формування національно-патріотичного світогляду (30,1%) (Рис. 8.14).

Рис. 8.14. Розподіл відповідей на питання «Що Ви особисто очікуєте від заходів з національно-патріотичного виховання?»³¹ (серед усіх респондентів, N=1200), %

69,6% молоді готові особисто протидіяти корупції (Рис. 8.15). Молодь старших вікових груп більшою мірою готова особисто протидіяти корупції (Рис. 8.16).

³¹ Респондент мав змогу обрати всі слушні відповіді.

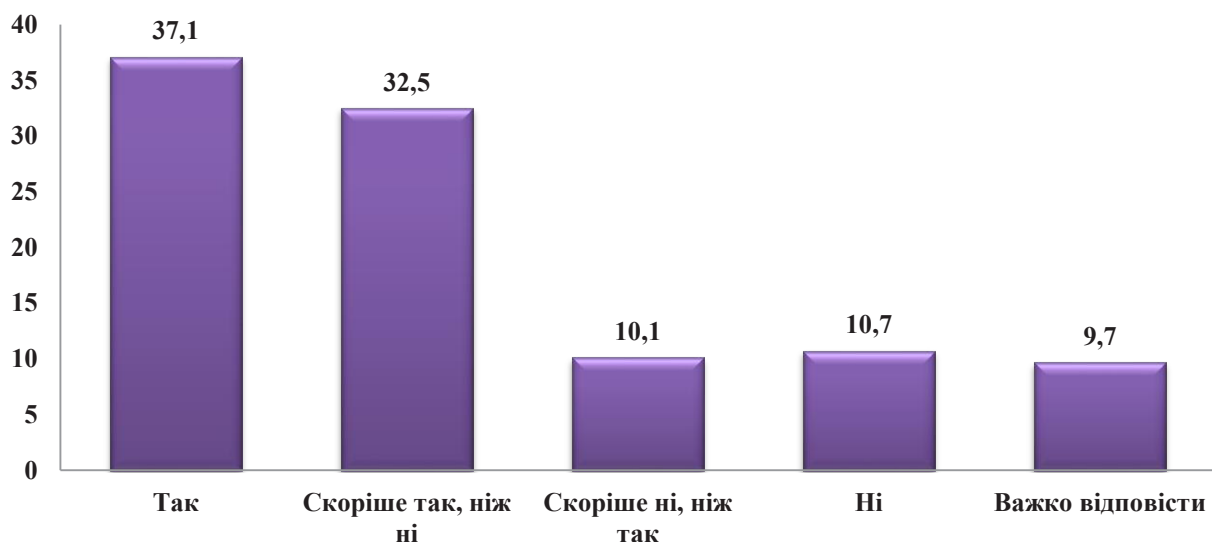

Рис. 8.15. Розподіл відповідей на питання «**Чи готові Ви особисто протидіяти корупції та хабарництву в країні?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %

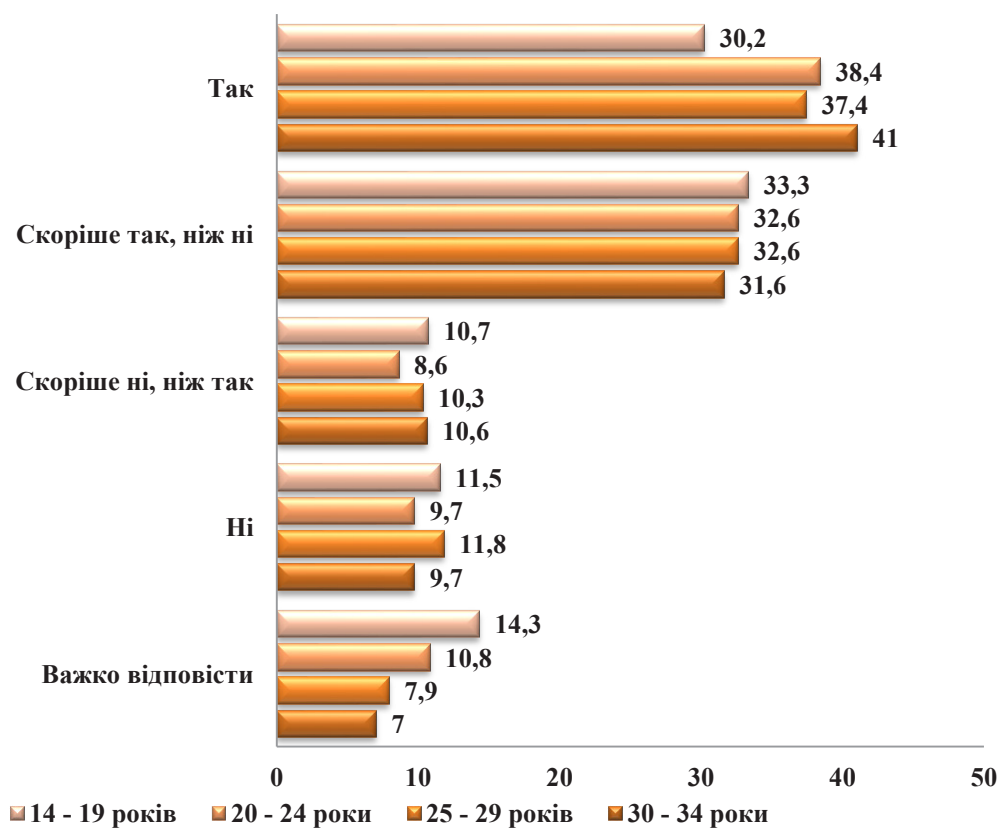

Рис. 8.16. Розподіл відповідей на питання «**Чи готові Ви особисто протидіяти корупції та хабарництву в країні?**» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від віку респондентів, %

Молодь, яка мешкає на Півдні та на Сході країни, порівняно із молоддю з інших регіонів країни, готова особисто протидіяти корупції (Табл. 8.3).

Таблиця 8.3

Розподіл відповідей на питання «Чи готові Ви особисто протидіяти корупції та хабарництву в країні?» (серед усіх респондентів, N=1200), залежно від макрорегіону країни, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Так, готовий	39,8	46,7	39,4	54,9	42,0	48,8
Так, я вже це робив/роблю	10,0	5,3	6,4	2,6	13,9	9,3
Ні, мене це не цікавить	20,9	13,8	30,0	17,6	24,9	19,8
Ні, Україна не варта цього	7,0	9,2	4,9	0,7	1,4	5,8
Важко відповісти	22,4	25,0	19,3	24,2	17,8	16,3

Відповідаючи на проективне запитання «Уявіть, що Ваша країна у стані війни з набагато сильнішим противником, який пропонує мир у разі, якщо Ви відмовитесь від наступного?», опитані молоді люди найменшою мірою готові відмовитися від сім'ї (4,9 бали), друзів (4,3 бали) та своєї національності (3,7 балів) (Рис. 8.17).

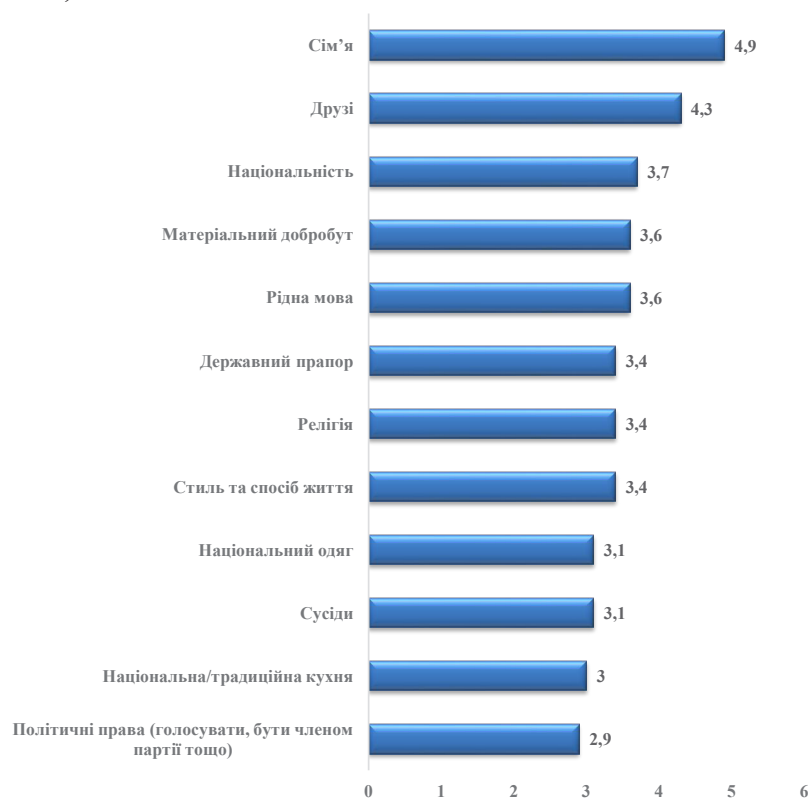

Рис. 8.17. Розподіл відповідей на питання «Уявіть, що Ваша країна у стані війни з набагато сильнішим противником, який пропонує мир у разі, якщо Ви відмовитесь від наступного?» (серед усіх респондентів, N=1200), середні значення

Розділ 9. Громадська та політична активність. Ефективність молодіжної політики

Більшість опитаних молодих людей або не цікавляться політичним життям (31,8%), проявляють інтерес до нього дуже рідко (32,4%). Найменшу зацікавленість політичним життям країни проявляють підлітки віком від 14 до 19 років, а найбільшу – молодь від 25 до 29 років. Постійно слідкує за актуальними політичними подіями в країні молодь у віці від 30 до 34 років (Рис. 9.1, 9.2).

Рис. 9.1. Розподіл відповідей на питання «Якою мірою Ви цікавитесь політичними процесами, що відбуваються в Україні?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

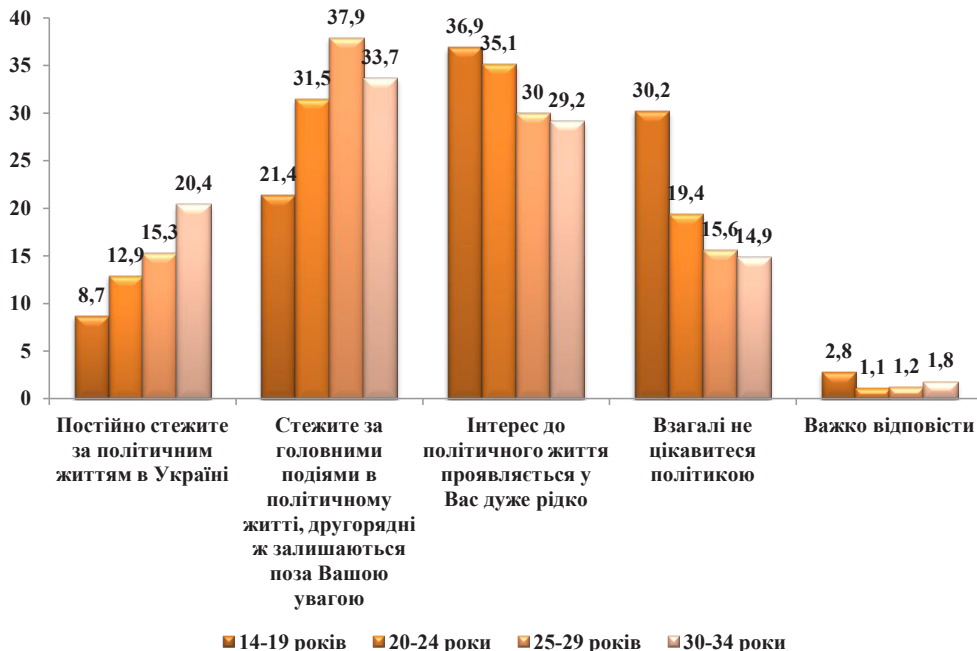

Рис. 9.2. Розподіл відповідей на питання «Якою мірою Ви цікавитесь політичними процесами, що відбуваються в Україні?» (серед усіх респондентів, N=1200), в розрізі вікових інтервалів, %

В розрізі регіонів молодь, яка проживає у Центральному (21,9%) макрореєіоні країни, на відміну від молоді, яка мешкає у інших регіонах країни, постійно стежить за політичним життям в Україні. Частіше про те, що взагалі не цікавляться політикою, під час опитування вказала молодь, яка мешкає у Північному (22,4%) та Південному (22,2%) макрореєіонах країни (Табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Розподіл відповідей на питання «Якою мірою Ви цікавитесь політичними процесами, що відбуваються в Україні?» (серед усіх респондентів, N=1200), в розрізі регіонів, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Постійно стежите за політичним життям в Україні	21,9	7,9	13,5	12,4	15,7	16,3
Стежите за головними подіями в політичному житті	27,9	25,0	33,9	34,0	32,7	38,4
Інтерес до політичного життя проявляється у Вас дуже рідко	26,9	44,1	31,2	30,7	32,7	31,4
Взагалі не цікавитесь політикою	19,9	22,4	19,6	22,2	17,4	12,8
Важко відповісти	3,5	0,7	1,8	0,7	1,4	1,2

Впродовж останніх трьох років брало участь у виборах 57,9% опитаної молоді. Переважна більшість молодих людей (86,3%) не є членами політичних партій (Рис. 9.3,9.4).

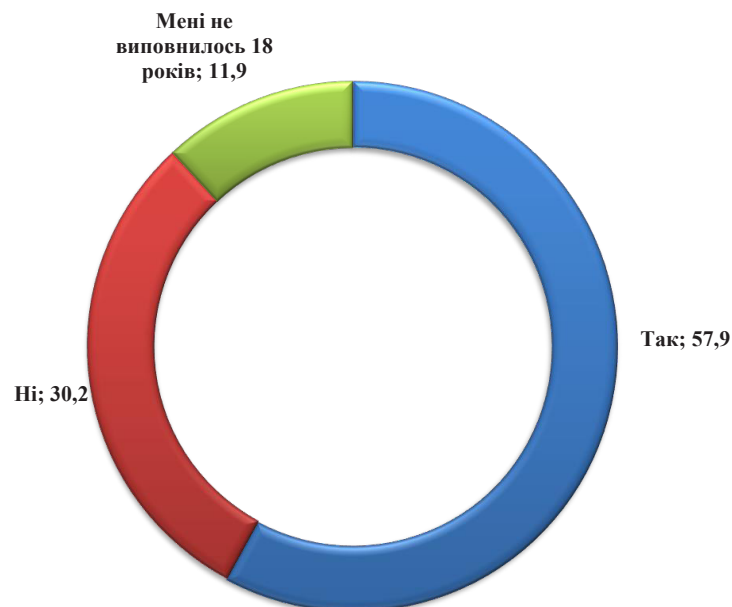

Рис. 9.3. Розподіл відповідей на питання «Чи брали Ви участь у виборах впродовж останніх трьох років?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

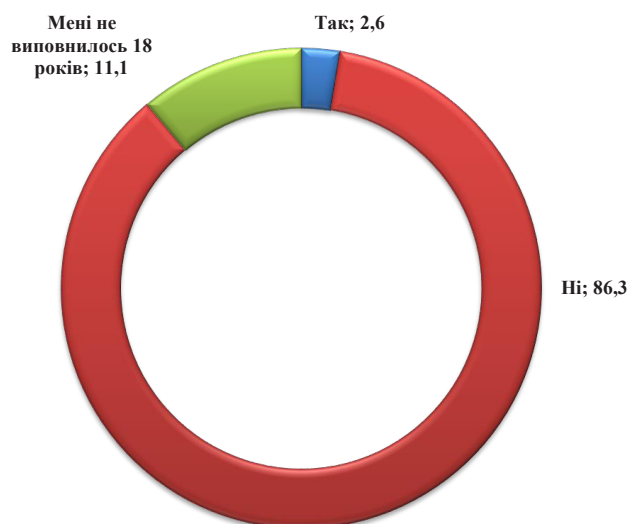

Рис. 9.4. Розподіл відповідей на питання «Чи є Ви членом будь-якої політичної партії?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Найбільшу електоральну активність демонструє молодь Західного макрорегіону країни – 70,5% молодих людей, які проживають у Західному макрорегіоні країни, сказали про свою активну участь на виборах за останні 3 роки. Найвищі відсотки відвідування виборчих дільниць молоддю у Івано-Франківській (88,4%), Львівській (74,7%) та Закарпатській (71,8%) областях (Табл. 9.2., 9.3).

Таблиця 9.2.

Розподіл відповідей на питання «Чи брали Ви участь у виборах впродовж останніх трьох років?» (серед усіх респондентів, N=1200), в розрізі регіонів, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Так	57,7	56,6	48,6	56,9	70,5	57,0
Ні	30,3	33,6	39,1	30,7	16,4	33,7
Мені не виповнилось 18 років	11,9	9,9	12,2	12,4	13,2	9,3%

Таблиця 9.3.

Розподіл відповідей на питання «Чи брали Ви участь у виборах впродовж останніх трьох років?» (серед усіх респондентів, N=1200), в розрізі областей, %

	Так	Ні	Мені не виповнилось 18 років
Вінницька	60,0	24,0	16,0
Волинська	64,7	14,7	20,6
Дніпропетровська	46,9	36,5	16,7
Донецька	37,7	55,1	7,2
Житомирська	47,4	42,1	10,5
Закарпатська	71,8	15,4	12,8
Запорізька	56,3	35,4	8,3
Івано-Франківська	88,4	11,6	11,6

Продовження таблиці 9.3.

Київська	53,8	32,7	13,5
м. Київ	57,0	33,7	9,3
Кіровоградська	40,0	50,0	10,0
Луганська	65,7	28,6	5,7
Львівська	74,7	10,7	14,7
Миколаївська	41,3	43,5	15,2
Одеська	64,4	21,9	13,7
Полтавська	56,8	31,8	11,4
Рівненська	48,5	48,5	3,0
Сумська	71,9	21,9	6,3
Тернопільська	69,0	17,2	13,8
Харківська	48,1	35,4	16,5
Херсонська	61,8	32,4	5,9
Хмельницька	61,5	25,6	12,8
Черкаська	65,8	26,3	7,9
Чернівецька	64,3	21,4	14,3
Чернігівська	56,7	36,7	6,7

Молодь підтримує надання громадянам України безвізового в'їзду в країнах ЄС (80,2%) та вступу України до Євросоюзу (63,7%). Також більша частина опитаної молоді позитивно ставиться до продовження або посилення санкцій проти Росії (55,7%) та надання Україні зброї іншими державами (51,1%). Негативно молодь ставиться до відмови України від території Криму та частини Донбасу (70,9%) та надання «особливого статусу» окупованим районам Донбасу (55,8%)

Щодо створення та надання канонічності єдиної православної помісної церкви в Україні, третина молоді ставиться позитивно (34,9%), однак 38,1% опитаної молоді було важко відповісти на це запитання. 42,6% молоді негативно відноситься до того, що Сейм Польщі визнав Волинську трагедію геноцидом поляків українцями.

Тільки 4,5% опитаної молоді брала участь у оплачуваних мітингах, акціях або інших заходах на підтримку будь-якої політичної партії чи події (Рис. 9.5).

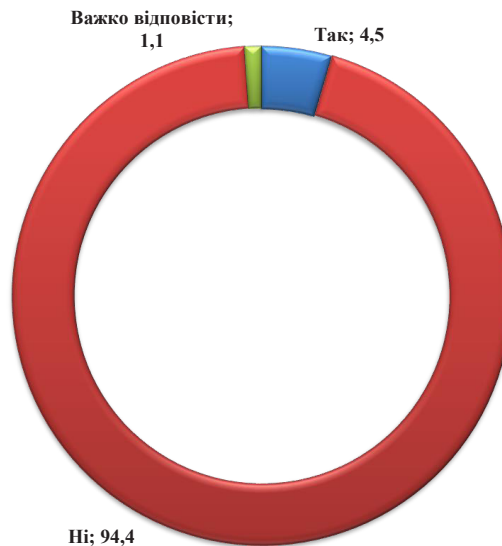

Рис. 9.5. Розподіл відповідей на питання «Чи брали Ви участь у оплачуваних мітингах, акціях або інших заходах на підтримку будь-якої політичної партії чи події?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Більшість опитаної молоді (78,9%) не бере участі у діяльності громадських організацій. Однак 6,0% молоді бере участь у роботі спортивних організацій або організацій, діяльність котрих пов'язана із проведенням дозвілля та 5,7% молоді є активістами шкільного або студентського самоврядування (Рис. 9.6).

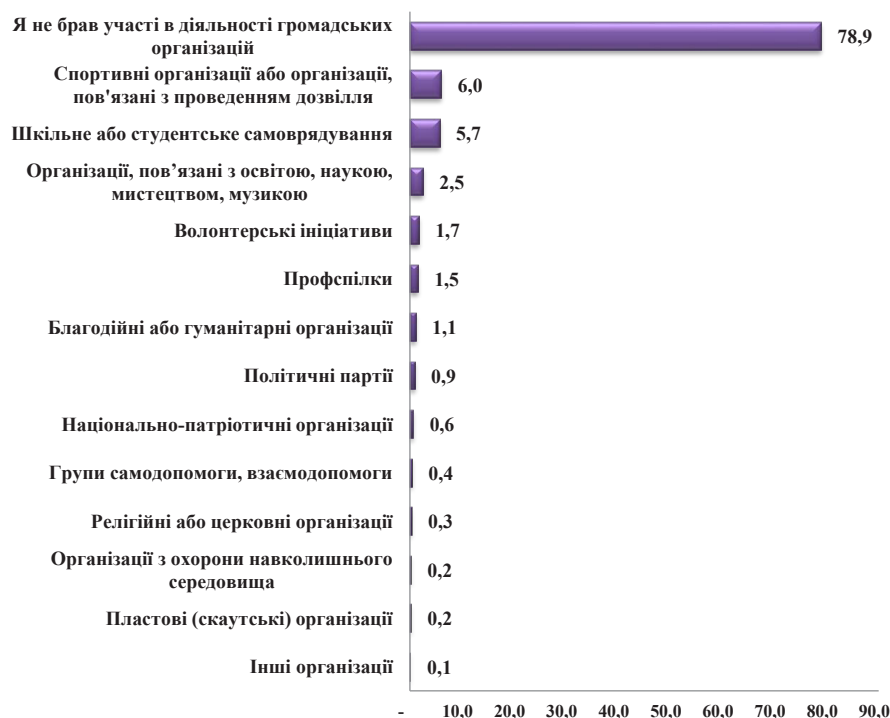

Рис. 9.6. Розподіл відповідей на питання «У діяльності яких організацій громадянського суспільства Ви брали участь за останні 12 місяців?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Серед тих молодих осіб, які займалися коли-небудь волонтерством (13,4%), 4,3% опитаних займалися даним видом діяльності протягом останнього року та раніше, а 4,1% почали займатися волонтерством лише в останні 12 місяців. При цьому волонтерська діяльність найбільш є поширеною у столиці України, де 20,9% респондентів коли-небудь в житті займалися волонтерством³² (Рис. 9.7, табл. 9.7).

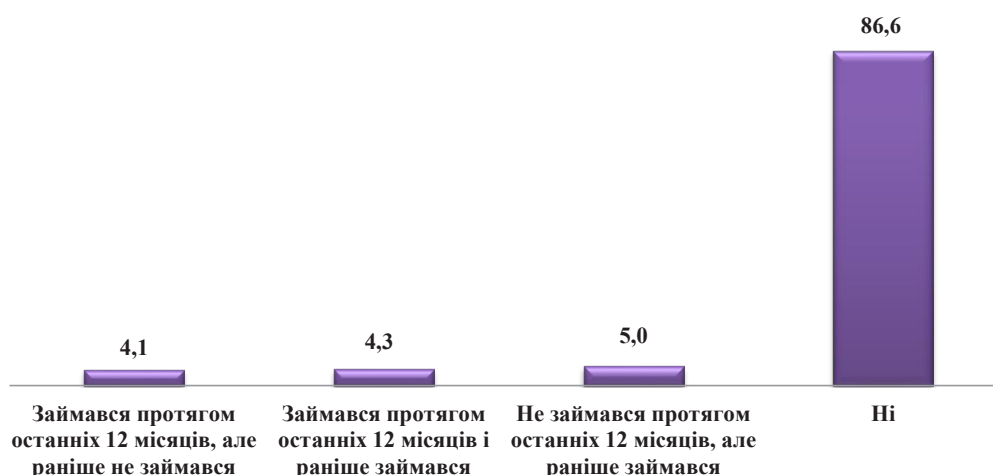

Рис. 9.7. Розподіл відповідей на питання «Чи займалися Ви коли-небудь волонтерством?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Таблиця 9.7

Розподіл відповідей на питання «Чи займалися Ви коли-небудь волонтерством?» (серед усіх респондентів, N=1200), в розрізі регіонів, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Займався протягом останніх 12 місяців і раніше займався	5,0	0,7	2,4	0,7	8,2	9,3
Займався протягом останніх 12 місяців, але раніше не займався	6,0	2,0	4,9	3,3	3,2	4,7
Не займався протягом останніх 12 місяців, але раніше займався	5,0	2,0	6,1	3,3	5,7	7,0
Ні	84,1	95,4	86,5	92,8	82,9	79,1

Про діяльність молодіжних центрів відомо лише 23,8% опитаної молоді (Табл. 9.8), а у регіональному розрізі найбільше є обізнаними щодо діяльності молодіжних центрів молоді особи Східного макрорегіону (34,3%) та м. Києва (30,2%) (Табл. 9.9).

³² За результатами дослідження «Молодь України-2015» 36,2% молодих людей займалися коли-небудь волонтерством, з яких 10,5% займалися волонтерством протягом останніх 12 місяців і раніше, 11,5% займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше не займалися та 14,2% не займалися протягом останніх 12 місяців, але займалися раніше / Молодь України-2015. Міністерство молоді і спорту України. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 9.8

Розподіл відповідей на питання «**Чи відомо Вам про діяльність молодіжних центрів?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Так	23,8
Ні	76,2

Таблиця 9.9

Розподіл відповідей на питання «**Чи відомо Вам про діяльність молодіжних центрів?**» (серед усіх респондентів, N=1200), за регіонами, %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Так	21,4	16,4	34,3	17,0	19,2	30,2
Ні	78,6	83,6	65,7	83,0	80,8	69,8

Серед респондентів, які знають про діяльність молодіжних центрів, 42,0% молоді оцінює їх діяльність на 3 бали (Рис. 9.8).

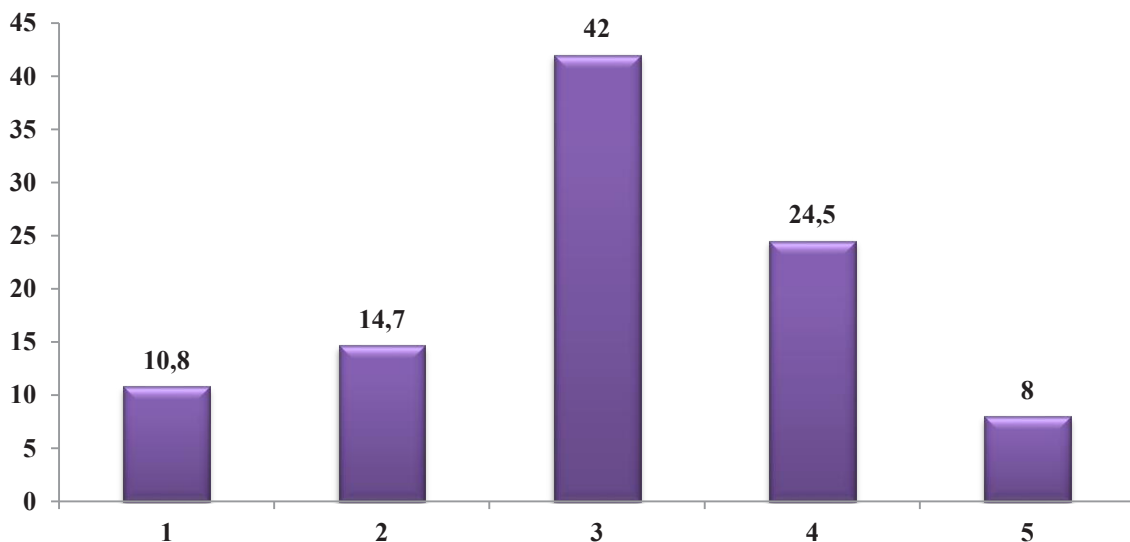

Рис. 9.8. Розподіл відповідей на питання «**Якщо Ви знаєте про існування молодіжних центрів, оцініть, будь ласка, рівень їх роботи за 5-ти бальною шкалою?**» (серед респондентів, які знають про діяльність молодіжних центрів, N=286), %

На думку більшості молоді, молодіжні центри повинні здійснювати, перш за все, інформаційно-консультаційну діяльність (49,8%) (Рис. 9.9).

Рис. 9.9. Розподіл відповідей на питання «На Вашу думку, яку саме діяльність повинні здійснювати молодіжні центри?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Серед усіх респондентів 32,4% опитаної молоді відчуває підтримку держави. (Рис. 9.10).

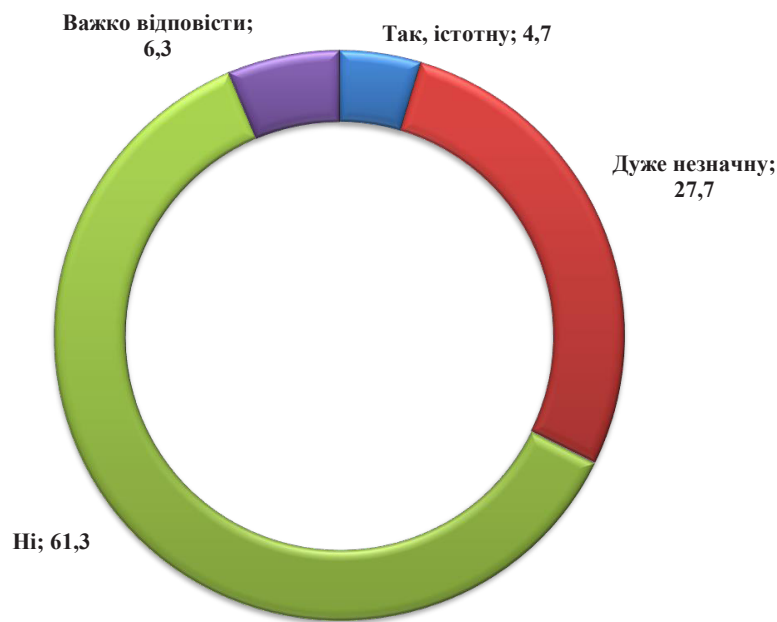

Рис. 9.10. Розподіл відповідей на питання «**Чи відчуваєте Ви особисто будь-яку підтримку молоді з боку держави?**» (серед усіх респондентів, N=1200), %

Найістотнішу підтримку з боку держави відчуває молодь столиці України та Західного макрорегіону, а також особи віком 20-24 років (Табл. 9.10, 9.11).

Таблиця 9.10

*Розподіл відповідей на питання «**Чи відчуваєте Ви особисто будь-яку підтримку молоді з боку держави?**» (серед усіх респондентів, N=1200), за регіонами, %*

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід	Київ
Ні	63,7	77,6	57,8	70,6	52,0	54,7
Дуже незначну	24,9	15,1	34,3	20,9	32,0	29,1
Важко відповісти	7,0	5,3	4,9	5,2	7,8	9,3
Так, істотну	4,5	2,0	3,1	3,3	8,2	7,0

Таблиця 9.11

*Розподіл відповідей на питання «**Чи відчуваєте Ви особисто будь-яку підтримку молоді з боку держави?**» (серед усіх респондентів, N=1200), за віковими групами, %*

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки
Ні	53,6	57,0	63,5	68,7
Дуже незначну	34,1	28,0	27,6	22,5
Важко відповісти	8,3	7,5	4,7	5,5
Так, істотну	4,0	7,5	4,1	3,3

42,4% молоді вважає, що сама молодь має вирішувати молодіжні проблеми в країні. Також молоді люди вважають, що громадські молодіжні об'єднання (19,7%) та центральні та місцеві органи виконавчої влади (8,8%) можуть бути корисними у вирішенні проблем молоді (Табл. 9.12).

Таблиця 9.12

Розподіл відповідей на питання «Хто, на Вашу думку, має вирішувати молодіжні проблеми в країні?» (серед усіх респондентів, N=1200), %

	У першу чергу	У другу чергу	У третю чергу
Сама молодь	42,4	16,7	13,7
Громадські молодіжні об'єднання	11,8	19,7	11,8
Органи законодавчої влади	11,8	8,3	8,7
Центральні та місцеві органи виконавчої влади	10,2	11,9	15,7
Молодіжні центри	8,8	12,5	14,5
Батьки	6,1	12,8	9,6
Центри соціальних служб для молоді	6,3	11,9	11,9
Політичні партії	0,9	2,1	5,8
Інші	1,8	4,2	8,4
Важко відповісти	42,4	16,7	13,7

ВИСНОВКИ

До своїх життєвих пріоритетів молодь насамперед відносить сімейне щастя (71,7%), побудову кар'єри (48,1%), можливість бути вільним та незалежним у своїх рішеннях та вчинках (38%), мати можливість реалізувати свій талант та здібності (32,1%). Для більшості молоді сьогодні найважливішим є стан здоров'я (55,8%), матеріальний добробут (53,8%) та досягнення поставленої мети (44,3%); окрім цього, оцінюючи свої ціннісні перспективи у найближчому майбутньому, для молоді набуває цінність народження та виховання дітей (46,2%). Майже третина молоді (28,3%) вважає, що те, як складеться життя молодої людини, насамперед залежить від неї.

За сучасних умов молодь достатньо високо оцінює свої можливості щодо дотримання звичаїв та традицій свого народу (35,4%), власних дій відповідно до сумління та переконань (33,9%), досягнення для себе та своєї сім'ї матеріального благополуччя та добробуту (32,4%), можливість отримання інформації, важливої для молоді (31,5%). Водночас молодь незадовільно оцінює свої можливості впливати на прийняття рішень, що стосуються життя свого населеного пункту (41,3%), можливість отримання судового захисту (40,6%), свої можливості щодо започаткування власної справи (38,5%), отримання кваліфікованої медичної допомоги (35,1%) та хорошої роботи за своєю спеціальністю (33,1%). Найголовнішими соціальними проблемами, які сьогодні турбують вітчизняну молодь, є стан економіки в країні (63,3%), загальне падіння рівня життя населення (60%), питання працевлаштування (52%), наявна корупція та некомпетентність влади (50,5%) та військові дії на Сході України (49,2%).

Більшість опитаної молоді є віруючими (73,6%) та третина молоді відвідує церкву кілька разів на рік (29,5%).

Більшість молоді, яка має досвід перебування у зареєстрованому або незареєстрованому шлюбі, є цілком задоволеними своїми подружніми відносинами (68,1%). Молодь вважає, що передумовами щасливого сімейного життя є матеріальний достаток (63,9%), взаємне кохання (58,4%) та взаєморозуміння між подружжям (57,0%).

Більше половини опитаної молоді хотіли б мати двох дітей (54,8%), 16,2% одну дитину, 10,2% – трьох дітей, 1,5% опитаної молоді говорить про відсутність у них репродуктивних планів. Молодь вважає, що підвищення розмірів допомоги на дітей (63,5%) та надання молодим сім'ям кредитів на будівництво та придбання житла (56,1%) є найнеобхіднішими заходами з боку держави задля допомоги молодим сім'ям. Окрім того, молодь очікує від держави розширення та покращення роботи мережі дошкільних закладів (31,3%), надання разової матеріальної допомоги малозабезпеченим сім'ям (24,2%), земельних ділянок та

кредитів для ведення особистого господарства (20,9%), кредитів на придбання предметів тривалого користування (20,7%), а також скорочення робочого дня або тижня батькам.

Більшість молоді оцінює стан свого здоров'я як добре (80,6%) і найвища частка таких осіб була серед вікової категорії від 14 до 19 років (59,9%). Проте із збільшенням віку зменшується відносна кількість тих, хто оцінює своє здоров'я відповідним чином. Більше третини всієї молоді взагалі не займається спортом, а серед тих, хто займався спортом, приблизно від 2 до 3 годин на тиждень (16,4%) основну частину становили молоді люди у віці від 14 до 24 років. При цьому половина усіх молодих осіб ніколи в житті не палили та майже 90% їх взагалі не вживали наркотики. Середній вік першого сексуального контакту становить 17,6 років та лише половина молодих осіб, які мали статевий зв'язок із нерегулярним партнером, використовували презерватив.

Більшість молодих осіб задоволені рівнем своєї освіти (66,5%), особливо ті, які мають повну вищу та базову вищу освіту. При цьому майже всі молоді люди розуміють важливість навчання та освіти для життя загалом. Свій вільний час молоді особи переважно проводять у себе вдома (71,3%) та з друзями (62,5%). При цьому місць для безоплатного проведення дозвілля у населених пунктах не вистачає. Доступ молодих осіб до мережі Інтернет є досить високим, а основною метою використання Інтернету є пошук різної тематичної інформації (53,2%), в тому числі для навчання та роботи, спілкування у соціальних мережах (45,5%) і ознайомлення з новинами (45,3%).

У 2016 році приблизно половина усіх молодих людей мала постійну роботу (44,9%); найкраща ситуація із працевлаштуванням є серед міської молоді (60%) та молоді, яка мешкає в Центральному (56,8%) та Східному (57,2%) макрорегіонах країни. Найчастіше працевлаштованою є молодь у віці від 30 до 34 років (67,8%), а частка зайнятих молодих чоловіків (61,4%) переважає частку зайнятих молодих жінок (49,3%). На обліку в службі зайнятості перебувають, в основному, молодь віком від 25 до 29 років (3,7%); переважно своє перше робоче місце молоді люди знайшли за допомогою друзів (47,4%) та родичів (24,3%). Робота, яку має молодь, їй подобається (76,1%); найвагомішою причиною незадоволеністю трудовою діяльністю є невисока заробітна плата (83,2%).

Приблизно третя частина усіх молодих осіб задоволена своїм матеріальним становищем (27,8%), а молодь, яка не задоволена своїм матеріальним становищем, вважає, що, в першу чергу, необхідно вимагати від Уряду підвищення зарплати, зниження цін та зниження податків (60,7%), в другу чергу – змінити роботу на більш оплачувану (34,3%) та в третю чергу – поїхати з країни (17,4%). Більше половини молодих осіб в Україні мешкають з батьками (53,5%) та лише незначна їх частина (23,7%), в основному у віці від

30 до 34 років, мають власне житло. Рівень купівельної спроможності молоді є невисоким, оскільки більшість молодих людей може собі дозволити лише оплатити оренду або рахунки за комунальні послуги та купити їжу.

Молодь України характеризується високою внутрішньою міграційною мобільністю (внутрішньо- та міжрегіональні переміщення), оскільки більше 70% молодих осіб протягом всього життя бували в інших населених пунктах своєї області та в інших областях України. Зокрема, найвища мобільність у внутрішньорегіональних переміщеннях притаманна молодим людям віком від 20 до 24 років (85,4%) та від 30 до 34 років (84,6%), тоді як у міжрегіональних – молодим особам віком від 25 до 29 років (78,2%) та від 30 до 34 років (80,5%).

Майже третина всієї молоді України протягом всього життя була в інших країнах (29,6%). За результатами дослідження, спостерігається тенденція збільшення частки молодих чоловіків у подорожах за кордон та зменшення їх частки у внутрішньорегіональних поїздках. Молоді жінки, навпаки, активно беруть участь у внутрішніх переміщеннях. Приблизно половина всіх молодих осіб не мають бажання мігрувати з України (44,9%) та лише 20% з них планують поїхати за кордон з метою тимчасового заробітку. При цьому, саме держави Європейського Союзу найчастіше розглядаються молодими особами як країни-призначення (40,6%).

Більшість сучасної молоді є патріотами, переважна більшість молоді знає текст гімну України (78,9%), пишається своїм громадянством (78,5%), цікавиться історією України (75,3%); 91,8% молоді вважає Україну своєю Батьківщиною. 55,4% молоді має особисті речі з українською символікою та 52,2% використовує у побуті речі з української символікою. 34,5% молоді в сім'ї, школі та у вузі, з друзями та знайомими спілкується українською мовою.

Захищати Україну зі зброєю в руках готова майже третина молоді – 27,8% та 2,4%, молодих осіб, серед усіх опитаних, вже бере участь у військових діях. У разі мобілізації, 40,8% молодих людей чоловічої статі готові захищати Україну зі зброєю в руках. 43,7% молоді готові захищати незалежність та територіальну цілісність держави ненасильницькими методами та 8,3% молоді вже це робить.

50,2% молоді є обізнаною щодо здійснення в країні заходів з національно-патріотичного виховання, 24,8% молоді вважає, що такі заходи проводяться дуже рідко. Найбажанішими заходами з національно-патріотичного виховання для молоді є краєзнавчі та історичні проекти (42,7%), вшанування героїв боротьби за незалежність України (37,8%), відзначення державних та національних свят (34,3%).

Найбільшу зацікавленість політичним життям проявляють молоді особи віком від 25 до 29 років та мешканці Центру України, а люди у віці від 30 до 34 років постійно слідкують за актуальними політичними подіями в

країні. Найвища електоральна активність молоді характерна для Західного макрорегіону країни, а найнижча – для Східного. Молодь вважає, що протягом останніх двох років значні позитивні зрушення відбулися у Збройних Силах України та Національній поліції, а якість життя громадян, стан економіки країни та управління державою погіршилися. Громадянська активність молоді є досить низькою, оскільки приблизно 80% осіб відповіли, що вони не брали участі у діяльності громадських організацій. Менше третини молодих осіб знають про діяльність молодіжних центрів і більшість з них оцінює їх діяльність на 3 бали за 5-ти бальною шкалою. Проте приблизно 20% молодих осіб вважають, що громадські об'єднання можуть бути корисними при вирішенні проблем молоді.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Цінності української молоді

Результати репрезентативного
соціологічного дослідження
становища молоді

Підписано до друку 28.10.2016 р.

Формат 70х100/32. Папір офсетний. Гарн. Times New Roman.

Тираж 680 прим. Зам. 2005.

Зверстано та віддруковано в друкарні ПП «СКД».

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи КІ № 164 від 25.04.2013 р.

ПП «СКД», м. Переяслав-Хмельницький, вул. Гімназійна, 9-а

Тел: (04567) 5-25-62, 5-25-63, (093) 04-50-605, (067) 65-65-355

E-mail: skd_druk@ukr.net

Сайт: www.skd-druk.com